

SYÖTTEEN OSAYLEISKAAVA 2035

TÄYDENNETTY NATURA-ARVIOINTI – SYÖTE SAC/SPA, FI1103828

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI

Muutosluettelo

Versio	Päiväys	Muutoksen kuvaus	Tarkastettu	Hyväksyjä
1	21.3.2025	luonnos	Hanna Valolahti	Hanna Valolahti
2	1.4.2025	valmis	Hanna Valolahti	Hanna Valolahti
3	19.2.2026	täydennykset	Lise-Lotte Flemming	Lise-Lotte Flemming

Projekti	Pudasjärvi, Syötteen osayleiskaava 2035
Työnumero	25009609
Asiakas	Pudasjärven kaupunki
Päiväys	19.2.2026
Tekijä	Sanna Räisänen
Dokumenttiviite	Täydennetty Natura-arviointi

Sisältö

1.	Johdanto	5
2.	Natura-arviointi	9
3.	Aineisto, menetelmät ja epävarmuustekijät	11
4.	Hankkeen kuvaus	13
4.1	Kaavan kuvaus	13
4.1.1	Keskustatoiminnot, palvelut ja työpaikat	14
4.1.2	Matkailutoiminnot ja loma-asuminen	14
4.1.3	Vakituinen asuminen	14
4.1.4	Virkistys ja reitit	14
4.1.5	Liikenne, yhdyskuntateknikka ja energia	15
4.1.6	Häiriöt ja suoja-alueet	15
4.1.7	Luonto ja luonnonsuojelu, maisema ja kulttuuriympäristöt	15
4.2	Syötteen Master Plan	15
5.	Natura-alue Syöte, SAC/SPA, (FI1103828)	18
5.1	Yleiskuvaus	18
5.2	Suojelutavoitteet	20
5.3	Suojelun toteutuskeinot	22
5.4	Luontodirektiivin luontotyytit	22
5.5	Suojelun perusteena olevat luontodirektiivin lajit	25
5.6	Suojeluperusteena olevat lintudirektiivin lintulajit	27
5.7	Muut tärkeät kasvi- ja eläinlajit	28
6.	Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma	30
7.	Vaikutusten arviointi	32
7.1	Vaikutusalue ja vaikutusmekanismit	32
7.1.1	Luontotyytit ja kasvillisuus	34
7.1.2	Linnusto	35
7.1.3	Eläimistö	36
7.2	Vaikutukset luontodirektiivin luontotyypeihin	36
7.2.1	Suojeluperusteluontotyytit	36
	Vaihtumissuot ja rantasuot (7140)	42
	Lähteet ja lähdesuot (7160)	42
	Letot (7230)	43
	Aapasuot (7310)	43
	Luonnonmetsät (9010)	45
	Lehdot (9050)	46
	Puustoiset suot (91D0)	47
7.2.2	Muut luontotyytit	47
7.2.3	Yhteenveto	48
7.3	Vaikutukset suojelun perusteena oleviin kasvi- ja eläinlajeihin	50
7.4	Vaikutukset lintudirektiivin lajeihin	55
7.5	Vaikutukset muihin tärkeisiin kasvi- ja eläinlajeihin	59
7.6	Vaikutukset Natura-alueen eheyteen	60
8.	Yhteisvaikutukset	63
9.	Johtopäätökset	65
	Lähteet	66

LIITTEET:

LIITE 1 Syötteen osayleiskaava 2035, alustava kaavaehdotus 19.2.2026

LIITE 2 Syötteen osayleiskaava 2035, merkinnät

LIITE 3 Salassa pidettävä liite: Syötteen Natura-arvioinnin sensitiivisten lintutietojen liite

LIITE 4 Salassa pidettävä liite: Syötteen Natura-arvioinnin sensitiivisten luontodirektiivin lajien liite

LIITE 5 Luontodirektiivin luontotyytit kartalla (aineisto Metsähallitus valtion suojelualueiden biotooppikuviot)

LIITE 6 Lähikartat maankäytön muutosalueista Natura-alueen lähellä

1. Johdanto

Pudasjärven kaupungin Syötteen alueelle laaditaan uusi oikeusvaikutteinen osayleiskaava. Laadittavan kaavan tavoitevuosi on 2035. Uudistettu Syötteen osayleiskaava korvaa alueella voimassa olevat aiemmin laaditut yleiskaavat. Yleiskaava ohjaa alueen asemakaavoitusta ja muuta yksityiskohtaisempaa suunnittelua.

Kaava-alueen välittömässä läheisyydessä ja osin kaava-alueella sijaitsee Natura 2000 -verkostoon kuuluva Syötteen Natura-alue (FI1103828). Natura-alueen suojelun perusteena ovat sekä luontodirektiivi (SAC) että lintudirektiivi (SPA).

Syötteen osayleiskaavaan liittyen on laadittu Natura-arviointi koskien Natura-aluetta Syöte. Natura-arviointi koskee 3.3.2025 päivättyä kaavaluonnosta (Pudasjärven kaupunki, Sweco Finland Oy, Liitteet 1 ja 2). Luonnonsuojelulain 9/2023 35 §:n mukaan Natura-arviointi on tehtävä, mikäli hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty verkostoon.

Natura-arviointi on tehty asiantuntija-arviona perustuen olemassa olevaan tietoon. Natura-arvioinnin ovat tehneet Sanna Räisänen ja Lise-Lotte Flemming ja tarkastanut Hanna Valolahti kaikki Sweco Finland Oy:stä.

Natura-arviointi sisältää erilliset, vain viranomaiskäyttöön tarkoitetut liitteet (liitteet 3 ja 4), jossa on arvioitu vaikutukset Natura-alueen suojelun perusteena oleviin salassa pidettäviin lajeihin.

Syötteen Natura-alueen sekä läheisen Maaselän (FI1103813, SAC/SPA) -Natura-alueen sijainti suhteessa Syötteen osayleiskaava-alueeseen on esitetty seuraavassa kuvassa (Kuva 1).

Täydennys:

Natura-arviointia on täydennetty 19.2.2026 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunnon ja muun palautteen perusteella. Täydennetyt kohdat on kerätty muutosluetteloon (Taulukko 1). Myös kaavaehdotusaineisto on päivittynyt ja arviointi perustuu 19.2.2026 päivättyyn alustavaan kaavaehdotukseen (Liite 1) ja sen merkintöihin (Liite 2).

ELY-keskus edellytti lausunnossaan täydennystä mustaviklon ja liito-oravan vaikutusarviointeihin sekä yhteisvaikutusten määritelmän korjaamista ja arvioinnin tarkistamista. Nämä puutteet on korjattu tässä versiossa. Lisäksi käsitellään päivitetyn kaavasuosittelman vaikutuksia muuttuneilta osin (liito-orava, ekologiset yhteydet, eheys).

Alustavan kaavaehdotukseen on lisätty Iso-Syötteen huipulle merkinnät pienimuotoisia virkistys- ja matkailutoiminnan rakenteita varten. Toinen sijoittuu kokonaan Natura-luontotyyppien ulkopuolelle, aivan Natura-alueen reunaan ja toinen on jo rakennetun näköalatasanteen paikka. Arviointia silikaattikallioiden osalta ei tässä yhteydessä katsottu tarpeelliseksi päivittää, koska käytännössä koko huipun silikaattikallioiden tasainen osa on jo laskettu vaikutusalueeksi ja loppuosa on jyrkkää aluetta, joka ei houkuttele kävijöitä merkittävässä määrin. Rakenteiden jatkosuunnittelussa on kuitenkin varmistettava, etteivät rakenteet ja niiden

käyttö aiheuta lisää vaikutuksia silikaattikalliokuviolle. Paikat on päivitetty liitteen 6 kuvaan 2. Muilta osin liitettä ei ole päivitetty.

Osaltaan lähtöasetelmaa on muuttanut myös Syötteen luontokeskuksen lakkauttaminen arvioinnin jälkeen. Rakennuksen tulevaa käyttöä ei tiedetä ja on epävarmaa, säilyykö reittien päälähtöpiste nykyisellä paikallaan ja vaikuttaako luontokeskuksen puuttuminen Vanhakankaan lähialueen retkeilijämäärään. Todennäköisesti se ei kuitenkaan vaikuta kävijämääriä lisäävästi, eikä paikallisen neuvonnan puuttuminen todennäköisesti muuta retkeilijöiden käyttäytymistä maastossa merkittävästi, sillä opasteita, nettipalvelua ja kartoja on yhä saatavilla.

Natura-arvioinnin täydennyksen on tehnyt FM Biologi Sanna Räisänen ja tarkastanut Lise-Lotte Flemming, molemmat Sweco Finland Oy:stä.

ELY-keskus näki arvioinnissa muutakin parannettavaa, mutta katsoi arvioinnin muilta osin riittäväksi, jotta johtopäätöksiin voitiin yhtyä. Lisäselvennyksenä joihinkin näistä huomioista todettakoon seuraavaa:

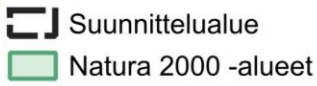
Vaikka Natura-arvioinnin tueksi ei pääosin ole tehty luontotyyppien maastoselvityksiä ja reittiosuuksilta ei ole olemassa erikseen kävijätietoja, on arvioinnissa perusteltu myös numeerisesti ja kävijätyyppien perusteella arviota kävijämäärien kasvusta kappaleessa 7.1. sivulla 33. Arvioinnin tekijällä on lisäksi hyvä paikallistuntemus alueelta sekä vapaa-ajan, että aiempien töiden kautta. Luotettavien kävijämäärien tilastointi eri reittiosuuksilla vaatisi vuosien seuranta ja huomattavia panostuksia suurella Natura-alueella, eikä se ole tarkoituksenmukaista, kun valtaosa luontotyyppien pinta-alasta sijaitsee kaukana kaavan vaikutusalueesta. Mahdolliset luontotyyppien kulutuspinta-alat on laskettu ns. varman päälle, eli olettaen, että reitit koko matkaltaan luontotyyppillä levenisivät mainittuun laajuuteen, mikä ei kuitenkaan ole arvioidun matkailijamäärän lisäyksen jälkeenkään todennäköistä. Myös rakentamisalueiden ja muiden kävijäkeskittymien lähellä on oletettu, että luontotyyppi heikkenee lasketulta alalta kokonaan, vaikka todennäköisempää on paikoittainen polkuuntuminen.

Reittien ulkopuolella liikkumisen on arvioitu sekä Metsähallituksen, että ELY:n lausunnoissa aiheuttavan mahdollista haitta pesimäaikana häiriöherkille lintulajeille. Reittien ulkopuolella tapahtuvan luvattoman kelkkailun yleisyyttä ja kehityssuuntaa tiedusteltiin Metsähallituksen erätarkastaja Jani Suualta (sähköposti 27.1.2026). Hänen kokemuksensa mukaan Syötteen keskustan läheisyydessä se on säännöllistä ja mökkeilijöiden ja alueelle nimenomaan kelkkailemaan tulleiden toimintaa, jonka yleisyys on pysynyt hänen 11 vuotisen kautensa aikana samantasoisena. Kansallispuistossa, eli pääosin osayleiskaava-alueen pohjoispuolisella Natura-alueen erämaisemmilla alueilla toiminta on satunnaista ja ehkä jopa hieman vähentynyt. Nämä ovat yleensä paikallisten tai laajemmalla alueella liikkuvien freeride-porukoiden läpiajoja. Tämä tieto tukee arvioijan käsitystä, että kaavan mahdollistama kävijämäärän lisäys ei luvattoman kelkkailun osalta todennäköisesti lisäisi erämaisten lajien häirintää. Kelkkailu reittien ulkopuolella keskustan tuntumassa saattaa silti lisääntyä kävijämäärän myötä.

Kaava-aineiston ristiriitaisuus Natura-arvioinnin mukana toimitetun ja linnustoselvityksessä esitettyjen rakentamisalueiden välillä johtuu linnustoselvityksessä olleesta virheellisestä määritelmästä vähäisen maankäytön muutoksen alueiden suhteen. Vähäisen maankäytön muutoksen alueiksi on luokiteltu virkistysalueiden lisäksi myös sellaiset alueet, joilla on jo voimassa olevan asemakaavan mukainen rakennusoikeus tai rakennuksia on jo olemassa, mutta kaavaa tarkennetaan. Kyseinen pesimälinnuston selvitysalue nro. 23 on vielä rakentamatta oleva alue, jolle saa rakentaa jo nykyisen asemakaavan perusteella. Osayleiskaavassa kyseisille rakentamisalueille on lisätty ympäristön säästämistä edellyttävä merkintä ja rakentamisalueita ympäröivät osat on merkitty virkistysalueeksi.

Taulukko 1. Muutosluettelo.

s. 5–6	johdannon täydennys	Muuttuneet asiat ja selvennyksiä muihin ELY:n kommentteihin.
s. 33	kuva 6	Lisätty jakoviiva vilkkaan ja vähäisemmän retkeilytoiminnan alueisiin ja päivitetty kuvateksti.
s. 52–54	luku 7.3.	Liito-oravaa koskeva arviointi päivitetty lähes kokonaan.
s. 59	mustaviklo	Lisätty puuttunut mustaviklon arviointi.
s. 61	luku 7.6.	Lisätty ja tarkennettu eheyden arviointia ekologisten yhteyksien osalta luvun lopussa.
s. 63–64	luku 8	Luku on päivitetty lähes kokonaan.
s.65	luku 9	Viimeinen kappale päivitetty.
Liitteet 1 ja 2		Alustava kaavaehdotus ja merkinnät 19.2.2026
Liite 6	kuva 2	Kuvaan on merkitty kolmiolla huipun virkistysrakenteet ja korjattu kuvatekstiä.

Kuva 1. Syötteen osayleiskaava 2035-alueen sijainti suhteessa lähellä sijaitseviin Natura-alueisiin Syöte ja Maaselkä. Syötteen Natura-alueen eteläisimmät osat sijoittuvat osittain yleiskaava-alueelle

2. Natura-arviointi

Luonnonsuojelulain 9/2023 35 §:n mukaan hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava ne vaikutukset, jotka voivat heikentää niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on ilmoitettu, ehdotettu tai sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Luonnonsuojelulain mukainen vaikutusten arviointivelvollisuus syntyy, mikäli hankkeen vaikutukset kohdistuvat Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontoarvoihin, ovat luonteeltaan heikentäviä, laadultaan merkittäviä ja ennalta arvioiden todennäköisiä. Arviointivelvollisuus koskee myös sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Natura-arvioinnin suorittamisen kynnys voi ylittyä myös eri hankkeiden ja suunnitelmien yhteisvaikutusten vuoksi (Mäkelä ja Salo, 2023).

Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan suunnitelmaa ei voida hyväksyä, jos arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Luontodirektiivin 6 artiklan mukaan viranomaisten täytyy varmistua siitä, ettei hanke vaikuta alueen koskemattomuuteen. Lupaviranomaisen on ennen lupapäätöstä varmistettava, että arvioinnit ovat asianmukaisia ja niissä esitetyt johtopäätökset ovat perusteltuja (Mäkelä ja Salo, 2023).

Vaikutusten arvioinnissa noudatetaan varovaisuusperiaatetta. Hanke tai suunnitelma voidaan hyväksyä vain ”jos ei ole olemassa mitään tieteelliseltä kannalta relevanttia epäilyä alueen koskemattomuuteen kohdistuvien haitallisten vaikutusten aiheutumatta jäämisestä” (EUT C-127/2). Hankkeen vaikutuksia on arvioitava erityisesti sen alueen ominaisuuksien ja erityisten ympäristöolosuhteiden valossa, jota suunnitelma tai hanke koskee.

Natura-arvioinnissa keskitytään alueen suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin ja lajeihin. Arviointivelvoite koskee erityisten suojelutoimien alueella (SAC) vain luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien tai luontodirektiivin liitteen II lajeja. Lintudirektiivin mukaisilla erityisillä suojelualueilla (SPA) arviointivelvoite koskee vain lintudirektiivin liitteen I lintulajeja ja lintudirektiivin 4.2 artiklassa tarkoitettuja muuttolintuja. Arvioinnissa tarkastellaan näiden lajien ja luontotyyppien elinympäristöjä ja niiden ominaispiirteitä. Lisäksi luontoselvitykset ja luontovaikutusten arvioinnin oppaassa (Mäkelä ja Salo, 2023) todetaan seuraavaa:

”Muut kuin suojeluperusteena olevat lajit voi olla syytä ottaa huomioon esimerkiksi silloin, kun nämä lajit ovat suojeluperusteena olevien luontotyyppien tyypillisiä lajeja tai ne ovat osa suojeluperusteena olevalle lajille tärkeää ravintoketjua. Vaikutuksia muuhun kuin suojeluperusteena olevaan luontotyyppiin on arvioitava, jos luontotyyppin edustavuus vaikuttaa suojeluperusteena olevan lajin elinmahdollisuuksiin Natura-alueella.”

Natura-alueiden suojeluperusteet on esitetty virallisessa Natura-tietolomakkeessa.

Heikentämistä arvioitaessa huomioidaan luontotyyppin tai lajin suotuisaan suojelutasoon kohdistuvat muutokset sekä hankkeen vaikutus Natura 2000 -verkoston eheyteen ja koskemattomuuteen. Tällä tarkoitetaan ekologisen rakenteen ja toiminnan säilymistä elinkelpoisena ja Natura-alueen suojeluperusteena olevien

luontotyyppien ja lajien kantojen säilymistä elinvoimaisina. Eliölajin suojelutaso on suotuisa, kun laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään (LSL 3 §). Luontotyyppin suojelutaso on suotuisa, kun sen luontainen levinneisyys ja kokonaisala riittävät turvaamaan luontotyyppin säilymisen ja sen ekosysteemin rakenteen ja toimivuuden pitkällä aikavälillä sekä luontotyyppille luonteenomaisten piirteiden säilymisen. Natura-alueen on säilyttävä eheänä ekologisena kokonaisuutena, jotta sen luonnonarvot säilyvät pitkällä aikavälillä. Hanke ei saa uhata alueen koskemattomuutta, eli koko Natura-alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan täytyy säilyä elinkelpoisena.

Uusimmassa luontoselvitykset ja luontovaikutusten arvioinnin oppaassa, kappaleessa 12.3.3, sivulla 265, (Mäkelä ja Salo, 2023) todetaan seuraavaa:

Vaikutusten merkittävyyden arvioinnin tulee edetä aukottomana päättelyketjuna. **Natura-arvioinnissa merkittävyyttä arvioidaan kaksiporaisella asteikolla ei merkittävää heikennystä – merkittävä heikennys.** Luvussa 9 esiteltyä luonnonarvoihin kohdistuvien vaikutusten merkittävyyden luokittelua useampiin suuruusluokkiin ei tule soveltaa Natura-arviointiin. Tätä luokittelua ei ole sidottu Natura-arvioinnin merkittävän heikennyksen kynnykseen, joten sen käyttö heikentää arvioinnin läpinäkyvyyttä eikä täytä arvioinnin asianmukaisuuden edellytyksiä.

3. Aineisto, menetelmät ja epävarmuustekijät

Natura-arviointi koskee Sweco Finland Oy:n laatimaa 3.3.2025 päivättyä kaavaluonnosta ja siihen liittyvää kaavaselostusta (päiväys 3.3.2025). Kaavaluonnos on Natura-arvioinnin liitteenä (liite 1 ja 2).

Natura-arviointi perustuu pääosin olemassa olevaan tietoon ja tässä yhteydessä maastossa on käyty vain Iso-Syötteen huipulla 16.11.2024 toteamassa mahdollisesti lakialueella sijaitsevan tunturikankaat -luontotyyppin nykytila ja sijainti. Arvioinnissa oli käytössä seuraavat aineistot:

- Natura-alue Syöte (SAC/SPA, FI1103828) virallinen Natura 2000-tietolomake (2018)
- Natura-alue Syöte (SAC/SPA, FI1103828) NATA-arviointi (Metsähallitus 2019)
- Syötteen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma (hyväksytty 2018)
- Syötteen matkailualueen Master Plan ja Investointisuunnitelma 2022–2027
- Biotooppikuviot valtion suojelualueilla (Metsähallitus): Natura-alueen suojeluperusteena olevat luontodirektiivin luontotyypit
- Suomen Lajitietokeskuksen tiedot (tietopyynnöt 30.1.2024 ja 5.2.2024 linnut, sekä 11.9.2024, 4.10.2024 ja 12.11.2024 muut suojeluperusteena olevat lajit).
- Kesällä 2024 Syötteen osayleiskaavoitusta varten tehty luontoselvitys (Sweco Finland Oy 2025), jossa on selvitetty kaava-alueen kasvillisuutta ja luontotyyppejä, pesimälinnustoa, liito-oravaa, viitasammakkoa ja lepakoita.

Kaikki arvioinnissa käytetyt lähteet on lueteltu selvityksen lopussa. Vaikutusten arviointi Natura-alueen Syöte suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin ja lajeihin on tehty asiantuntija-arviona. Vaikutuksia lajeittain on tarkasteltu perustuen tietoon niiden ominaispiirteistä ja elinympäristövaatimuksista.

Natura-lomakkeen, NATA-raportin ja Metsähallituksen biotooppikuviotietojen välillä on eroavaisuuksia luontotyyppien pinta-aloissa. Biotooppitietokannan (Metsähallituksen biotooppikuviot SAKTI-järjestelmässä) tiedot on aikoinaan täytetty sen hetkisen parhaan tiedon varassa eikä kaikkia Natura-luontotyyppejä ole inventoitu maastossa. Tiedot voivat sen vuoksi olla epätarkkoja tai jopa virheellisiä. Yleisesti ottaen tieto on kuitenkin parantunut, kun luontotyyppejä on inventoitu. Biotooppikuviotiedoissa on esitetty joitakin sellaisia Natura-luontotyyppejä, jotka eivät Natura-tietolomakkeen mukaan ole Natura-alueen suojelun perusteena ja joitakin pienialaisia luontotyyppikuvioita puuttuu biotooppitiedoista. Biotooppikuvioista puuttuvien luontotyyppien (kalkkilammet ja järvet sekä kalkkikalliot) osalta vaikutusten syntyminen on haastavaa arvioida, koska täyttä varmuutta niiden sijainneista tai esiintymistiedon paikkansa pitävyydestä ei ole. Biotooppitiedoista

niin ikään puuttuvien tunturikankaiden ja luonnontilaisten jokireittien osalta epävarmuus on vähäisempää, sillä tunturikankailla ei ole paljon mahdollisia sijainteja Syötteen alueella ja virtavesiin merkittävästi vaikuttavia toimenpiteitä ei ole kaavassa osoitettu.

Syötteen osayleiskaavan 2035 luontoselvitys koskee kaava-aluetta ja sillä pääasiassa niitä alueita, joille kaavassa tullaan osoittamaan muuttuvaa maankäyttöä. Natura-alueella ei pääosin ole tehty selvityksiä tässä yhteydessä. Poikkeuksena tästä ovat Iso-Syötteen huipulle tehty käynti tunturikankaiden tarkistamiseksi, sekä Pärjänjoentien varrella sekä Naamangan ja Salmentakasen ranta-alueen kaavan luonnosvaiheessa suunnitelluilla maankäytön muutosalueilla tehdyt pienialaiset selvitykset. Epävarmuutta arviointiin aiheuttaa myös se, että kaavan mahdollisesti aiheuttamien epäsuorien vaikutusten ennakointi on haastavaa. Kaava mahdollistaa lisärakentamista, jolloin yöpyjien ja sitä kautta kävijöiden määrä Syötteellä ja samalla Natura-alueella todennäköisesti kasvaa, mutta kaavasta seuraavaa kävijämäärien kasvua on vaikea ennustaa. Natura-alueella on virallisia retkeily- ja ulkoilureittejä ja suurin osa alueella liikkujista kulkee todennäköisesti merkityillä reiteillä. Osa liikkujista kulkee kuitenkin reittien ulkopuolella.

On vaikeaa arvioida tarkkaan, kuinka voimakkaasti reittien ulkopuolella tapahtuvan liikkumisen kulutus missäkin vaikuttaa. Suuremmalla varmuudella voidaan kuitenkin arvioida mihin merkittävin kulutus kohdistuu. Eniten liikkumista reittien ulkopuolella tapahtuu hyvin todennäköisesti majoitusalueiden ja hyvien maisemakuvauspaikkojen välittömässä läheisyydessä. Maastonmuotojen perusteella voidaan päätellä, että esimerkiksi jyrkimmille rinteille tai märille soille ei merkittävää kulutusta kohdistu. Kulutuksen vaikutukset luontotyypeille on arvioitu varovaisuusperiaatteen mukaisesti mieluummin yli-, kuin aliarvioina.

Linnustovaikutusten arviointiin sisältyy pieniä epävarmuuksia. Koska useiden lintulajien esiintymistä ja pesimäpaikkoja Natura-alueella ei tunneta tarkemmin, on linnustovaikutuksia arvioitu myös lajin elinympäristövaatimusten ja häiriöherkkyyden avulla suhteutettuna kaavan vaikutusalueeseen. Kaavan vaikutusalue on pieni suhteessa Natura-alueen kokoon.

4. Hankkeen kuvaus

4.1 Kaavan kuvaus

Yleiskaavan suunnittelualue kattaa voimassa olevan Syötteen yleiskaavan alueen ja osan oikeusvaikutuksettomalla Syötteen osayleiskaavan alueesta. Alue on rajattu siten, että se kattaa Syötteen matkailualueen keskeiset osat. Rajauksessa on huomioitu myös voimassa olevat asemakaavat ja ranta-asemakaavat sekä Syötteen Master Planissa esitetyt kehittämistavoitteet.

Osayleiskaavassa on edellä esitettyjen tavoitteiden mukaisesti tuettu pääosin olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta. Suojelukohteet (muinaismuistot, rakennettu ympäristö ja luonnonympäristö) sekä niihin liittyvät kaavamerkinnot ja -määräykset perustuvat pääosin maastokaudella 2024 tehtyihin tai päivitettyihin selvityksiin ja inventointeihin.

Suunnittelualue on tarkasteltu kokonaisvaltaisesti siten, että osoitettaessa uusia aluevarauksia huomioidaan kaupungin ja sen osa-alueiden kehittämistarpeet, suojelu- ja virkistysarvot sekä elinkeinojen harjoittaminen.

Osayleiskaava täydentää suunnittelualueen nykyistä yhdyskunta- ja taajamarakennetta. Potentiaaliset uudet asuinrakentamisen ja matkailurakentamisen alueet on osoitettu pääosin olemassa olevien alueiden välittömään läheisyyteen. Tämä periaate tukee tavoitetta yhdyskuntarakenteen eheyttämisestä. Uusien rakentamisalueiden myötä alueen yhdyskuntarakenne kuitenkin myös laajenee vähäisessä määrin. Voimassa olevaan yleiskaavaan verrattuna alueelle on osoitettu yksittäisiä uusia alueita, mutta joiltain osin aluevarauksia on myös supistettu etenkin nykyisen kaavan reservialueiden osalta. Kokonaisrakenteella ohjataan tarjontaa suotuisille alueille, joihin kohdistuu kysyntää. Rakentamiselle osoitetut alueet on tarkoitettu lähtökohtaisesti asemakaavoitettaviksi. Seuraavassa on esitetty keskeisten rakentamisalueiden pinta-alat alustavassa kaavaehdotuksessa.

Merkintä	hehtaaria (kaikki)	hehtaaria (uudet alueet)
Keskustatoiminnot (C)	21	14
Palvelut ja teollisuus (PT, TY)	kohdemarkinnat (yht. 5 kpl), ei tarkkaa pinta-alaa	kohdemarkinnat (yht. 5 kpl), ei tarkkaa pinta-alaa
Julkiset palvelut ja hallinto (PY)	yksi kohdemarkintä, ei tarkkaa pinta-alaa	yksi kohdemarkintä, ei tarkkaa pinta-alaa
Matkailupalvelut (RM)	129	51
Asuminen (A, AP)	36	9
Kyläalueet (AT)	274	13
Loma-asuminen (RA)	386	97
Kaikki yhteensä	846	184

4.1.1 Keskustatoiminnot, palvelut ja työpaikat

Suunnittelualueen palvelutoimintojen kehittäminen mahdollistetaan usealla eri alueella. Alueen tärkein palvelukeskittymä on Iso-Syötteen laskettelurinteiden juurelle sijoittuva alue. Alue on kaavaratkaisussa osoitettu keskustatoimintojen alueena. Keskustamaisena alueena toteuttava alue kattaa maantien 862 ja Syötetien risteyksen länsipuolisen alueen, Romekievarin ja eturinteiden alueen sekä näiden alueiden luoteispuolelle sijoittuvaan alueen. Tämä keskustatoimintojen alue toteutetaan tiiviinä ja toiminnoiltaan monipuolisena kävelypainotteisena alueena. Alueelle on mahdollista sijoittaa esimerkiksi majoitus- ja ravintolapalveluita ja ohjelmapalvelutoimintoja.

Palveluita- ja työpaikkatoimintoja on mahdollista kehittää myös Pikku-Syötteen alueella sekä rakenteeltaan sekoittuneilla kyläalueilla (AT).

Matkailukeskuksen tukitoiminnoille tarkoitettuja teollisuus- ja varastoalueita osoitetaan kolmeen sijaintiin Iso-Syötteen ydinalueen läheisyyteen. Syötekyläntien varteen sijoittuu kaksi palvelu- ja teollisuus/työpaikka- aluetta hieman etäämmälle keskustatoimintojen alueesta. Koululle ja päiväkodille on osoitettu sijainti Iso-Syötteen keskuksen itäpuolelle.

4.1.2 Matkailutoiminnot ja loma-asuminen

Loma-asumista sijoittuu eri puolille aluetta. Painopisteinä ovat alueet Iso-Syötteeltä itään Pikku-Syötteelle ja etelään Riihikumpuun. Tiivistyviä alueita ovat erityisesti Iso-Syötteen ja Pikku-Syötteen väliset alueet, jotka on jo pääosin asemakaavoitettu, mutta eivät vielä rakentuneet. Iso-Syötteen ja Pikku-Syötteen alueita tiivistetään ja laajennetaan hyvillä sijainneille. Kokonaan uusia loma-asuntoalueita osoitetaan Riihikumpuun sekä Pytkynharjun pohjoispuolelle. Uudet loma-asunto- ja matkailurakentamisen alueet sijoittuvat pääosin valmiin infrastruktuurin läheisyyteen lukuun ottamatta Teerivaaran koillispuolelle osoitettua RA-2- aluetta.

Suunnittelualueen reunamille sijoittuvien alueiden osalta kaavassa on pääosin osoitettu nykyisten asemakaavojen ja ranta-asemakaavojen mukaiset sekä toteutuneet loma-asuntotontit ja rakennuspaikat. Pärjänjokivarsi säilyy kaavaratkaisussa erämaahenkisenä jokena, jonka varrella on yksittäisiä loma-asuntoja.

Loma-asuntoalueet on luokiteltu kolmeen luokkaan, joilla kullakin on omat kaavamääräyksensä. RA-1- ja RA-2-alueilla on sallittu myös ympärivuotinen asuminen, mikäli se soveltuu alueen muuhun maankäyttöön.

4.1.3 Vakituinen asuminen

Vakituisen asumisen painopiste on Syötteellä ollut Syötekylän ympäristössä, joka osoitetaan edelleen kyläalueena. Kyläalueita on myös Hulhavanahossa, Kelosyötteellä sekä Naamangassa. Kyläalueet tarjoavat monipuolisia asumismahdollisuuksia. Kyläalueet on jaettu kahteen luokkaan, AT ja AT-1, joista jälkimmäiset on osoitettu asemakaavoitettaviksi.

Viime vuosina vakituista asumista on rakentunut myös lähemmäksi Iso-Syötteen ydinaluetta. Kaavassa esitetään myös uutta vakituista asumista myös näille alueille, mm. Iso-Syötteen ja Pikku-Syötteen väliin.

Suuri osa alueista voidaan toteuttaa vakituisen ja vapaa-ajan asumisen seka-alueina tarkemmassa suunnittelussa.

4.1.4 Virkistys ja reitit

Syötteen kansallispuiston ja Iso-Syötteen retkeilyalueeseen kuuluvat alueet osoitetaan luonnonsuojelualueina (SL), joskin näillä alueilla on paljon olemassa olevaa reittiverkostoa. Syötteen virkistysmetsä on osittain virkistysaluetta (V), osittain maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU).

Asuin- ja matkailupalvelualueiden väliset ja läheiset viheralueet osoitetaan virkistysalueina (V). Näitä alueita on esimerkiksi Iso-Syötteen ja Pikku-Syötteen välisellä alueella, Pytkynharjussa, Teerivaaran ympäristössä sekä Pärjänjoen varressa.

Iso-Syötteen ja Pikku-Syötteen rinnealueet on osoitettu urheilu- ja virkistyspalvelualueena (VU-1). Iso-Syötteen tunturin pohjoisreunalle Pärjäntievarin alueen läheisyyteen on osoitettu uusi alue hiihtostadionille (VU-2).

Alueen reittiverkosto on nykyiselläänkin kattava. Uusia reittiyhteyksiä on moottorikelkkailijoille: yhteys Pytkynharjulle sekä Kovalammelle. Pikku-Syötteen eteläpuolisella alueella kehitetään lähireittejä ja erilaisia aktiviteetteja.

Alueelle sijoittuvia laavuja ja muita taukopaikkoja on osoitettu merkinnällä matkailu- ja virkistyskohde. Kaavassa on osoitettu nykyiset uimarannat. Pärjäntie ja Naamanganjoki ovat vesiretkelyreitit, jotka on osoitettu myös maakuntakaavassa.

4.1.5 Liikenne, yhdyskuntateknikka ja energia

Liikenteellinen ratkaisu pohjautuu pääosin olemassa olevaan verkkoon sekä Syötteen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan. Kaavakartalla on esitetty nykyiset tärkeimmät pysäköintialueet huomioiden pysäköintiin liittyvät kehittämistarpeet.

Tärkeä kehityskohde on kävelyn ja pyöräilyn yhteydet. Tärkeimmät uudet yhteydet ovat Iso-Syötteen Pikku-Syötteen ja Iso-Syötteen Riihikumpuun. Riihikummusta reitti jatkuu Pytkynharjulle saakka monitoimiuraa pitkin. Iso-Syötteen ydinalueelta Pärjäntievarille ja luontokeskukselle päin osoitetaan kevyen liikenteen kehittämiskäytävä, jolla tavoitellaan korkeatasoista ja viihtyisää kävely-ympäristöä. Kevyen liikenteen yhteydenä osoitetaan Syötekyläntien varsi Iso-Syötteen Syötekylään.

Joukkoliikennettä kehitetään etenkin Iso-Syötteen ala-aseman, Pärjäntievarin, Pikku-Syötteen ja Iso-Syötteen huipun välillä. Reitille on merkitty joukkoliikenteen kehittämiskäytävä.

4.1.6 Häiriöt ja suoja-alueet

Kaavakartalla on esitetty alueen läpi kulkevan maantien 862 teoreettinen 55 dB-melualue.

Kaavakartalla esitetään nykyiset maa-aineistenottoalueet Pikkukylässä ja Niskavaarassa sekä tiedossa olevat mahdollisesti pilaantuneen maan kohteet.

Etenkin Naamankajärven alueella on joitakin alavia paikkoja, joissa voi esiintyä tulvaa. Tulva-altiita ovat erityisesti Naamankaojan ja Säkisenjoen suut. Yleiskaavaratkaisussa on määritelty tulva-altiille vesistöille suuntaa antavat tulva-alueet.

4.1.7 Luonto ja luonnonsuojelu, maisema ja kulttuuriympäristöt

Laajat alueet suunnittelualueesta kuuluvat Natura-verkostoon. Tärkeimpiä ekologisia yhteyksiä on merkitty suojelualueiden ja laajojen yhtenäisten metsäalueiden välille.

Kaavaluonnoksessa on osoitettu tiedossa olevat metsälain 10 §:n mukaiset arvokkaat elinympäristöt ja vesilain 2 luvun 11 §:n mukaiset arvokkaat vesiluonnon suojelutyypit.

Kaavakartalla on osoitettu alueelle sijoittuva valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö Naamangan kylä sekä maakunnallisesti arvokas maisema-alue (Syötteen maisematie).

Kulttuuriympäristöinventoinnin perusteella kaavaan on merkitty valtakunnallisesti, seudullisesti ja paikallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet sekä arkeologisen inventoinnin perusteella kiinteät muinaisjäännökset.

4.2 Syötteen Master Plan

Syötteen alueelle on laadittu Master Plan, joka on valmistunut vuonna 2022. Suunnitelman tavoitevuosi on 2027. Master Planissa on tuotu esille muun muassa seuraavat kehittämisperiaatteet:

Matkailupalvelut ja toiminnot

- Painopistealueet: Romekievari, Pärjäkievari ja luontokeskus sekä Pikku-Syöte
- Syötteen ytimen kehittäminen kävelypainotteiseksi keskustaksi
- Liike- ja palvelurakentamisen sekä lomarakentamisen mahdollistaminen

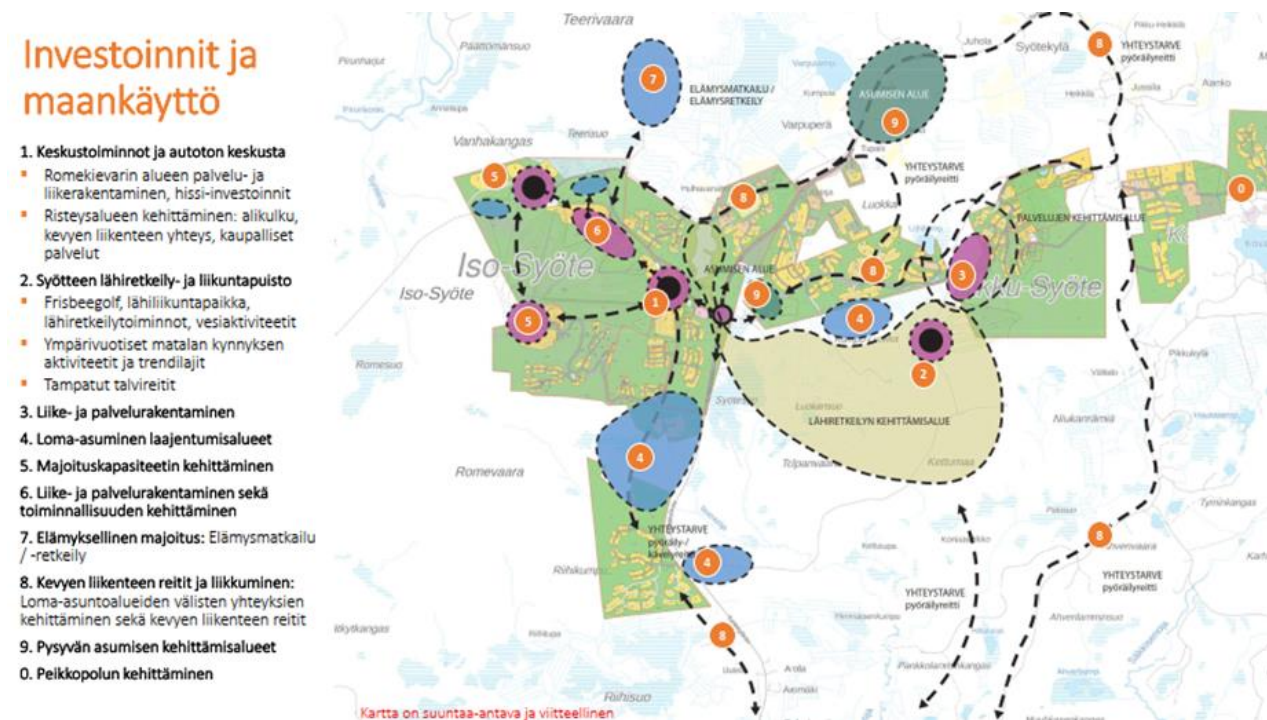
Alueella liikkuminen

- Kevyen liikenteen verkostojen kehittäminen
- Autottomuuden edistäminen
- Keskeisten palvelukohteiden ja loma-asumisen alueiden ekologisen saavutettavuuden parantaminen

Reitit ja yhteydet

- Matalan kynnyksen elämykselliset ja turvalliset lähireitit sekä aktiviteettialueet

Suunnitelmassa määriteltyjä investointeja ja maankäytön kehittämistavoitteita on kuvattu seuraavalla kartalla:

Kuva 2. Syötteen Master Planin investoinnit- ja maankäyttö -kartta.

Pudasjärven kävelyn ja pyöräliikenteen kehittämissuunnitelma

Pudasjärvelle on laadittu vuonna 2023 kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma, jossa on käsitelty myös Syötteen aluetta. Kehittämissuunnitelman tavoitteena on kuntastrategian 2022–2030 mukaisesti kehittää jalankulun ja pyöräliikenteen ratkaisuja saavutettavuuden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi sekä kestävien liikennetarkaisujen muodostamiseksi. Suunnitelman tavoitevuosi on 2035. Mitattavana tavoitteena Pudasjärvellä on lisätä kävelyn ja pyöräliikenteen matkamääriä 30 % vuoteen 2030 mennessä. Kuvassa 10. on esitetty suunnitelman mukaiset kävelyn ja pyöräilyn väylien investointitarpeet Syötteen osalta.

1. Aluereitin rakentaminen Ollukantie
2. Ollukantien aluereitin jatkaminen välillä Isosyötteentie-Syötekyläntie
3. Aluereitin rakentaminen Välihuikosentien varteen
4. Aluereitin jatkaminen Riihikumpuun
5. Monikäyttöreitin rakentaminen maastoon välille Riihikumpu-Pytkynharju
6. Aluereitin rakentaminen välille Kellarilammentie-Pytkynojantie-Syötekyläntie 382
7. Aluereitin rakentaminen välille Välihuikonen-Pikkusyötteentie

5. Natura-alue Syöte, SAC/SPA, (FI1103828)

5.1 Yleiskuvaus

Kuvaus perustuu Syötteen alueen viralliseen Natura-tietolomakkeeseen sekä NATA-raporttiin. Syötteen Natura-alue on kooltaan 19 641 hehtaaria ja koostuu neljästä osa-alueesta. Alueella sijaitsee hyvin laaja, osin korkean alueen metsistä koostuva vanhojen metsien ketju. Pohjois-eteläsuuntaisella ketjulla on pituutta noin 25 kilometriä ja se ulottuu Posion eteläosasta Taivalkosken luoteisosan kautta Pudasjärven koillisosaan. Natura-alueen laajin yhtenäinen kokonaisuus kuuluu Pärjänjoen eteläpuolella sijaitsevaa Syötteen retkeilyaluetta ja virkistysmetsää/harjualuetta lukuun ottamatta vuonna 2000 perustettuun Syötteen kansallispuistoon. Näiden lisäksi Natura-alueeseen kuuluvat erilliset, pienet Kaunislammen ja Ala-Lintusuon alueet

Luontotyyppiluokista yleisin Syötteen Natura-alueella on N17, Havupuumetsät (73 %), ja toiseksi eniten esiintyy luokkaa N07, Suot ja rantakasvillisuus (26 %). Lisäksi esiintyy N23, muut maa-alueet (1 %) joka sisältää ihmisen muokkaamia alueita ja N06 Sisävedet, järvet ja lammet (0 %).

Alue on laajuuteensa ja monipuolisen biotooppijakautumansa vuoksi tärkeimpiä Pohjanmaan metsiensuojelualueita. Lisäksi alue muodostaa tärkeän satelliittiaseman lehtojen ja lettojen lajiston suojelulle. Alueella kasvavat myös Suomen eteläisimmät tunturikasvit. Alueella on paikoin ultraemäksisiä kallioita, joiden vaikutusalueella esiintyy harvinaista kasvilajistoa.

Syötteen alueen metsät ovat selkeästi pohjoisvaikutteisia pääosin lakialueen kuusikoita. Eteläisemmällä ja alavimmilla osilla, erityisesti Iso-Viitavaarassa esiintyy lajistossa jo keskiboreaalsiakin piirteitä. Suvantovaaran-Lomavaaran alueen metsät ovat lakialueelle tyypillisiä suhteellisen harvoja ja kitupuustoisia kuusikoita, jotka ovat poikkeuksellisen luonnontilaisia. Pienilmastoltaan suotuisat ja lehtipuustoiset vanhan metsän ytimet sijoittuvat pääosin alavamman alueen metsiin.

Järeän kuusilahopuun jatkuvuus on koko alueella erittäin edustava. Alueeseen sisältyy palorefugioiden ohella myös täysin luonnontilaista metsää. Virsusoiden ympäristön lettokeskittymä tuo kohteelle alueellisesti huomattavaa lisäarvoa. Kohteeseen sisältyy runsaspuustoinen geenireservimetsä. Alueella tavataan harvinaisista metsälajeista mm. raidantuoksukääpää. Alue sisältää rajausteknisistä syistä jonkin verran taimikoita ja hakkuualoja.

Kumpujenselkä on puoleksi lakialuetta oleva avohakkuiden ympäröimä kuusivaltainen vaara-alue. Rinteillä esiintyy paikoin huomattavaa rehevyyttä; lehtomaista kangasta, tihkupintoja ja Cicerbita-juotteja. Kuusella on alueella lahojatkumo. Siellä on myös useita vaativalle lajistolle soveliaita pienilmastoalueita.

Kouvanvaara on pääosin lakialuetta oleva vaarakuusikko, jossa on runsaslehtipuustoisia osia. Haapa on pääosin järeää ja sitä on paikoin runsaasti. Aluetta monipuolistavat lähteet ja lehtokorvet.

Syötteen retkeilyalueen metsät ovat pääosin lakimetsää ja aikoinaan voimakkaasti harsittuja. Luonnontilaisimmat vanhan metsän alueet ovat pieninä sirpaleina. Järeää lehtipuustoa on jonkin verran. Ultraemäksisten kivilajien alueella kasvaa useita alueellisesti silmälläpidettäviä lajeja. Monet lähteet monipuolistavat alueen kasvupaikkakirjoa.

Isovaaran vanhan metsän alueen pohjoisosassa sijaitsee yksi alueen vanhan metsän ydinalueista, jossa on runsaasti järeää lehtipuustoa. Alueen lajistoon kuuluu mm. koko Suomessa harvinaisia, kohdassa 3.3 mainittuja kääpälajeja.

Toraslehto on luonnontilaisen kaltaista metsää, jossa on raitaa runsaasti. Se on maisemaltaan poikkeuksellinen kapeiden harjukankaiden ja soiden mosaiikki. Toraslehdossa on vaativille lajeille edullisia pienilmastoalueita, joissa kasvaa runsaasti naavoja ja loppoja.

Teerivaara on hyvin luonnontilaistunutta edustavaa ja järeää lehtipuustoista kasvavaa vanhaa ja vaihtelevaa vaaranrinnekuusikkoa, jonka lajistoon kuuluvat sekä liito-orava että raidantuoksukääpä. Teerivaaran rinne on rehevää, mikä näkyy paikoin lehtomaisen kankaan laikkuina. Mäntyvaltaisella lakialueella on kivirakkoja.

Iso-Viitavaara on Suvantovaaran ja Lomavaaran ohella Syötteen alueen arvokkaimpia vanhan metsän kohteita, jossa on paikoin poikkeuksellisen luonnontilaisia osia. Alue on kuusivaltaista vanhaa metsää, jossa lehtipuuston osuus on huomattava. Alueella esiintyy liito-oravaa. Uhanalaisista kääpälajeista siellä esiintyy mm. sitruunakääpää. Alueellisesti uhanalaisista putkilokasvilajeista tavataan esiintymisalueeltaan pohjoispainotteista väinönputkea.

Ala-Lintusuo on pieni, monipuolinen rinneletto, jolla on mm. rimpiletto, lettonevaa ja lettorämettä. Avosuot ovat pääosin Campylium-lettoa. Suon reunoilla on mm. rahkarämeitä. Suon koillisosassa on Tomentypnum-lettoa, jolla kasvaa lettorikkoo. Lettoa on Ala-Lintusuolla 20 ha.

Kouvan Väliojan varressa kasvaa alueellisesti erittäin edustavaa lehto- ja lettolajistoa. Kasvillisuus on enimmäkseen kosteaa ja osittain tulvavaikutteista joenvarsilehtoa ja -lettoa, jota reunustavat paikoin kallioseinämat.

Vuonna 2000 Natura-alueita laajennettiin osilla, jotka kuuluvat nykyiseen Syötteen kansallispuistoon. Po. laajennusosat ovat huomattavilta osin vanhoja kuusivaltaisia metsiä. Laajennusosalla sijaitsee mm. erittäin uhanalaisen röyhelökäävän esiintymä. Muita valtion alueella esiintyviä uhanalaisia kääpälajeja ovat mm. harjasorakas ja lohkokääpä. Alueisiin sisältyy myös nuoria kasvatusmetsiä.

Pikkuvaaran-Sotivaaran alue on pääosin tuoreen kankaan kuusimetsää, jossa esiintyy tasaisesti myös haapaa ja koivua. Alueella on kuollutta maapuuta keskimäärin noin 30 runkoa hehtaarilla. Pistemäisesti lahoppua esiintyy jopa 100 runkoa hehtaarilla. Sotivaaran alueella esiintyy kuusilahoppuun ohella eri lahoamisvaiheista järeää haapaa n. 10 runkoa hehtaarilla. Metsien häiriötön kehitys näkyy lahoppuustoon sidonnaisen lajiston runsautena. Alueelta on löydetty 19 vanhan metsän ilmentäjälajeja, joista kääväkkeitä 15.

Ilmentäjälajien joukossa ovat mm. uhanalaiset harjasorakas, röyhelö-, välkkylude- ja lutikkakääpä. Eläinlajistoon kuuluvat mm. liito-orava ja kulonkiertämäkuusikoissa elävä korpikolva. Luonnonmetsien ohella alueeseen kuuluu mm. puustoisia soita, luonnontilaisia puroja/noroja, tuoreita-kosteita lehtoja sekä lähteitä ja lähdesoita.

Pikku-Jaaskamon alueella on lehtipuustoa niukasti. Alueella on paikoin vanhoja kantoja, jotka ovat peräisin alueella tehdyistä harsintahakkuista. Lahoppua alueen luonnonmetsissä on 10–20 runkoa hehtaarilla. Vanhan metsän ilmentäjälajeista alueella esiintyy kuusen-, riuku- ja ruostekääpää sekä raidankehukojäkälää. Alueella on lehtoja ja lehtokorpia, joiden lajistoon kuuluvat mm. alueellisesti uhanalaiset näsiä ja pohjansinivalvatti. Edellä mainittujen luontotyyppien ohella alueella on lähteitä ja lähdesoita sekä osin lähdevaikutteisia noroja ja puroja.

Syötteen Natura-alue on keskeisimpiä alueita liito-oravan suojelun kannalta Koillismaalla (liito-oravan levinneisyysalueen pohjoisrajalla). Natura-alueella on myös useita luontodirektiivin liitteen II lajeihin kuuluvan lettorikon kasvupaikkoja. Alueen vanhat metsät ovat edustavia myös linnuston osalta. Pesivään lintulajistoon kuuluu mm. useita lintudirektiivin liitteen I lajeihin kuuluvia lajeja, joista osa harvinaisia ja uhanalaisia. Muihin

tärkeisiin lajeihin on sisällytetty alueellisesti uhanalaisia ja harvinaisia lajeja. Retkeilyn aiheuttama liiallinen kuluminen voi taannuttaa lajistoa. Nykyisellään (Natura-tietolomake, päivitetty 2018) retkeily on ohjattu siten, ettei se aiheuta haitallisia vaikutuksia suojelun perusteena oleville luontotyypeille ja lajeille.

NATA-raportin mukaan alueen keskeisimmät luontotyypit ovat luonnonmetsät, aapasuot, puustoiset suot ja letot. Edellä mainitut luontotyypit esiintyvät alueella laaja-alaisina ja ovat lajistoltaan monipuolisia ja edustavia. Natura-alue on sijainniltaan ja luontotyypeiltään erittäin merkittävä kansallinen kohde erityisesti vanhan metsän lajiston säilymisen kannalta. Laajoista luonnonmetsistä osa on valtakunnallisesti ja jopa kansainvälisesti merkittäviä. Alue toimii keskeisenä kohteena Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan luonnonmetsien verkostossa ja toisaalta myös Pohjois-Pohjanmaan sisällä Venäjän rajalta länteen ulottuvalla vyöhykkeellä. Alue on mukana palojatkumoalueiden verkostossa, jonka tavoitteena on säännöllisen metsän polttamisen myötä turvata palaneesta puusta riippuvaisen lajiston elinmahdollisuudet.

NATA-raportin mukaan aluetta on inventoitu maastokartoituksin suurelta osin vuosina 2002–2012 ja loput on arvioitu kaukokartoitusmenetelmin. Inventoimatonta aluetta on 410 hehtaaria koko Natura-alueen noin 19 625 hehtaaria. Inventoinnin tarpeessa olisivat etenkin yksityismaiden harjumetsät.

Natura-alue kuuluu kokonaisuudessaan, lukuun ottamatta Kaunislammen ja Ala-Lintusuon alueita, Suomen kansallisesti ja kansainvälisesti tärkeisiin lintualueisiin Syöte-Salmitunturi (810229, FINIBA /IBA).

Kuva 3. Aapasuota Pärjänjoentietä kuvattuna.

5.2 Suojelutavoitteet

Natura-tietolomakkeen mukaan kaikkien Syöteen alueen suojeluperusteiden suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyttäminen osana verkostoa. Lisäksi alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita:

- alueella esiintyvien luontotyyppien ja niillä esiintyvien lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys.
- Boreaaliset luonnonmetsät -luontotyyppin ja siellä esiintyvien lajien määrää lisätään ennallistamis- ja luonnonhoitotoimenpitein.
- Alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään alueen käyttöä ohjaamalla.
- Alueella esiintyvien perinnebiotooppien tila säilytetään hoitotoimenpitein.

NATA-raportin mukaan neljän suojeluperusteena olevan luontotyyppin suojelutavoitteena on tilan parantaminen. Luontotyyppien 6270 - Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt ja 6510 - Alavat niitetyt niityt luonnontilaa alentava tekijä on avoimien alueiden umpeenkasvu ja kohteiden hoitotoimenpiteenä on niittäminen tai laidunnus. Luontotyyppien 9010 - Luonnonmetsät ja 9060 – Harjumetsät luonnontilaa alentavana tekijänä on mainittu muu tunnettu syy, mitä ei ole tarkemmin avattu lisätiedoissa. Suuri osa harjumetsistä ja merkittävä osa luonnonmetsistäkään ei kuulu luonnonsuojelualueeseen ja ovat ainakin osittaisessa talouskäytössä. Harjumetsien osalta on mainittu tarve inventoinnille ja metsien, ilmeisesti molempien em. luontotyyppien, osalta toimenpidetarpeena ennallistamispoltot sekä luonnonsuojelualueiden ulkopuolella metsänkäsittelytoimenpiteiden suunnitteleminen siten, että turvataan alueen suojeluperusteina olevien Natura-luontotyyppien suojelutavoitteiden toteutuminen.

Kaikkien muiden suojeluperusteena olevien luontotyyppien suojelun tavoitteena on nykytilan säilyttäminen.

Alueeseen kohdistuviksi uhiksi ja kuormituksiksi on Natura-tietolomakkeessa tunnistettu:

- alueen sisäpuolella **vähäisiä** (NATA:ssa **kohtalaisia**) kielteisiä vaikutuksia niiton lopetuksesta/puutteesta.
- alueen sisäpuolella **vähäisiä** kielteisiä vaikutuksia maastoliikenteestä.
- alueen sisäpuolella **kohtalaisia** (NATA:ssa **vähäisiä**) kielteisiä vaikutuksia tallaamisesta, kulumisesta tai liikakäytöstä. Lisääntynyt kävijämäärä voi aiheuttaa maaston kulumista, lisätä uhanalaisen lajiston häirintää sekä häiritä luonnonrauhaa ja erämaista tunnelmaa hakevia retkeilijöitä.
- alueen sisäpuolella **kohtalaista** kielteistä vaikutusta kasvien syönnistä (herbivoriasta).

NATA-lomakkeessa on edellisten lisäksi arvioitu:

- metsänhoidon vaikutukset metsien ikärakenteeseen, luontotyyppisiin ja lajistoon sekä virkistyskäyttöön **kohtalaisiksi**.
- alueen ulkopuolella mahdollisesti perustettava kaivos voi aiheuttaa **kohtalaista** häiriötä alueella pesiville uhanalaisille lajeille ja virkistys- ja luontomatkailukäytölle.
- alueen ulkopuoliset ojitukset aiheuttavat **vähäistä** vaikutusta, koska ne voivat kuivattaa alueen reunaosien aapasoiat ja puustoisia soita.

5.3 Suojelun toteutuskeinot

Suojelun toteutuskeinona on luonnonsuojelulaki, maa-aineslaki ja ulkoilulaki. NATA-raportin mukaan suurin osa Natura-alueesta (n. 90 %) sisältyy Syötteen kansallispuistoon (KPU110033), johon on tarkoitus liittää myös Kouvanjärvien rantojen suojeluohjelmakohteen (RSO-110113) valtion omistamat osat. Ala-Lintusuon soidensuojeluohjelmakohteesta (110438) perustetaan erillinen luonnonsuojelualue. Kaunislammen alueen Metsähallitus on perustanut omalla päätöksellään suojelumetsäksi, ja se tullaan edelleen perustamaan luonnonsuojelulain mukaiseksi suojelualueeksi. Edellä mainittuja kohteita hallinnoi Metsähallituksen Luontopalvelut. Iso-Syötteen retkeilyalue on perustettu ulkoilulalla (606/1973) ja sekin on siirretty Metsähallituksen liiketoimintojen hallinnasta Luontopalveluille 2022. Liiketoimintojen hallinnassa on Metsähallituksen omalla päätöksellä perustettu Syötteen virkistysmetsä sekä Kivikankaan alue, joka sijaitsee maa-aineslailla suojellussa Natura-alueen eteläosassa. Valtion omistamien kohteiden lisäksi Natura-alueeseen kuuluu yksityisiä maa-aineslailla suojeltuja alueita, sekä neljä yksityistä suojelualueita.

Natura-alue kuuluu kokonaisuudessaan, lukuun ottamatta Kaunislammen ja Ala-Lintusuon alueita, Suomen kansallisesti ja kansainvälisesti tärkeisiin lintualueisiin Syöte-Salmitunturi (FINIBA/IBA).

Luonnon- ja kulttuuriympäristöjen hoitoon sekä virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseen liittyen kansallispuistoon, retkeilyalueelle ja virkistysmetsään on tehty useita suunnitelmia Metsähallituksen toimesta. Kaikille kolmelle alueelle on tehty hoito- ja käyttösuunnitelmat, ja alueet sisältyvät Syötteen luontomatkailusuunnitelmaan. Syötteen kansallispuisto on ollut mukana Euroopan laajuisessa European Charter -kestävän matkailun kehittämisohjelmassa vuodesta 2004 alkaen.

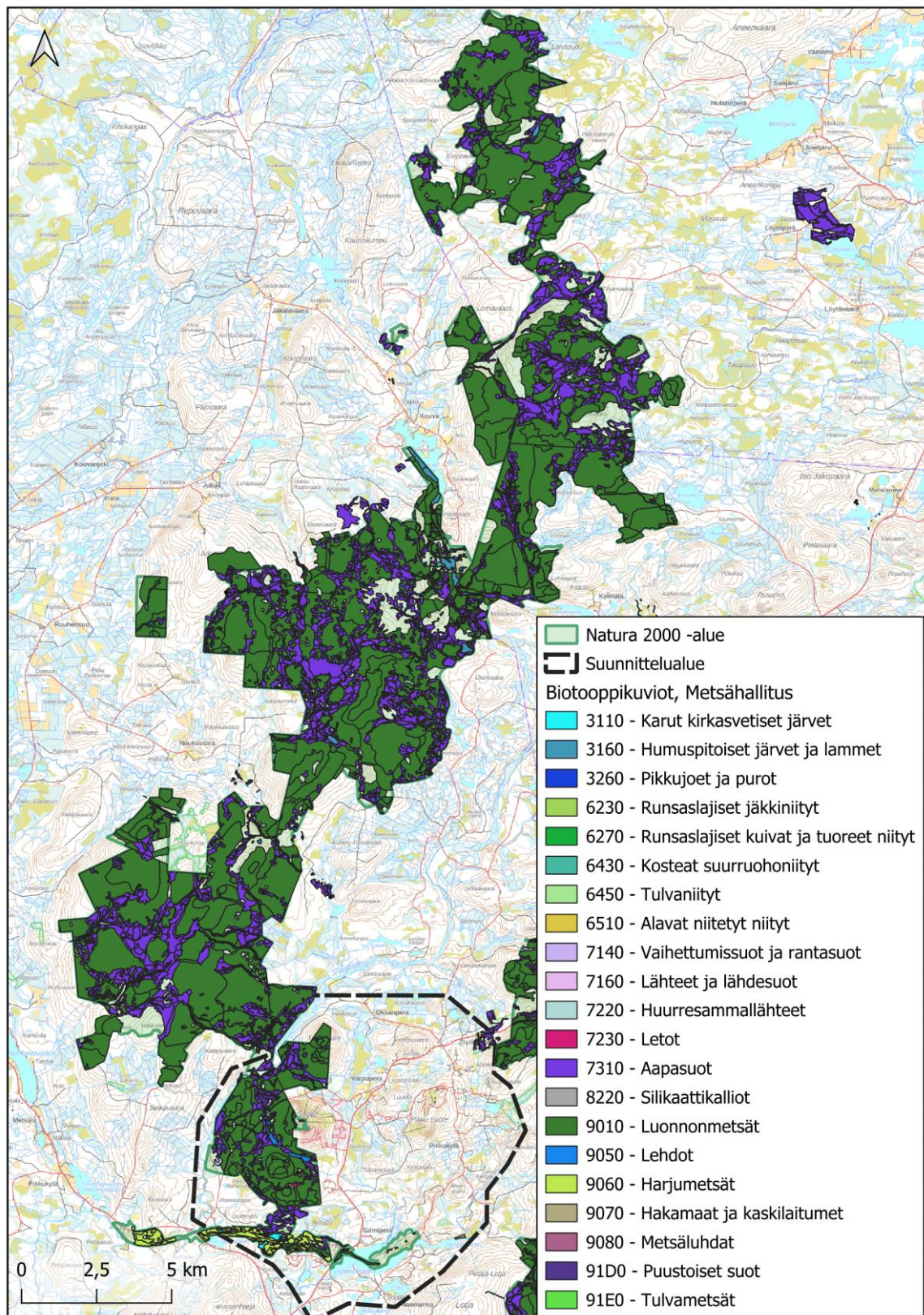
5.4 Luontodirektiivin luontotyypit

Natura-alueen suojelun perusteena olevat luontotyypit ja niiden pinta-ala Natura-alueella Natura-tietolomakkeen ja uusimman NATA-raportin mukaan on esitetty taulukossa alla (Taulukko 2).

Metsähallituksen aineisto ”biotooppikuviot valtion mailla” on esitetty karttakuvissa Taulukon 2 jälkeen (Kuva 4). Kuviot suuremmassa mittakaavassa on esitetty Natura-arvioinnin liitteissä 5–6.

Taulukko 2. Natura-alueen suojelun perusteena olevat luontotyytit ja niiden pinta-ala. Lihavoituna ovat Luontodirektiivin ensisijaisesti suojellut luontotyytit.

Koodi	Nimi	Pinta-ala tietolomake (ha)	Pinta-ala NATA (ha)	Edustavuus tietolomake – NATA	Lisätieto
3110	Karut kirkasvetiset järvet	0,7	4,24	C – B	
3140	Kalkkilammet ja järvet	0,1	0,1	B – B	Ei inventoitu, ei biotooppitiedoissa
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	59,5	83,04	A – A	
3210	Luonnontilaiset jokireitit	54	54	B – B	Ei inventoitu, ei biotooppitiedoissa
3260	Pikkujoet ja purot	7	27,94	A – A	
4060	Tunturikankaat	0,86	0,86	C – C	Ei biotooppitiedoissa
6270	Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt	2,4	1,9	A – B	
6430	Kosteat suurruohoniityt	2,4	2,42	A – B	
6450	Tulvaniityt		0,18	- C	Lisäys, havaittu inventoinnin yht.
6510	Alavat niitetyt niityt	1,18	1,47	A – B	
7140	Vaihtumissuot ja rantasuot	14	18,29	A – B	
7160	Lähteet ja lähdesuot	4	4,49	A – A	
7220	Huurresammallähteet	0,1	0,08	A – A	
7230	Letot	110	107,02	A – A	
7310	Aapasuot	4700	4698,13	A – A	
8210	Kalkkikalliot	0,1	0,1	A – B	Ei inventoitu, ei biotooppitiedoissa
8220	Silikaattikalliot	4	7,38	A – A	
9010	Luonnonmetsät	11800	12035,41	A – B	
9050	Lehdot	80	79,77	A – A	
9060	Harjumetsät	109	201,11+130	C – C	Pinta-alaa lisätty, karttatarkastelu
9080	Metsäluhdet	4,7	7,22	C – B	
91D0	Puustoiset suot	1200	1350,14	A – A	
91E0	Tulvametsät		0,53	- B	Inventoitu 2011

Kuva 4. Natura-luontotyytit Metsähallituksen aineiston mukaan. Suuressa mittakaavassa erottuvat lähinnä luonnonmetsät, aapasuot ja puustoiset suot, joita alueella on eniten. Tarkemmat kartat liitteissä (5–6).

5.5 Suojelun perusteena olevat luontodirektiivin lajit

Syötteen Natura-alueen suojelun perusteena olevat luontodirektiivin II-liitteen lajit on esitetty taulukossa Taulukko 3:

Taulukko 3. Suojelun perusteena olevat luontodirektiivin II-liitteen lajit ja niiden populaation koko virallisen Natura-tietolomakkeen taulukon 3.2. ja suluissa NATA-lomakkeen mukaan, jos se poikkeaa tietolomakkeen tiedosta.

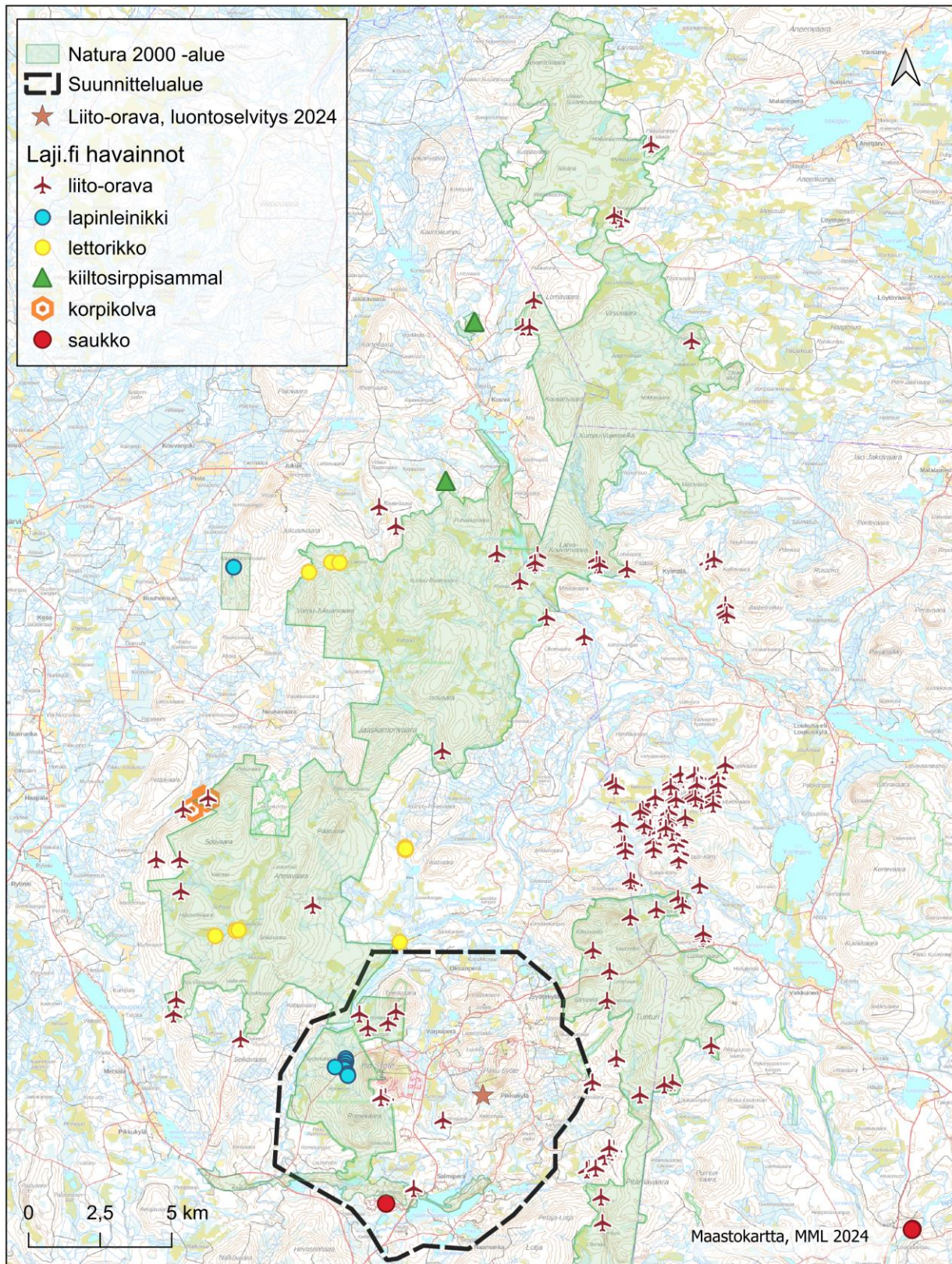
Laji	Tieteellinen nimi	Populaation koko
Kiiltosirppisammal	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	5–5 area
Lapinleinikki	<i>Ranunculus lapponicus</i>	V = hyvin harvinainen (20–40 area)
Lettorikko	<i>Saxifraga hirculus</i>	15000–20000 naarasversoa (3000–4000)
Saukko	<i>Lutra lutra</i>	1–5 yksilöä
Liito-orava	<i>Pteromys volans</i>	11–50 yksilöä
Korpikolva	<i>Phyto kolwensis</i>	R = harvinainen (V = hyvin harvinainen)

Suojelun perusteena on lisäksi kaksi uhanalaista, salassa pidettävää lajia. Näiden lajien osalta Natura-arviointi on toteutettu erillisissä vain viranomaiskäyttöön tarkoitetuissa liitteissä 3 ja 4.

Suomen Lajitietokeskuksen laji.fi-tietokannassa lähin havainto saukosta on noin 270 metriä Syötteen Natura-alueelta sen eteläpuolella.

Alla olevassa kuvassa (Kuva 5) on esitetty tiedossa olevat liito-oravan, korpikolvan, saukon, kiiltosirppisammalen, lapinleinikin ja lettorikon havaintopaikat.

Suojelun perusteena olevien salassa pidettävien lajien tiedossa olevat havaintopaikat on esitetty Natura-arvioinnin erillisessä liitteessä (liite 4), jossa vaikutukset lajeihin on arvioitu.

Kuva 5. Natura-alueen suojelun perusteena olevien luontodirektiivin II ja IV-liitteiden lajien havaintopaikat luontoselvityksen (Sweco Finland Oy 2025) ja Suomen Lajitietokeskuksen (2024) laji.fi-tietokannan mukaan.

5.6 Suojeluperusteena olevat lintudirektiivin lintulajit

Syötteen Natura-alueen suojeluperusteena mainitaan 21 lintulajia (Taulukko 4). Natura-alueen suojeluperusteena oleva linnusto käsittää monipuolista metsä- ja suolajistoa. Osa lintulajeista on paikkalintuja, jotka pysyttelevät melko pienellä alueella läpi vuoden tai pesimäkauden, mutta petolintuihin kuuluu myös laajalla alueella liikkuvia suurikokoisia lajeja. Taulukossa mainittujen lisäksi alueen suojeluperusteena on yksi salassa pidettävä uhanalainen laji, joka on arvioitu viranomaisliitteessä (Liite 3). Liitteessä on arvioitu myös muut päiväpetolinnut, pöllöt ja metsäkanalinnut.

Taulukko 4. Natura-alueen suojeluperusteena olevat, Natura-tietolomakkeen taulukossa 3.2. mainitut lintulajit, niiden parimäärät ja tyyppi (pysyvä (p) ja pesivä/lisääntyvä (r)). Lihavoidut lajit ovat EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja ja muut ovat lintudirektiivin muuttolintuja.

Laji	Parimäärä tietolomake	Parimäärä NATA	Tyyppi
Pyy	200–400	200–380	p
Teeri	200–300 (koirasta)	200–300 (koirasta)	p
Metso	51–100	290–600	p
Mehiläishaukka	1–10	8–13	r
Hiirihaukka	1–5	4–5	r
Tuulihaukka	1–3	1–2	r
Kurki	10–16	13–18	r
Kapustarinta	20–30	19–26	r
Liro	180–270	180–270	r
Jänkäkurppa	4–6	4–7	r
Hiiripöllö	1–12	6–10	p
Varpuspöllö	10–35	20–33	r
Helmipöllö	1–5	1–5	p
Palokärki	14–18	14–19	p
Pohjantikka	200–300	190–290	p
Keltävästäräkki	200–350	210–330	r
Sinipyrstö	30–80	49–73	r
Idänuunilintu	8–12	8–12	r
Pikkusieppo	4–6	7–10	r
Pohjansirkku	45–75	43–75	r
Mustaviklo	1–5	6–8	r

Syötteen Natura-alueen muut tärkeät lintulajit Natura-tietolomakkeelta ovat kuukkeli (p) ja lapintiainen (p) (kappale 5.7).

Vaikutusarvioinnissa on käytetty Syötteen osayleiskaava-alueella tehdyn pesimälinnustوسelvityksen tuloksia (Sweco 2024) sekä Suomen Lajitietokeskukselta tilattua aineistoa (Suomen Lajitietokeskus 2024e-h). Lajikohtaiset vaikutukset on esitetty asiantuntija-arviona.

Syötteen Natura-alue on lisäksi kansainvälisesti ja valtakunnallisesti tärkeä lintualue Syöte-Salmitunturi (IBA 029 / FINIBA 810229). Se on yksi Suomen merkittävimmistä pesimäalueista metsolle, sinipyrstölle ja kuukkelille. Alue on tärkeä myös pohjantikalle, lapintiaiselle ja taviokuurnalle (BirdLife International 2024). Lajit ovat paikallisina reviireillään viihtyviä vanhojen yhtenäisten metsien lajeja.

5.7 Muut tärkeät kasvi- ja eläinlajit

Muihin Natura-alueen tärkeisiin kasvi- ja eläinlajeihin (Natura-tietolomakkeen taulukko 3.3.) on Natura-tietolomakkeella sekä NATA-arviointilomakkeessa listattu seuraavat:

- lapintiainen *Parus cinctus*, nyk. *Poecile cinctus*
- kuukkel *Perisoreus infaustus*
- pursukääpä *Amylocystis lapponica*
- riekonkääpä *Antrodia albobrunnea*
- kairakääpä *Antrodia primaeva*
- poimukääpä *Antrodia pulvinascens*
- sitruunakääpä *Antrodiella citrinella*
- oravuotikka *Asterodon ferruginosus*
- lohkokääpä *Diplomitoporus crustulinus*
- rusokantokääpä *Fomitopsis rosea*
- harjasorakas *Gloiodon strigosus*
- raidantuoksukääpä *Haploporus odoratus*
- punahäivekääpä *Leptoporus mollis*
- rusomaljakas *Leucoscypha ovilloides*
- korkkikerroskääpä *Perenniporia subacida*
- kuusenkääpä *Phellinus chrysoloma*
- ruostekääpä *Phellinus ferrugineofuscus*
- pikireunakääpä *Phellinus lundellii*
- aarnikääpä *Phellinus nigrolimitatus*
- haavanarinakääpä *Phellinus populicola*
- riukukääpä *Phellinus viticola*
- pohjanrypykkä *Phlebia centrifuga*
- röyhelökääpä *Pycnoporellus alboluteus*
- lutikkakääpä *Skeletocutis jelicii*
- korpiludekääpä *Skeletocutis odora*
- vällyludekääpä *Skeletocutis stellae*
- murroskolva *Pytho abieticola*
- haapaliskokuntikas *Quedius lundbergi*
- raidankeuhkojäkäälä *Lobaria pulmonaria*
- lupporustojäkäälä *Ramalina thrausta*
- ilves *Lynx lynx*
- karhu *Ursus arctos*
- punakonnanmarja *Actaea erythrocarpa*
- pohjanväänönputki *Angelica archangelica* subsp. *archangelica*
- tunturipitkäpalko *Arabis alpina*
- riekonmarja *Arctostaphylos alpina* nyk. *Arctous alpina*
- viherraunioinen *Asplenium viride*

- Karttusara -ryhmä *Carex buxbaumii* subsp. *buxbaumii*
- karttusara *Carex buxbaumii* subsp. *mutica*
- hapsisara *Carex capillaris*
- lettosara *Carex heleonastes*
- taigasara *Carex norvegica* subs. *inferalpina* nyk. *Carex media*
- hirssisara *Carex panicea*
- pohjansinivalvatti *Cicerbita alpina*
- veripunakämmekkä *Dactylorhiza incarnata* subsp. *cruenta*
- suopunakämmekkä *Dactylorhiza incarnata* subsp. *incarnata*
- näsiä *Daphne mezereum*
- tunturikynsisammal *Dicranum elongatum*
- tunturilieko *Diphasiastrum alpinum*
- hetehorsma *Epilobium alsinifolium*
- vuolehtihorsma *Epilobium davuricum*
- pohjanhorsma *Epilobium hornemannii*
- hentokorte *Equisetum scirpoides*
- kirjokorte *Equisetum variegatum*
- norjanjäkkärä *Gnaphalium norvegicum* nyk. *Omalotheca norvegica*
- yövilkkä *Goodyera repens*
- punakirkiruoho *Gymnadenia conopsea*
- lettoruoppasammal *Gymnocolea borealis*
- suovalkku *Hammarbya paludosa*
- tunturivihvilä *Juncus trifidus* nyk. *Oreojuncus trifidus*
- soikkokaksikko *Listera ovata* nyk. *Neottia ovata*
- lettokehräsammal *Moerckia hibernica*
- pahtanurmikka *Poa glauca*
- litteäviita *Potamogeton compressus*
- pohjanleinikki *Ranunculus hyperboreus*
- lettopaju *Salix myrsinites*
- törörökinassammal *Scapania aequiloba*
- kutrirahkasammal *Sphagnum contortum*
- lehtotähtimö *Stellaria nemorum*
- tunturikiviyrtti *Woodsia alpina*
- karvakiviyrtti *Woodsia ilvensis*
- etelänuurresammal *Zygodon conoideus*

Natura-tietolomakkeen kohdassa 3.3. mainitut lajit eivät ole alueen varsinaisen Natura-suojelun perusteena olevia lajeja, mutta kyseisillä lajeilla ja niiden esiintymisellä alueella voi olla alueen tai luontotyyppien eheyden kannalta merkitystä.

6. Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma

Metsähallitus on laatinut Syötteen kansallispuistolle hoito- ja käyttösuunnitelman, joka on julkaistu 2020 (Metsähallitus 2020). Hoito- ja käyttösuunnitelma on kohdealueen maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma. Sen avulla toteutetaan laeissa säädettyjen perustamistavoitteiden lisäksi alueiden hoidolle ja käytölle asetettuja tavoitteita. Suunnitelman avulla sovitetaan yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja alueen muun käytön tavoitteet. Suunnitelmakausi on noin 15 vuotta.

Syötteen kansallispuisto jakaantuu neljälle eri Natura-alueelle, joista Syöte (FI1103828) on yksi. Muut Natura-alueet ovat Maaselkä (FI1103813), Salmitunturi-Rääpysjärvi (FI1105405) ja Latva-Korte-Kärppävaara (FI1105407). Kansallispuistolla on erityistä merkitystä luontodirektiivin liitteen II lajeihin kuuluvien lettorikon, liito-oravan ja korpikolvan sekä lintudirektiivin liitteen I lajeihin kuuluvien uhanalaisten petolintujen suojelussa. Puiston laajat luonnonmetsät tarjoavat näille lajeille useita soveliaita elinympäristöjä. Pohjois-Pohjanmaan ja Itä-Lapin maakuntakaavoissa puisto kuuluu matkailun vetovoima-alueeksi osoitettuun vyöhykkeeseen, joka on määritetty ympäristöarvojen, matkailun ja virkistyskäytön kannalta valtakunnallisesti ja kansainvälisesti merkittäväksi aluekokonaisuudeksi. Kansallispuistoon kuuluu Syötteen Natura-alueesta valtion omistamat luonnonsuojelualueet. Natura-alueeseen kuuluvat valtion retkeilyalue ja virkistysmetsät, jotka sijaitsevat kaava-alueella, eivät ole osaa kansallispuistoa.

Hoito- ja käyttösuunnitelman vyöhykejaossa Natura-alueella suurin osa on syrjävyöhykettä, johon ei ohjata kävijöitä aktiivisesti eikä rakenneta uutta palveluvarustusta ja loput ovat retkeily- ja luontomatkailuvyöhykettä, jonne ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Kansallispuiston retkeilyvyöhykkeestä suurin osa on Syötteen Natura-alueella, Iso-Syötteen luoteispuolella sijaitseva Päätuore-Ahmavaara-Selkävaara-alue sekä pohjoisempana sijaitseva Rytivaaran alue. Rajoitusvyöhykettä tai erityisten luontoarvojen vyöhykettä ei Syötteen Natura-alueella ole, eikä koko kansallispuistolla.

Keskeisiin arvoihin kohdistuvat uhat on käyttö- ja hoitosuunnitelmassa analysoitu, ja suurimmat luonnonarvoihin kohdistuvat uhkat ovat kaivostoiminta ja tuulivoimatuotanto puiston läheisyydessä. Kaavaan ja kävijämäärien kasvuun liittyviä uhkia on myös tunnistettu:

- Yleisesti lisääntynyt luvaton moottorikelkkailu, erityisesti urien ulkopuoleinen offroad-kelkkailu, voi kansallispuistoon kohdistuessaan heikentää alueen luonnonrauhaa ja erämaisyyttä.
- Kansallispuisto on tärkeä virkistyskäyttökohde. Hyvän saavutettavuuden vuoksi luontokeskuksen lähialueella olevat kansallispuiston reitit ja taukopaikat ovat suosituimpia. Kävijämäärän kasvu voi aiheuttaa maaston kulumista suosituilla reiteillä ja käyntikohteilla sekä häiritä luonnonrauhaa hakevia retkeilijöitä.

Syötteen kansallispuiston kehittämiseksi sekä suunnitelmassa todettujen keskeisten arvojen turvaamiseksi ja uhkien torjumiseksi suunnitelmaan on kirjattu 6 päämäärää ja niihin liittyvät tarkemmat tavoitteet ja

toimenpiteet. Alla listatut päämäärät sekä tärkeimmät luontoarvojen suojeluun ja kaavan vaikutuksiin liittyvät kirjaukset.

1. Kansallispuisto on luonto- ja seikkailukasvatuksen aktiivinen toimintakenttä.
2. Kansallispuiston kulttuuriperintökohteet säilyvät ja ne on kytketty osaksi alueen virkistyskäyttöä ja luontomatkailua
3. Kansallispuiston luontotyyppien luonnontila ja lajiston elinolosuhteet paranevat. Keskeiset toimenpiteet ovat
 - uhanalaisten lajien seurannat ja hoitotoimet esiintymispaikoilla tarvittaessa, nuorten talouskäytössä olleiden metsien ennallistamispolto, lehtipuujatkumon turvaaminen, perinnemaisemien hoito sekä Rytivaaran rakennusten tarkistukset ja kunnostus tarvittaessa. Direktiivilajien menestymistä alueella seurataan; ensisijaisia seuranta-kohteita ovat uhanalaiset lajit.
4. Kansallispuiston palvelurakenteet ja reitit tarjoavat kysynnän mukaisia laadukkaita ja monipuolisia mahdollisuuksia alueen luontoon tutustumiseen.
5. Luontomatkailua ja virkistyskäyttöä kehitetään kestävin periaattein yhdessä kansallispuiston toimintaympäristön kanssa.
 - Kansallispuiston reitit ohjaavat virkistyskäyttöä ja luontomatkailua siten, että puiston suojeltavat luontoarvot eivät vaarannu.

→ Toteutuskeinona esim. reittien kestäväointi, palveluvarustuksen sijoittaminen kulutusta hyvin kestäville alueille ja kävijöiden ohjaaminen pois herkiltä kohteilta.
6. Retkeilijällä on kansallispuistossa hyvä mahdollisuus kokea aitoa erämaista tunnelmaa.
 - Kansallispuiston alueella ei harrasteta luvatonta moottorikelkkailua.
 - Kansallispuiston läheisyyteen mahdollisesti perustettavat kaivos- tai tuulivoimahankkeet eivät merkittävästi vähennä puiston maisema-arvoja ja luonnonrauhaa.
 - Kansallispuiston palveluvarustus tukee erämaista retkeilyä.

→ Toteutus valvonnan, edunvalvonnan ja palveluvarustuksen ylläpidon ja kunnostuksen kautta.

7. Vaikutusten arviointi

7.1 Vaikutusalue ja vaikutusmekanismit

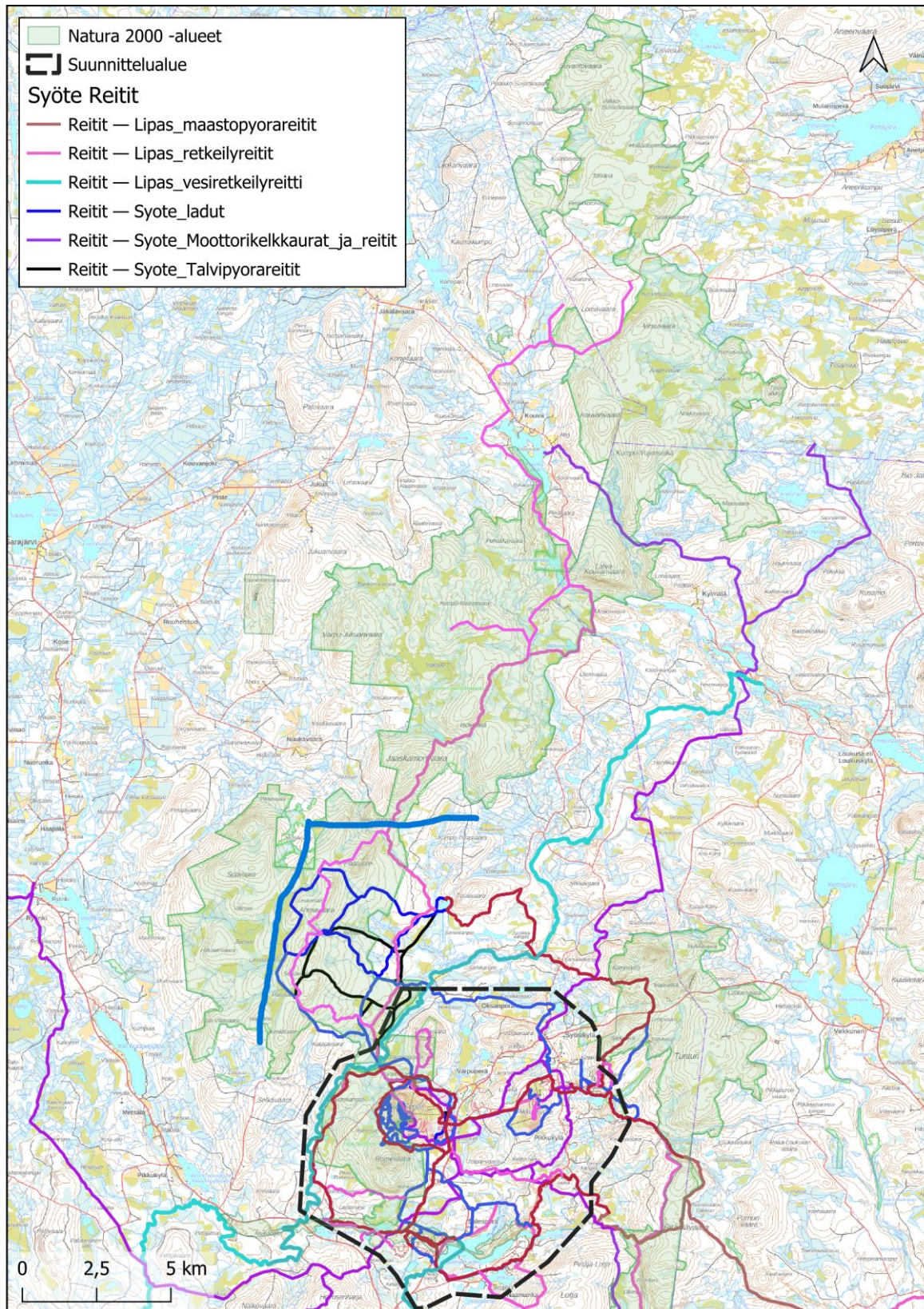
Suunniteltu yleiskaava-alue sijoittuu osittain Syötteen Natura-alueelle. Kaava-alueen sisään jäävä osa on pääosin valtion retkeilyaluetta, virkistysmetsää ja pieneltä osin yksityismaita. Osayleiskaavaratkaisussa (kaavaehdotus) on esitetty muuttuvaa maankäyttöä vain sellaisille osille Natura-aluetta, jossa jo on rakentamista. Alueet ja kohteet, joihin kaavassa osoitetaan uutta rakentamista, on esitetty kaavaehdotuksessa (Liite 1–2) ja kappaleessa 4. Pytkynharjun kevyen liikenteen väylä sekä samalle alueelle tuleva tieyhteys RA-2-alueelle ovat ainoat Natura-alueelle sijoittuvat rakentamiskohteet. Muita osayleiskaavassa esitettyjä uusia rakentamisalueita ei sijoitu Natura-alueelle, mutta sen välittömään läheisyyteen ehdotetaan rakentamista Vanhakankaan, Riihikummun nykyisen vapaa-ajanasuntoalueen eteläpuolelle ja Pytkynharjun pohjoisen loma-asuntoalueen yhteyteen. Natura-alueella on kattava ulkoilureittiverkosto, eikä sinne ehdoteta uusia reittejä. Natura-alueen ulkopuolelle, Iso-Syötteen ja Pikku-Syötteen välille esitetään kaavassa lähiretkeilyalueen kehittämistä, joka vähentäisi Natura-alueen kävijäpainetta. Syötteen lähialueen ulkoilu-, hiihto- ja retkeilyreitit on esitetty alla olevassa kuvassa (Kuva 6).

Vaikka osayleiskaavan rakentamisesta ei aiheudu Natura-alueeseen suoria Natura -luontotyyppien pinta-alaa vähentäviä, tai lajiston elinalueita heikentäviä vaikutuksia, on välillisten vaikutusten mahdollisuus olemassa. Välillisiä vaikutuksia ovat esimerkiksi rakentamisen melusta tai lisääntyvästä kävijämäärästä aiheutuvat häiriövaikutukset lajeille tai kulumisvaikutus luontotyypeille. Kulumisvaikutus on suurempaa lumettomana aikana, mutta häiriövaikutus voi olla merkittävää etenkin kevään hiihto- ja kelkkailukaudella. Näitä vaikutuksia käsitellään kunkin suojeluperusteen osalta erikseen tarkemmin.

Kaavan vaikutus Natura-alueeseen on voimakkainta rakentamisalueiden lähellä, jossa suuri osa lisääntyvästä kävijämäärästä ulkoilee helposti majoittumispaikkansa välittömässä läheisyydessä joko reittien ulkopuolella tai lähiretkeilyreiteillä. Toisaalta myös kasvava käyttöaste lisää kävijämäärää matkailukeskuksissa, kuten laskettelukeskuksissa ja hotellien läheisyydessä. Tällaisia alueita on kaavassa esimerkiksi Vanhakankaalla ja Iso-Syötteen huipun tuntumassa. Lähellä näitä vetovoimaisia paikkoja on myös eniten retkeilyreittejä ja hiihtolatuja.

Vaikutus ulottuu myös kauemmaksi Natura-alueelle suosittujen reittien kautta. Eniten vaikutuksia lisääntyvästä retkeilystä voidaan odottaa Natura-alueen kaava-alueella sijaitsevalle osalle, sekä sen pohjoispuolella olevaan Ahmavaaran ympäristöön, jossa on paljon retkeilyreittejä ja latuja. Kulumisvaikutus ulottuu yleensä muutamien metrien päähän reiteistä alueilla, jossa joudutaan kiertämään esimerkiksi märkiä tai jyrkkiä kohtia, mutta se voi ulottua kauemmaskin esimerkiksi reitin varrella oleville hyville maisemakuvauspaikoille. Maastopyöräreiteillä kuluminen on voimakkaampaa suhteessa kävijämäärään kuin retkeilyreiteillä.

Lieviä lisääntyvän retkeilyn vaikutuksia voi ulottua pohjoisemmaksi Rytivaaran kautta aina Kouvalle ja jopa Posion puolelle jatkuvien vaellusreittien myötä. Näin kauaksi retkeilemään lähtee kuitenkin hyvin harva Syötteen kävijä, joten varsinaisena vaikutusalueena pidetään tässä Jaaskamovaaran eteläpuolista osaa reittien läheisyydessä. Myös Rytivaaralle jatkuvan reitin, Rytivaaran kierroksen, sekä Kouvalle johtavan moottorikelkkauran Natura-alueen läpi menevän osan kävijämäärä todennäköisesti lisääntyy jonkin verran, joten vaikutuksia on tarkasteltu myös niiden läheisyydessä esiintyviin luontotyyppeihin ja lajeihin.

Kuva 6. Syöteen virkistysreitiverkosto reitityypeittäin. Sininen viiva osoittaa jaon vilkkaan ja vähäisemmän retkeilytoiminnan alueisiin. Vilkkaita alueita, joille suurin osa eri liikkuemuotojen reiteistä sijoittuu, ovat viivan etelä- ja itäpuolella. Pohjoiselle viivalle on päälähtöpaikalta retkeilyreittiä noin 11 kilometriä.

Syötteen osayleiskaavan toteutumisen myötä alueen vakituisten asukkaiden ja matkailijoiden määrä kasvaa, mikä voi välillisesti lisätä Natura-alueelle kohdistuvaa häiriötä ja ympäristön kulumista. Vakituksia asukkaita on Syötteen alueella nykyisin noin 200 ja majoitusvuorokausia noin 150 000 vuodessa. Osayleiskaavahankkeen myötä seudun vakituiseen asumiseen tarkoitettujen kiinteistöjen määrän kasvu voisi mahdollistaa jopa 600 uutta asukasta. Todennäköisenä lisäyksenä pidetään kuitenkin 100–200 uutta asukasta.

Majoituskapasiteettia on alueella nykyisellään hotelleissa noin 1500 vuodepaikkaa ja vapaa-ajan asuntoja noin 3 650, joissa voidaan olettaa olevan keskimäärin 4 vuodepaikkaa. Yhteensä Syötteen alueella on siis reilu 16 000 vuodepaikkaa. Syötteen Master Planissa on vuoden 2027 tavoitteeksi asetettu 2000 uutta vuodepaikkaa, mikä tarkoittaisi noin 250 000 majoitusvuorokautta. Pitkän tähtäimen kävijätavoitteena on mainittu miljoona kävijää. Osayleiskaavan tavoitevuoteen 2035 mennessä alueella voi todennäköisesti olla jopa 500 000 yöpymistä.

Metsähallituksen ylläpitämien tilastojen mukaan Syötteen kansallispuistossa on kuluvan vuosikymmenen aikana käynyt noin 100 000 kävijää vuodessa. Huippuvuotena 2021 kävijöitä oli noin 117 000 ja viime vuonna hieman alle 90 000. Kävijämäärä kasvoi 2010 luvun loppupuoliskolla muutamassa vuodessa alle 40 000 vuotuisesta kävijästä nykyisiin lukemiin. Iso-Syötteen retkeilyalueen kävijämäärä on tasoittunut viime vuosina noin 60 000 kävijään ja Syötteen virkistysmetsän kävijämäärä jää tästä vain hieman. Luontokeskuksella vierailee nykyään noin 50 000 kävijää vuosittain. Viiden viime vuoden aikana keskimäärin kuukausittainen kävijämäärähuippu kansallispuistossa ja retkeilyalueella on asettunut maaliskuulle, jolloin kävijöitä on viidesosa koko vuoden kävijöistä. Suosittuja ovat myös helmi- ja huhtikuu. Kesällä kävijöitä näyttää olevan tasaisemmin heinä – lokakuussa, jolloin kävijöitä on kuukaudessa noin kymmenys koko vuoden kävijöistä. Marraskuu ja toukokuu ovat alueella hiljaisimpia. Karkeasti jaoteltuna noin puolet käynneistä ajoittuvat lumiseen aikaan.

Sen päättelyminen missä määrin lisääntyneet majoitusvuorokaudet heijastuvat Natura-alueen kävijämääriin on haastavaa. Jos nykyisen, noin 150 000 majoitusvuorokauden aikana kansallispuiston kävijämäärä on n. 100 000, majoittujien lisäys ei varmasti lisää kävijöitä samassa suhteessa. Kansallispuiston kävijöiden joukossa on paikallisia, päiväkävijöitä lähialueilta, retkeilijöitä, jotka yöpyvät omissa majoitteissa tai autiotuivissa, sekä vakituksia mökkiläisiä, joista osa käy kansallispuistossa usein. Majoittujista kaikki eivät käy Natura-alueella ja sitäkin harvempi jokaisena majoituspäivänä. Suuri osa talviaikaisista majoittujista viettää myös paljon aikaa laskettelurinteissa ja etenkin ulkomaiset matkailijat hakeutuvat ohjattujen retkien ja aktiviteettien pariin. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti voidaan kuitenkin ajatella, että kävijämäärät Natura-alueen reiteillä tuplaantuvat ja noin puolet lisäyksestä ajoittuu lumettomaan aikaan. Eniten kulutusta tapahtuu kaava-alueen reiteillä ja näköalapaikoilla ja hieman vähemmän Ahmavaaran alueen reiteillä.

7.1.1 Luontotyytit ja kasvillisuus

Yleisesti ottaen suoria vaikutuksia kasvillisuuteen aiheuttavat infrastruktuurin, kuten rakennusten, teiden ja sähkönsiirtolinjojen rakentaminen. Välillisiä vaikutuksia rakentamisesta voivat olla mm. valaistus- ja kosteusolojen muuttuminen rakennusalueiden ympäristössä puuston poiston, maanmuokkausten ja rakennusten vuoksi tai hulevesien aiheuttama kiintoainekuormitus vesistöihin. Rakentamisen vaikutukset kohdistuvat rakentamisalueille tai niiden lähiympäristöön, mutta välilliset vesistövaikutukset voivat ulottua laajemmalle alueelle. Syötteen yleiskaavasta aiheutuu suoria rakentamisvaikutuksia luontotyytelle puustoiset suot vain pienialaisesti Pytkynharjun kohdalla, missä osoitetaan tie uudelle rakentamisalueelle Pytkynojantien kautta (Liite 6). Samasta rakentamisalueesta voi aiheutua pienialaisia välillistä vaikutusta. Muuta rakentamista ole osoitettu niin lähelle Natura-aluetta, että siitä aiheutuisi suoria tai välillisiä Natura-alueelle ulottuvia vaikutuksia.

Välillisiä vaikutuksia Natura-alueen luontotyypeihin ja kasvilajistoon voi aiheutua ihmisten liikkumisen lisääntymisestä Natura-alueella. Vaikutusalueita on vaikea rajata tarkasti, mutta vaikutukset ovat voimakkaimmat rakentamisalueiden läheisyydessä ja heikkenevät etäisyyden kasvaessa; retkeilijöitä on oletettavasti enemmän lähempänä majoituspaikkoja. Liikkumisen lisääntyessä kasvillisuuden kuluneisuus voi kasvaa erityisesti taukopaikoilla ja polkujen ympäristössä. Alueelle voi syntyä oikopolkuja ja vaikeakulkuisessa maastossa kiertoreittejä tai kokonaan uusia polkuja (Kuva 7). Yleisesti kulumisvaikutus on reittejä voimakkaampaa taukopaikoilla, joissa vietetään enemmän aikaa (Sulkava & Norokorpi 2007).

Luontotyypeistä kulumisen vaikutus kohdistuu todennäköisimmin erityisesti tunturikankaisiin sekä suojeluperusteena oleviin eri kallioluontotyypeihin ja näillä alueilla varsinkin jäkäliin (Jägerbrand & Alatalo 2015). Ylläs-Pallastunturin Natura-alueiden kulumiseen kohdistuneessa tutkimuksessa luontotyypeistä tunturikankaat, tunturikoivikot, lehdot ja karut tunturiniityt kärsivät kesäaikaisen käytön aiheuttamasta kulumisesta eniten (Sulkava & Norokorpi 2007).

Kuva 7. Retkeilyrakenteilla ohjataan kävijöiden kulkua ja ehkäistään maaston kulumista, kuten uusien polkujen syntymistä tai jo olemassa olevien polkujen laajenemista hallitsemattomasti. Kuvan portaat ovat Rukan Valtavaaralla.

7.1.2 Linnusto

Kaavoituksen vaikutukset linnustoon voivat olla suoria, kuten elinympäristön pieneneminen ja pirstaloituminen rakentamisen seurauksena tai epäsuoria, kuten rakentamisesta tai lisääntyvästä ihmisen läsnäolosta alueella aiheutuva melu ja muu häiriö. Häiriö voi aiheuttaa linnuston soidin- tai elinympäristön laadun heikkenemistä. Häiriöherkkyydessä esiintyy lajikohtaista ja yksilöiden välistä sekä elinkierron vaiheesta riippuvaa vaihtelua. Merkitystä on häiriön kestolla, laadulla ja ajoittumisella. Lintujen pesimäaikaan ihmistoiminnan aiheuttama häiriövaikutus on tyypillisesti voimakkaampaa. Muutokset elinympäristössä aiheuttavat lajistoon sekä suoria että välillisiä vaikutuksia. Natura-alueen lähellä tapahtuva elinympäristöjen häviäminen ja esimerkiksi rakentamisen tiivistyminen voi muuttaa osia Natura-alueestakin soveltumattomaksi joidenkin lintulajien pesinnälle, kun elinympäristö pirstoutuu tai ihmisten liikkumisesta aiheutuvat häiriötekijät alueella lisääntyvät. Elinympäristömuutokset voivat olla elinympäristön tuhoutumisesta johtuvia suoria muutoksia tai epäsuoria muutoksia, kuten ravintotilanteen muuttuminen epäsuotuisammaksi.

Syötteen osalta vaikutukset rajoittuvat lähinnä kaavan osiin, jotka sijoittuvat Natura-alueen rajoille sekä retkeilyreittien häiriövaikutukseen lintujen pesimäaikana.

7.1.3 Eläimistö

Kaavoituksen myötä mahdollistuva uusi rakentaminen aiheuttaa rakennusvaiheessa häiriötä ympäristöön ja tällä voi olla vaikutusta eläimistöön erityisesti kaava-alueella. Kaava mahdollistaa lisärakentamisen, jonka seurauksena liikkujien määrä Natura-alueella voi kasvaa. Tämä voi lisätä häiriötä eläimistölle. Toisaalta Syötteen osayleiskaavassa panostetaan tiivistyvään rakentamiseen, jolloin uusia häiriöalueita syntyy vähemmän.

Yleisesti ottaen häiriön voimakkuuteen vaikuttaa sen kesto, laatu ja ajoittuminen. Eläinten häiriöherkkyys vaihtelee lajien, yksilöiden ja elinkierron mukaan. Esimerkiksi lisääntymisaikana ja lisääntymisalueilla ihmistoiminnan aiheuttama häiriövaikutus voi olla voimakkaampaa, kuin muuna aikana. Muutokset elinympäristössä voivat aiheuttaa lajistoon sekä suoria että välillisiä vaikutuksia. Rakentaminen ja lisääntyvä ihmistoiminta voivat vaikuttaa ekologisiin yhteyksiin eri alueiden välillä joko suorana estevaikutuksena tai häiriön lisääntyessä ja eläinten karttaessa tiettyjä alueita.

7.2 Vaikutukset luontodirektiivin luontotyyppeihin

Luontotyyppien kuvauksien lähteenä on käytetty muun muassa Natura 2000-luontotyyppiopasta (Airaksinen ja Karttunen 2001), Ympäristö.fi:n luontotyyppikuvaukset ja sijainnin lähteenä Metsähallituksen (2024) biotooppiaineistoa.

7.2.1 Suojeluperusteluontotyypit

Karut kirkasvetiset järvet (3110)

Luontotyyppiin kuuluvat niukkaravinteiset järvet, joissa on runsaasti pohjaversoiskasvillisuutta. Luontotyyppi käsittää matalia, niukkaravinteisiä (lievästi happamia tai neutraaleja) järviä ja lampia sekä niiden matalaa, monivuotista vesi- ja rantakasvillisuutta. Rantojen maaperä on karua, (joskus myös turvetta). Kasvillisuus on usein selvästi vyöhykkeistä. Vyöhykkeiden valtalajeja ovat raani (*Littorella*), nuottaruoho (*Lobelia dortmanna*) tai lahnaruohot (*Isoetes*). Boreaalialueella myös ruskoärviää (*Myriophyllum alterniflorum*), sekä vesisammalia (*Drepanocladus* spp., *Warnstorfia* spp., *Fontinalis* spp.)

Luontotyyppiä on Natura-alueella tietolomakkeen mukaan 0,7 hehtaaria, mutta NATA:n mukaan 4,24 hehtaaria. Pinta-ala on kokonaan inventoitu ja tiedon laatu hyvä. Edustavuus on C, merkittävä. NATA-raportin tarkemman edustavuusluokituksen mukaan luontotyyppistä vajaa 10 % on hyvää ja loput merkittävää luokkaa. Ihmistoiminnan aiheuttamaa poikkeamaa on noin 15 prosentilla. Metsähallituksen biotooppikuvioaineiston mukaan harjualueella olevien kuvioiden pinta-ala on kuitenkin noin 15 hehtaaria ja ne on arvioitu visuaalisen tulkinnan perusteella. Näistä kuvioista noin 10 hehtaaria on hyvä edustavuusluokka ja valtaosalla on myös ihmisen toiminnan aiheuttamaa poikkeamaa.

Luontotyyppiä edustaa Natura-alueella pohjoisosassa kaksi pientä järveä ja eteläosan harjualueen suuremmat lammet Kellarilampi, Hanhilampi ja Lauttalampi sekä viisi muuta pienialaista kuviota harjualueella. Pohjoisosan pienten lampien etäisyyttä kaava-alueelle on noin 13 ja 25 kilometriä, joten suoria vaikutuksia rakentamisesta niille ei aiheudu. Lähes kaikki eteläiset kohteet sijaitsevat osayleiskaavan alueella, mutta niiden välittömään läheisyyteen ei ole osoitettu maankäytön muutoksia, eikä vesistöjä muuttavia toimenpiteitä. Lähimpänä luontotyyppiä on Syötekyläntien tiealueen mahdollinen leventäminen kevyen liikenteen väylää varten noin 300 metrin päässä pienestä lammesta Pytkynharjun kohdalla ja välissä on harjutöyräs (Liite 6 kuva 3). Suoria vaikutuksia ei siis rakentamisesta aiheudu.

Etenkin harjualueen lampien lähellä kulkee maastopyöräily- ja retkeilyreittejä ja rannalla on taukopaikkoja, laitureita ja ainakin yksi matkailupalvelukäytössä oleva sauna. Lisääntyvän retkeilijä- ja matkailijamäärän vaikutus luontotyyppiin harjualueella on mahdollista, mutta hyvin vähäistä. Kävijämäärän lisääntyessä rantojen eroosio lisääntyy etenkin taukopaikkojen lähellä ja reittien tullessa lähelle rantaa. Vaikutuspinta-alaa

vesiluontotyyppissä on hankala rajata tarkasti, mutta ottaen huomioon luontotyyppin kokonaiskoon biotooppikuviodien mukaan, joka on biotooppikuviotietojen mukaan yli 17 hehtaaria, lisääntyvän retkeilyn vaikutuksella on hyvin vähän merkitystä. Arviolta vähäisiä vaikutuksia voisi tulla noin 500 metrille rantaviivaa ja olettaen, että se vaikuttaisi vesiluontotyyppiin jopa 5 metrin leveydellä, vaikutusalueeksi saadaan 2500 m². Pohjoisempana Pikku Ryttilampi sijaitsee retkeilyreitillä varrella vähäisen retkeilyvaikutuksen alueella. Lisääntyvä kävijämäärä Syötteellä heijastuu todennäköisesti hieman myös pohjoisosien retkeilyyn, mutta sinne asti lähtee hyvin pieni osa Syötteen kävijöistä. Reitti käy lammen lähellä ja ylittää sen päädyn pitkoksikin vain parinkymmenen metrin matkalla. Kokonaisuutena vaikutus luontotyyppille katsotaan mahdolliseksi, mutta ei merkittäväksi.

Kuva 8. Pikku Ryttilammen pohjoisosaa retkeilyreitillä lähellä. Kuva: Sanna Räisänen

Kalkkilammet ja järvet (3140)

Kalkkipitoiset niukka-keskiravinteiset järvet, joissa on näkinpartaiskasvillisuutta. Järviä ja lampia, joiden vesi on vain lievästi hapanta tai neutraalia. Puhtaina säilyneiden vesien pohjalla on näkinpartaislevien kasvustoja (*Chara*, *Nitella*). Boreaalaisella alueella pieniä runsaskalkkisia, niukka-keskiravinteisia lampia (kalkkiliejulampia), joissa kasvaa tiheitä näkinpartaisten levien mattoja (valtalajina *Chara strigosa*), usein erilaisten lettojen yhteydessä. Suomessa Kuusamon ja Kainuun ns. kalkkiliejulammet vastaavat tätä luontotyyppiä, mahdollisesti myös Ahvenanmaan näkinpartaisvaltaiset järvet.

Luontotyyppin tiedot ovat ristiriitaisia Natura-tietolomakkeen, NATA:n ja biotooppikuviotiedon välillä. Luontotyyppin pinta-ala on määritetty 0,1 hehtaaria ja tiedon laatu on tietolomakkeen mukaan hyvä. Luontotyyppin edustavuus on B, eli hyvä. NATA:n mukaan tiedon laatu on kohtalainen ja koko pinta-ala on NATA:ssa arvioitu, ei inventoitu, eli edustavuusjakautumaa ei ole. Metsähallitukselta tilatusta biotooppikuvioaineistosta luontotyyppi puuttuu kokonaan.

Tässäkin tapauksessa on mahdollista, että luontotyyppin luokitus on ollut virheellinen ja se on poistettu tietojärjestelmästä (SAKTI). Jos luontotyyppiä esiintyykin alueella, ei sitä esiinny ainakaan mahdollisilla

huomattavan maankäytön muutoksen alueilla, joita on Natura-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä hyvin vähän ja joilla on käyty tekemässä luontoselvitystä (Pärjänjoentie ja Syötekyläntie Pytkynharjun kohdalla). Suoria vaikutuksia ei siis luontotyyppiin kohdistu. Retkeilijämäärän lisääntymisen vaikutusten arviointiin luontotyyppiin sisältyy epävarmuutta, koska sen sijainnista tai olemassaolosta ei ole varmaa tietoa, mutta retkeilyn vaikutus vesiluontotyypeille on pääosin vähäinen. Karttatarkastelussa ei vilkkaiden reittien läheltä löydetty lampea, jolla ei olisi muuta luontotyyppiä luokitusta. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti vaikutukset arvioidaan kuitenkin mahdollisiksi, mutta ei merkittäviksi.

Humuspitoiset järvet ja lammet (3160)

Luonnontilaisia järviä ja lampia, joiden vesi on turpeen ja happaman humuksen ruskeaksi värjäämää. Luontotyyppiä esiintyy yleensä turvepohjalla, soilla tai luontaisesti soistumassa olevilla kankailla. Veden pH on usein alhainen. Joskus näissä vesissä on lähdevaikutusta ja sen seurauksena kirkkaampaa ja ravinteisempaa vettä. Kasvillisuus on harvaa, kelluslehtisen kasvillisuuden määrä vaihtelee ja vesisammalet voivat olla runsaita. Rantavyöhyke on usein soistunut ja siinä on kelluvia rahkasammalkasvustoja. Ilmaver-soisia (*Equisetum*, *Phragmites*) on yleensä hyvin niukasti, raate, ulpukka ja lumpeet sekä vesisammaleet (*Warnstorfia* sp.) voivat olla paikoin runsaita.

Suurin osa Natura-alueen järvistä kuuluu tähän luontotyyppiin. Järvet ovat pääasiassa pieniä suolampia ja yli viiden hehtaarin järviä löytyy vain muutama. Suurin järvi on Kouvanjärvi, josta kuitenkin vain pieni osa sijaitsee Natura-alueella. Peuronlampi, Mätäslampi, Iso Rytilampi, Latva-Kouvanjärvi ja Kaunislampi sijaitsevat retkeilyreittien läheisyydessä. Luontotyypin pinta-ala on tietolomakkeen mukaan vajaa 60 hehtaaria ja NATA:n mukaan 83,4 hehtaaria ja sen edustavuus on A, erinomainen. Tarkemman erittelyn mukaan hyvässä tai erinomaisessa edustavuusluokassa on luontotyyppistä noin 60 prosenttia ja ihmistoiminnan heikentävää vaikutusta on vajaalla 28 prosentilla. Tästä suurin osa selittyy todennäköisesti Kouvanjärven ja Natura-alueen pohjoisosan Hoikkalammen ympäristön runsaalla asutuksen, mökkien sekä maa- ja metsätalouden aiemmin aiheuttamalla heikennyksellä.

Suurin osa luontotyyppistä sijaitsee vähäisen retkeilyvaikutuksen alueella Jaaskamonvaaran ja Kouvan välillä. Alle 2 hehtaaria luontotyyppistä sijaitsee kaava-alueella, mutta osayleiskaavassa ei osoiteta rakentamisalueita niiden läheisyyteen. Pärjänjokivarsi osoitetaan osayleiskaavassa ranta-asemakaavoitettavaksi alueeksi. Mahdolliset rakentamisalueet ja niiden vaikutukset tulee arvioida ranta-asemakaavan laatimisen yhteydessä. Pärjänjokivarren kaksi humuspitoista suolampea (yhteensä 1,76 ha) sijaitsevat yli 100 metrin päässä ranta-asemakaavoitettavasta alueesta. Lampien lähellä on vastaavalla etäisyydellä jo ennestään lomarakennuksia, sekä maastopyörä- ja retkeilyreitit. Lampien tila on hyvä, eikä niitä ole ihmistoiminta heikentänyt. Osayleiskaavasta ei aiheudu luontotyyppiä merkittäviä suoria tai välillisiä vaikutuksia.

Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (3210)

Luontotyyppiin kuuluu luonnontilaisia tai lähes luonnontilaisia jokireittejä tai niiden osia boreaalisella ja hemiboreaalisella vyöhykkeellä. Vesi on niukkaravinteista, veden pinnan vuodenaikainen korkeusvaihtelu on suurta ja talvella vedenpinta jäätyy. Veden pinta on korkealla erityisesti keväisin. Jokireitit ovat vaihtelevia, niissä voi olla vesiputouksia, koskia, suvantoja ja niihin voi liittyä pieniä järviä. Jokiveden kuluttavan ja kuljettavan vaikutuksen vuoksi veden ravinnepitoisuus on suurin jokisuulla, missä veden kuljettama aines alkaa kasaantua.

Natura-lomakkeen mukaan luontotyyppiä ei ole inventoitu, eikä luontotyyppiä ole biotooppiaineistossa. Natura-tietolomakkeessa arvioitu pinta-ala on 54 hehtaaria. Todennäköisesti osa luontotyyppistä on päällekkäistä luontotyyppiin Pikkujoet ja purot kanssa. Purohelmi -aineiston (Syke) ja karttatarkastelun perusteella osa edellä mainitun luontotyypin ulkopuolisista virtavesistä, jotka todennäköisesti kuuluvat tähän luontotyyppiin, näyttää sisällytetyn lehtojen, puustoisten soiden ja aapasoiden ja luonnonmetsien kuvioihin. Tällaisia ovat ainakin Angervo-oja, Kaljanoja, Lomaoja, Syöteoja, Romeoja ja useita nimettömiä oja. Kaikki Natura-alueella olevat joet ovat muuttuneisuusluokaltaan 5 tai 4, eli luonnontilaisia tai vain vähän muuttuneita, lukuun ottamatta Pytkynharjun pohjoispuolelta Salmentakaseen laskevaa ojaa, joka on luokissa 2 ja 3. Kaavassa ei osoiteta

vesistöjä muuttavia toimenpiteitä, eikä lisääntynyt kävijämäärä vaikuta merkittävästi luontotyyppin tilaan. Kaavalla ei siis ole merkittävää vaikutusta luontotyyppiin.

Pikkujoet ja purot (3260)

Tähän luontotyyppiin kuuluvat luonnontilaiset virtaavat pikkujoet ja pienvedet, kuten purot ja lähteiset purot, joissa on vedenalaista tai kelluslehtistä kasvillisuutta tai vesisammalia.

Luontotyyppi on Syötteen Natura-alueen keskeisiä suojeluperusteluontotyyppkejä ja sen pinta-ala on NATA-raportin mukaan noin 28 hehtaaria. Koko pinta-ala on inventoitu ja siitä lähes 70 prosenttia on erinomaisessa tai hyvässä edustavuusluokassa. Luontotyyppiin kuuluvia pikkuvesistöjä on runsaasti Natura-alueella. Kaava-alueella sitä ei esiinny lukuun ottamatta yhtä noin 300 metrin pätkää Palo-ojasta kaava-alueen luoteisreunalla. Virtaussuunta on jokeen ja rakennusalueelle päin. Siitä on 370 metriä lähimpään rakentamiselle osoitettuun alueeseen ja niiden välillä on joki, joka sijaitsee Natura-alueen ulkopuolella. Suoria vaikutuksia rakentamisesta ei arvioida aiheutuvan luontotyyppille.

Suuri osa luontotyyppin puroista sijaitsee vähäisen retkeilyvaikutuksen alueella, mutta moni risteää virkistysreitit kanssa. Ylityksiä on erilaisten reittien kanssa noin parikymmentä. Useimmiten ylityskohdissa on jonkunlainen rakenne, keveimmillään leveämpää pitkospuuta muistuttava silta, mutta talvireiteillä ei aina tarvita ylityksiin rakenteita. Ylityskohdissa vaikutukset ovat pienialaisia, eikä lisääntynyt kävijämäärä vaadi lisää rakentamista. Yli puolet luontotyyppin puroista on kokonaan vaikutusalueen ulkopuolella. Retkeilystä ei siis aiheudu luontotyyppille merkittäviä vaikutuksia.

Tunturikankaat (4060)

Tunturikankaat ovat puuttomia varpu-, sammal- ja jäkälävaltaisia nummia. Ne ovat alpiinisen alueen tunnusomainen kasvillisuustyyppi tunturikoivikon ylä- ja pohjoispuolella. Ne vallitsevat hemiarktisessa ja alaoroarktisessa vyöhykkeessä, pohjoisborealisessa ja toisaalta keskioroarktisessa vyöhykkeissäkin tunturikankaita esiintyy, mutta vain niukasti. Tunturikoivikoiden kenttä- ja pohjakerroksen lajisto ei monesti juuri poikkea tunturikankaiden kasvillisuudesta. Erottava tekijä on puustoisuus: tunturikankailla tavataan vain yksittäisiä puita, latvuspeittävyys on yleensä alle 1 %.

Luontotyyppiä tunturikankaat (4060) on Syötteen Natura-alueella tietolomakkeen mukaan 0,86 hehtaaria ja sen edustavuus on luokkaa C, merkittävä. NATA-raportin (2019) mukaan edustavuuden laskun syy on esiintymän koko tai muoto. Edustavuuden poikkeama on sekä luonnollisten syiden, että ihmistoiminnan aiheuttamaa. Luontotyyppin kuvioita ei löydy Metsähallituksen biotooppitiedoista, joten on mahdollista, että kuvio on poistettu edellisen NATA:n jälkeen, koska sen ei enää katsota edustavan kyseistä luontotyyppiä (sähköposti, Anni Koskela, Metsähallitus). Mahdolliseen tunturikankaiden sijaintipaikkaan, Iso-Syötteen huipulle, tehtiin tarkastuskäynti 16.11.24 tilanteen toteamiseksi (liite 6 kuva 2). Tarkastushetkellä Syöte oli vielä lumeton. Todennäköiseksi sijaintipaikaksi oli arvioitu karttatarkastelujen perusteella välittömästi huipun silikaattikallion eteläpuolella ja hotellialueen länsipuolella oleva Natura-alueen osa, joka ei kuulu suojelualueeseen tai retkeilyalueeseen. Alueen kasvillisuus on monin paikoin tunturikangasmaista, valtavarpuna vaihtelivat variksenmarja, kanerva ja riekonmarja. Puustoa on kuitenkin luontotyyppin kuvaukseen nähden liikaa. Vähäpuustoista aluetta on vain pari kapeaa kaistaletta, josta toiseen oli vastikään kaivettu ilmeisesti sähköjohtoa maahan, mistä oli nähtävillä 3–4 metrin levyinen kaivuujälki (Kuva 9). Alueella on myös useita kestävytyjä ulkoilureittejä ja polkuja. Tunturikankaita saattaisi esiintyä myös huipun silikaattikallio-luontotyyppin alueella kasvustoisilla osilla, mutta nekin ovat nykyisin melko puustoisia. Latvuspeittävyys on kyseisellä alueella alle 7 % vain muutamalla kaukokartoitusaineiston 2021 ruudulla.

Historiallisten ilmakuvien perusteella korkeimman huipun alueella on ollut nähtävissä kulumista, polkuja ja pieni rakennus, mahdollisesti palovartijan tupa jo 1960-luvulla. Ihmistoiminnan jälkiä, kuten lasketteluhissi, rinteitä, polkuja ja pohjustettuja latuja on ollut runsaasti jo 1990-luvulla, ennen Natura-alueen perustamista vuonna 2000. Kävijämäärä on kuitenkin lisääntynyt noista ajoista paljon ja huipulle on valmistumassa

talvikaudeksi 2025–26 uusi tuolihiisi, joka osaltaan tulee lisäämään huipun kävijöitä myös kesäisin, jolloin tunturikankaat ovat herkkiä kulumiselle. Syötteen Natura alueen tunturikankaiden kannalta tällä tuskin on merkitystä, sillä sekä Metsähallituksen biotooppiaineiston, että maastohavaintojen perusteella alueella ei ole enää tunturikankaiksi luokiteltavaa luontotyyppiä. Todennäköiset tunturikankaiden sijaintialueet on biotooppiaineistossa luokiteltu Natura-luontotyyppeihin kuulumattomiksi tunturi- tai lakimaiksi lumisen ajan maastotarkastelun perusteella, todennäköisesti juuri puustoisuuden perusteella.

Kaavalla ei katsota olevan vaikutuksia luontotyyppiin, koska nykytiedon mukaan sitä ei enää alueella ole.

Kuva 9. Oletetun tunturikankaan sijainnin kasvillisuutta ja käytön jälkiä.

Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt (6270)

Kuivia tai tuoreita niittyjä pääasiassa silikaattialustalla Fennoskandian alankomailla. Kasvillisuus on muotoutunut pitkään jatkuneen laidunnuksen ja/tai niittämisen tuloksena. Alueita ei ole lannoitettu. Lajikoostumus vaihtelee maantieteellisen alueen, maaperän, kosteusolojen ja alueen käytön ja hoidon mukaan. Luontotyyppiin sisältyy sekä vielä perinteisessä käytössä olevia alueita että äskettäin hylättyjä alueita, joilla on vielä lajistoltaan monimuotoista niittykasvillisuutta. Luontotyyppillä on yleensä paljon putkilokasvilajeja ja usein monia uhanalaisia sienilajeja.

Natura-alueella luontotyyppiä esiintyy hyvin pienialaisesti Latva-Kouvanjärven ympäristössä. Natura tietolomakkeen mukaan pinta-ala on 2,4 hehtaaria ja NATA-raportin 1,9 hehtaaria. Pinta-ala lienee tarkentunut inventoimissa. Vastaavasti edustavuus on laskenut A:sta luokkaan B. Syynä on lajiston poikkeavuus ja avoimien alueiden umpeenkasvu. Niityt ovat riippuvaisia säännöllisestä hoidosta, ja suurin uhka liittyy hoidon

päättymiseen ja umpeenkasvuun. Kaavan mukainen rakentaminen tai siitä aiheutunut kävijämäärän kasvu ei aiheuta luontotyyppiin haitallisia vaikutuksia.

Kosteat suuruuhoniityt (6430)

Kosteita suuruuhoniittyjä tavataan etenkin purojen ja jokien varsilla. Kasvillisuus muistuttaa kosteiden lehtojen, ns. mesiangervolehtojen, kasvillisuutta. Boreaalisen vyöhykkeen tuntureilla vallitsevat suuruuhojen lisäksi saniaisat ja pajupensastot.

Natura-alueella on 2,4 hehtaarin kokoinen niitty Latva-Kouvanjärven rannalla. Kuvio kuuluu samaan perinnebiotooppikokonaisuuteen kuin edellisen luontotyyppin esiintymät. Tähänkään luontotyyppiin ei aiheudu vaikutuksia kaavasta luontotyyppin luonteen ja etäisyyden vuoksi.

Tulvaniityt (6450)

Tulvaniittyjä on NATA-raportissa ehdotettu lisättävän suojeluperusteeksi. Luontotyyppiä tavataan talvella jäätyvien suurien jokien varsilla, tulvavaikutuksen alaisina. Tulvaniityt ovat aikaisemmin olleet heinäniittyjä, mutta nykyisin on käyttö yleensä loppunut. Luontotyyppiin lasketaan alueet, jotka eivät vielä ole pahoin umpeenkasvaneita. Tulvaniityille on ominaista kasvualustan tulvamaannos, joka koostuu lajittuneista tulvan tuomista kerrostumista. Aidoilla tulvaniityillä pohjakerroksen kasvillisuus jokseenkin puuttuu. Tulvaniityjen kasvillisuustyyppit muodostavat vyöhykkeitä tai mosaiikkimaisia laikkuja kasvupaikan kosteuden ja tulvavaikutuksen mukaan.

Natura-alueella on yksi 0,18 hehtaarin tulvaniitykaistale, Latva-Kouvan niitykokonaisuuden yhteydessä. Luontotyyppiin vaikuttaa perinnebiotoopin hoito, eikä kaavalla ole siihen vaikutusta.

Alavat niitetyt niityt (6510)

Luontotyyppi käsittää runsaslajisia niitettyjä niittyjä vähän tai kohtalaisen lievästi lannoitetuilla mailla tasangoilla tai vuoristojen alaosissa. Näillä laajoilla niityillä kukkakasvilajisto on runsas ja ne niitetään kerran tai kaksi vuodessa heinien kukkimisen jälkeen. Luontotyyppiin kuuluu myös tuoreita, joskus kuivahkoja, pienruuhoniittyjä, joita on aiemmin niitetty. Kasvillisuus on vielä varsin vaihtelevaa. Edustavilla niityillä ei ole selviä valtalajeja, mutta tyyppillistä on pienruuhojen runsaus. Luontotyyppi sisältää edelleen niitettävät lannoittamattomat tai vähän lannoitetut niityt sekä sellaiset umpeen kasvavat alueet, joilla on vielä säilynyt edustavaa kasvillisuutta tai tunnuslajeja.

Luontotyyppiin kuuluu ainoastaan 1,2 hehtaarin kokoinen Rytivaaran torpan laidunnettu niitty sekä 0,3 hehtaarin kokoinen alue Latva-Kouvan perinnemaisemassa. Etäisyys kaava-alueen rajaan on yli 12 kilometriä eikä suoraa vaikutuksia kaavasta aiheudu. Myöskään kävijämäärän kasvusta ei aiheudu haittaa luontotyyppille.

Kuva 10. Perinnebiotoopin hoitoa Rytivaaralla kesällä 2021. Kuva: Sanna Räisänen

Vaihtumissuot ja rantasuot (7140)

Vaihtumissuot ja rantasuot on paljon vaihtelua sisältävä luontotyyppi, johon Suomessa luetaan 'keidas-', 'aapa-' ja 'palsasoiden' ulkopuoliset avosuot: nevat, tyypillisesti vesien äärellä esiintyvät avo- ja pensaikkoluhdat sekä pinnanmyötäisen soistumisen kautta syntyneet rantasuot. Soiden ravinteisuus vaihtelee vähäravinteisesta keskiravinteiseen. Luontotyyppin luonnontilaisuuden kannalta keskeisiä piirteitä ovat ojittamattomuus, vesitalouden ja turpeenmuodostuksen häiriintymättömyys, väli- tai rimpipintaa luonnehtivan suokasvillisuuden vallitsevuus sekä avoimuus.

Luontotyyppiä esiintyy Natura-alueella reilu 18 hehtaaria ja noin 8 hehtaaria siitä on kaava-alueella. Lähimpänä kaavassa osoitettavaa rakentamisaluetta (kevyen liikenteen väylä) sijaitsee yksi luontotyyppin kuvio (0,5 ha) Pytkynharjun kohdalla Syötekyläntien eteläpuolella (Liite 6 kuva 3). Kevyen liikenteen väylä rakennetaan tässä kohdin Syötekyläntien pohjoispuolelle. Rakentamisesta ei arvioida välissä olevan tiealueen vuoksi tulevan esiintymälle vaikutuksia, eikä muita esiintymiä ole suorien vaikutusten ulottuvuusalueella.

Luontotyyppin edustavuus on hyvä lähes 90 prosentilla kuvioista. Luontotyyppin yli kulkee yhdellä 2,4 hehtaarin kuviolla noin 200 metriä latupohjaa ja toisella puolen hehtaarin kuviolla noin 50 metrin matkalla polku, jota ei kuitenkaan ole reittikartoilla. Reittien vaikutus luontotyyppiin on pienialainen ja luontotyyppiä on runsaasti myös vaikutusalueen ulkopuolella, joten lisääntynyt kävijämäärä ei vaikuta merkittävästi vaihtumissuot- ja rantasuoihin.

Lähteet ja lähdesuot (7160)

Lähteitä ja lähdesuota luonnehtii jatkuva pohjaveden ulosvirtaus (lähteisyys). Vesi on kylmää, läpi vuoden tasalämpöistä ja jatkuvan virtauksen vuoksi hapekasta ja mineraalirikasta. Lähteiköt tarjoavat ravinteisuutensa ja erityisen pienilmastonsa ansiosta elinympäristön vaateliaalle ja osin myös harvinaiselle putkilokasvi-, sammal- ja selkärangatonlajistolle. Luontotyyppiin sisältyvät avolähteet, tihkupinnat, lähdenorot ja -purot, mukaan lukien niitä ympäröivä vallitsevasti lähteisyyttä ilmentävä kasvillisuus sekä näiden muodostamat erilaiset yhdistelmät. Lähteiköt ja lähdesuot ovat yleensä pienialaisia. Luontotyyppin luonnontilaisuuden kannalta keskeisiä piirteitä ovat lähteen ja lähdesuon rakenteellinen koskemattomuus (ei vedenottorakenteita, ojituksia, ajouria, hakkuita), lähdevaihteellisen kasvillisuuden vallitsevuus, lähteikköä ympäröivän puuston luonnontilaisuus, vesitalouden häiriintymättömyys (pohjaveden korkeus, virtaama), luontainen veden laatu ja pienilmaston häiriöttömyys (lämpö- ja valaistusolot).

Syötteen Natura-alueella on 29 inventoitua lähde/lähdesuokuvioita. Niiden pinta-ala on 4,49 hehtaaria ja noin 80 prosenttia luontotyyppistä on hyvässä tai erinomaisessa edustavuusluokassa. Näistä kohteista 2 on kaava-alueella, toinen lähes 400 metrin päässä retkeilyreitistä ja toinen vielä kauempana virallisista reiteistä, mutta maastokartassa näkyvien polkujen lähellä (25 m). Lähteitä ei ole vilkkaimpien retkeilyreittien vaikutusalueella, vaan ne sijaitsevat hiljaisemmilla alueilla, lähin Latva-Kouvan lähellä n. 30 metrin päässä polusta. Pitemmän matkan vaeltajat luultavasti poikkeavat satunnaisesti lähteillä täyttämässä vesipullojaan, mutta luontotyyppin

kohteita ei ole pääosin merkitty maastokarttaan lähteinä, mahdollisesti soisuuden vuoksi. Maankäytön muutosalueisiin on lähimmilläänkin yli kilometrin matka. Kaavalla ei ole luontotyyppiin heikentävää vaikutusta.

Huurresammallähteet (7220)

Huurresammallähteitä esiintyy erilaisissa ympäristöissä, kuten metsissä ja toisaalta avoimessa maaseutuympäristössä. Kohteet ovat yleensä pienialaisia, ja niiden kasvillisuus on huurresammalvaltaista. Luontotyyppi voi muodostaa yhdistymiä vaihettumissoiden, lettojen, viileiden ja kosteiden ympäristöjen kalliokasvillisuuden sekä nummien ja kalkkiketojen kanssa. Pienialaisten esiintymien säilyttämiseksi on syytä suojella myös lähteiden ympäristöä ja kyseessä olevaa vesitaloudellista järjestelmää kokonaisuutena.

Huurresammallähteitä on Syötteen Natura-alueella inventointitiedon mukaan 0,8 hehtaaria ja niiden edustavuus on pääosin erinomainen. Kaikki luontotyyppiin kohteet sijaitsevat yli 8 kilometrin päässä kaava-alueesta ja yli kilometrin päässä virallisista retkeilyreiteistä Natura-alueen syrjäisemmillä osilla. Kaavalla ei ole luontotyyppiin heikentävää vaikutusta.

Letot (7230)

Letot ovat avosoita tai puustoisia yhdistymätyyppejä rämeiden tai korprien kanssa, ja aitosammalet ovat niiden tunnusomaista kasvillisuutta. Lettojen esiintyminen on keskittynyt kalkkipitoisille alueille ja alueille, joissa purkautuu runsaasti pohjavettä. Neutraali tai vain lievästi hapan ja ravinteikas kasvualusta kykenee ylläpitämään monimuotoista ja vaateliasta, osin harvinaistakin suolajistoa. Lettojen luonnontilaisuuden kannalta keskeisiä piirteitä ovat ojittamattomuus, vesitalouden ja turpeenmuodostuksen häiriintymättömyys sekä luontotyyppiille ilmentävän lajiston esiintyminen. Maanviljelyksestä ja metsätaloudesta johtuen letot ovat vähentyneet ja harvinaistuneet, ja niitä on eniten jäljellä Pohjois-Suomessa. Kauempana tehtyjen ojitusten ja muun maankäytön seurauksena luontotyyppiesiintymien vesitalous muuttuu herkästi.

Letot ovat Syötteen Natura-alueen keskeinen suojeluperusteluontotyyppi ja sen pinta-ala Natura-alueella on inventointitiedon mukaan 107 hehtaaria ja edustavuus erinomainen. Letoista noin 5 hehtaaria on kaava-alueella ja etäisyys rakentamisalueisiin on yli 300 metriä. Lettoja on runsaasti Natura-alueen pohjoisilla, syrjäisillä osilla ja vilkkaamman retkeilykäytön alueellakin kuviot ovat pääosin yli 100 metrin päässä reiteistä. Yksi pieni kuvio on latu-uran ylittämä. Kaavalla ei ole merkittävää heikentävää vaikutusta luontotyyppiin.

Aapasuot (7310)

Aapasuot ovat yleensä laajoja, monista suotyypeistä koostuvia suokokonaisuuksia eli suoyhdistymiä. Suon keskusta ei kohoa ympäröiviä mineraalimaita ylemmäksi. Niinpä myös suoalueen keskiosien kasvillisuus saa vettä ja ravinteita ympäröiviltä mineraalimailta. Tämä mahdollistaa vaateliaan suokasvillisuuden esiintymisen. Tyypillisellä aapasuolla avosuo-osan vetiset rimmet ja kuivemmat väli- tai mätäspintajänteet muodostavat pintarakenteen, jossa jänteet ovat suuntautuneet veden valumissuuntaa vastaan. Aapasuon keskiosia luonnehtivat tyypillisesti avosuot eli nevat. Aapasuon luonnontilaisuuden kannalta keskeisiä tekijöitä ovat suoyhdistymän rakenteellinen eheys, jota vähentävät ojitukset ja yhdistymään kohdistunut muu maankäyttö, luontainen vesitalous (suolle tulevien vesien määrä, laatu ja virtaukset) ja turpeenmuodostus, luonnontilainen mätäs- ja märkäpintojen vaihtelu, puustorakenteen luonnontilaisuus ja suokasvillisuuden vallitsevuus.

Aapasoiden yhteispinta-ala on Syötteen Natura-alueella suuri (n. 4 700 ha) ja aapasuot ovat Natura-alueen keskeinen suojeluperusteluontotyyppi. Noin 90 prosenttia luontotyyppiin pinta-alasta on hyvää tai erinomaista edustavuusluokkaa. Kaava-alueella luontotyyppiä esiintyy noin 300 hehtaaria ja lähimmillään etäisyyttä merkittävän maankäytön muutoksen alueeseen on Vanhakankaalla noin 190 ja Pytkynharjun pohjoispuolella noin 300 metriä. Vanhakankaan rakentamisalue sijoittuu valtaosin eri valuma-alueen puolelle (liite 6 kuva 1) ja Pytkynharjun pohjoispuolen rakentamisalueen ja luontotyyppikuvion välissä on myös puro ja ojitusalue (liite 6 kuva 3). Rakentamisella ei ole vaikutusta luontotyyppiin.

Lumettoman ajan retkeilyreitit kuluttavat luontotyyppiä erityisesti paikoissa, missä ei ole tehty kestäväintä tai pitkospuita, mutta kestäväintejä on tehty Syötteen Natura-alueella paljon. Kesäretkeilyreittejä sattuu aapasuo-luontotyypeille noin 3 kilometriä ja reitin kuluttavan vaikutuksen voidaan katsoa olevan noin metrin levyinen, mikä vastaisi 0,3 hehtaarin alaa luontotyyppillä. Pääosin polut ja pitkospuut ovat tätä kapeampia, mutta vilkkailla ja vaikeakulkuisilla paikoilla kulkureitit leviävät usein lähimaastoon jopa metrien levyiselle alalle. Märillä

luontotyypeillä kulku ohjautuu kuitenkin tehokkaasti juuri pitkospuille. Arvioitavana oleva kaava vaikuttaa luontotyyppiin vain lisääntyvän kävijämäärän osalta ja sen polkuja leventävä vaikutus on luontotyypin mittakaavassa merkityksetön. Myös hiihtoladut jättävät jäljen luontotyyppiin, mutta vaikutus ei ole niin voimakas kuin sulan maan aikaisella kulutuksella Hiihtolatuja osuu aapasoiille noin 13 kilometriä, jos leveydeksi lasketaan 4 metriä, on latujen pinta-ala tällöin 5,2 hehtaaria. Lisääntyvä kävijämäärä laduilla ei vaikuta luontotyyppiin negatiivisesti. Kaavalla ei siis ole merkittävää heikentävää vaikutusta luontotyyppiin.

Kalkkikalliot (8210)

Luontotyyppi sisältää kalkkikivikalliot ja muut kalliot, joilla on siinä määrin kalkkikivivälikerroksia, että niillä tavataan kalkinvaatijalajeja. Kalkkikalliot ovat Suomessa useimmiten pienialaisia. Niiden kasvillisuus voi kuitenkin olla varsin vaihtelevaa. Jo maantieteellinen vaihtelu on suurta, sillä kalkkikallioita on Suomessa etelärannikolta Tunturi-Lappiin saakka. Pinnanmuotojen perusteella kalkkikalliot voidaan jakaa tasaisiin pintoihin, kalteviin paiste- ja varjorinteisiin sekä pystyseinämiin. Niitä luonnehtivat usein varsin erilaiset kasvuolosuhteet ja erilainen kasvilajisto. Kuivia auringonpaahteisia pintoja luonnehtivat avokalliot ja kuivuutta kestävät jäkälä- ja putkilokasvilajit. Toisin paikoin kalkkiselänteiden kasvillisuus on ketomaista. Varjoisat pystyseinämät voivat olla kostean ja rehevän sammaleisia tai voimakkaammin rapautuvilla kohdilla melko avokallioisia. Kalkinvaatija- ja -suosijalajit ovat kasvillisuudessa runsaita. Kasvilajistoon kuuluu usein harvinaisia lajeja ja monin paikoin myös uhanalaisia lajeja.

Kalkkikallioiden pinta-ala Natura-alueella on pieni, vain 0,1 hehtaaria ja niiden edustavuus on Natura-tietolomakkeen mukaan A, NATA:ssa B esiintymän koon ja muodon vuoksi. Esiintymää ei ole inventoitu ja sitä ei ole Metsähallituksen biotooppitiedoissa. Järvenrantakalkkikallioita saattaa esiintyä Punaisen kirjan (Kontula & Raunio 2018) esiintymäkartan mukaan Syötteen Natura-alueen pohjoisosissa, esimerkiksi Latva-Kouvan järviketjun rannoilla. Puustoisia laakeita kalkkikallioita voi myös esiintyä Koillismaalla. On myös mahdollista, että luontotyyppiä ei esiinny Natura-alueella.

Koska luontotyypin esiintymisestä tai sijainnista ei ole varmaa tietoa, siihen kohdistuvien lisääntyvän retkeilyn aiheuttamien vaikutusten arviointiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. Suoria vaikutuksia ei kuitenkaan luontotyypin alueille kohdistu, sillä Natura-alueen kallioisille alueille ei osoiteta rakentamista. Kalkkikallioiden todennäköinen sijainti on Latva-Kouvalla, Natura-alueen hiljaisemmalla retkeilykäytön alueella, jonne ei odoteta kohdistuvan huomattavaa kävijämäärän lisäystä. Ilman täyttä varmuutta sijainnista ei vaikutuksia voida poissulkea, joten vaikutukset arvioidaan varovaisuusperiaatteen mukaan mahdollisiksi, mutta vähäisiksi. Kaavasta ei arvioida aiheutuvan luontotyyppille merkittävää vaikutusta.

Silikaattikalliot (8220)

Luontotyyppi käsittää sisämaan silikaattikallioiden kallionrakokasvillisuutta, josta erotettavissa lukuisia alueellisia alatyyppejä. Tämä luontotyyppi on hyvin laaja-alainen ja sisältää suurimman osan Suomen kallioista eli kaikki sisämaan kalliot, joilla ei tavata kalkkikiveä. Luontotyyppiin kuuluvat kalliot ovat edustavia ja niillä esiintyy mielellään uhanalaisia ja harvinaisia lajeja. Tavanomaiset, karun niukkalajiset kalliot jätetään yleensä tyypin ulkopuolelle. Silikaattikallioiden kasvillisuus on hyvin vaihtelevaa ja kullakin kallioalueella esiintyy yleensä monenlaisia kasvillisuustyppejä. Kasvilajiston koostumus riippuu muun muassa kalliokohteen maantieteellisestä sijainnista, lähiympäristön luonteesta, rinteiden jyrkkyydestä ja ilmansuunnasta, seinämien ylikaltevuudesta ja kivilajista. Silikaattikalliot voidaan jakaa kolmeen pääryhmään: a) karut kalliot, b) keskiravinteiset eli mesotrofiset kalliot ja c) ultraemäksiset kalliot.

Silikaattikallioita esiintyy Syötteen Natura-alueella Ahmakalliolla, Romevaaralla ja Iso-Syötteen huipulla, sekä lounaisrinteellä yhteensä 7,38 hehtaaria (NATA). Ahmakallion esiintymät ovat osin samalla rajauksella myös luonnonsuojelulain (9/2023) perusteella rajattuja luontotyypin serpentiinikalliot, -kivikot ja -soraikot esiintymiä. NATA:n mukaan kuviot on inventoitu ja ne ovat edustavuudeltaan erinomaisia (A). Tarkemman inventointitiedon mukaan hyvässä luokassa on yli 90 % luontotyyppistä ja poikkeama erinomaisesta on luonnollisten syiden aiheuttamaa.

Ihmistoiminnan jälkiä on kuitenkin erityisesti Iso-Syötteen huipulla mm. hiihtohissin rakenteita, Ahmavaaralla retkeilyreitti ja Romevaaralla polku. Nämä ovat kuitenkin olleet olemassa jo Natura-aluetta perustettaessa. Reittejä osuu luontotyyppille yhteensä alle 400 metriä, 0,04 hehtaaria. On todennäköistä, että kaavan tuoma lisäkävijämäärä aiheuttaa lisäkulumista Iso-Syötteen huipulla olevalle esiintymälle (liite 6 kuva 2). Huipun kävijöitä lumettomana aikana lisää myös jo rakenteilla oleva tuolihissi. Huipun kahden kuvion koko on 0,86 hehtaaria ja siitä yli puolet on jyrkkää aluetta, jonne kävijöiden ei merkittävässä määrin odoteta hakeutuvan. Huipulla on kestäväiä polkuja ja kaksi näköalatasannetta, toinen Natura-alueen ulkopuolella, jotka vähentävät liikkumista muualla luontotyyppin alueella. Iso-Syötteen toinen esiintymä on hyvin suojassa kulutukselta hankalan maastonsa ansiosta ja Romevaaran ja Ahmakallion esiintymät myös vähäisemmän kävijämäärän ansiosta. Ahmakalliolla on myös näkötorni parhaimmalla näköalapaikalla luontotyyppin ulkopuolella.

Mahdollisia välillisiä vaikutuksia kohdistuu siis yhteensä noin 0,44 hehtaarin alueelle, jolla on aiempia ihmistoiminnan jälkiä noin 0,14 hehtaarella. Yhteensä kaavan aiheuttama lisäkukutus voi kohdistua noin 0,3 hehtaarin alueelle, eli noin 4 prosentille luontotyyppin pinta-alasta, ei kuitenkaan koko alalle yhtä voimakkaana. Alueella on ollut reittejä ja rakenteita jo Natura-aluetta perustettaessa ja vaikutukset aiheutuvat kävijämäärän lisääntymisestä. Kulumisvaikutus voi olla paikallisesti suuri, jos kaavan kävijätavoitteet saavutetaan, mutta yli 95 % luontotyyppistä jää vaikutusten ulkopuolelle. Näin ollen kaavan vaikutuksen luontotyyppiin ei katsota olevan merkittävä.

Luonnonmetsät (9010)

Vanhat luonnonmetsät ovat metsien kliimaksi- tai myöhäisiä sukkessiovaiheita, joihin ihmistoiminta on vaikuttanut vain vähän tai ei lainkaan. Nykyiset vanhat luonnonmetsät ovat vain pieniä jäänteitä Fennoskandian alkuperäisistä luonnonmetsistä. Voimaperäinen metsätalous on suurelta osin hävittänyt vanhojen luonnonmetsien olennaiset piirteet, joita ovat mm. kuolleen pystypuuston ja maapuuston runsaus, elävän puuston ikä-, koko- ja puulajivaihtelu, aikaisemman puustosukupolven puut sekä talousmetsiä tasaisempi pienilmasto. Luonnonmetsät ovat monien uhanalaisten lajien, erityisesti sienten, jäkälien, sammalien ja hyönteisten (etenkin kovakuoriaisten) elinympäristöjä. Osassa nykyisistä vanhoista luonnonmetsistä on nähtävissä ihmisen vaikutusta (esim. poimintahakkuiden tai karjan laidunnuksen jälkiä), mutta siitä huolimatta niissä on merkittävästi luonnonmetsien piirteitä. Tämä luontotyyppi sisältää vanhat luonnonmetsät sekä luonnontilaiset paloalat ja palon jälkeen luonnontilaisina kehittyneet nuoret metsät.

Luonnonmetsä on Syötteen Natura-alueen laaja-alaisin luontotyyppi ja sen pinta-ala on noin 12 035 hehtaaria. Luontotyyppin edustavuus on tietolomakkeessa erinomainen (A) ja NATA:ssa hyvä (B), minkä selittää todennäköisesti lisääntynyt inventointitieto. Hyvässä tai erinomaisessa luokassa on inventointitietojen mukaan reilu 40 % luontotyyppistä ja ihmistoiminnan aiheuttamaa poikkeamaa on valtaosalla luontotyyppistä. Pääsyyinä poikkeamaan on alueella aiemmin harjoitettu metsätalous. Natura-alueen eteläosan virkistysmetsässä ja yksityismailla metsätaloustoimenpiteet ovat edelleen mahdollisia.

Kaava ei mahdollista rakentamista Natura-alueen luonnonmetsiin, joten suoria pinta-alan menetyksiä ei luontotyyppille kohdistu. Vanhakankaan rakentamisalue on kuitenkin nykyisellään toiminnallinen osa Syötteen alueen vanhaa metsää ja sen rakentaminen lisää paikallisesti reunavaikutusta. Vanhakankaan alueella rakentamisalue on rajattu niin, että rakentamatonta vyöhykettä Natura-alueeseen nähden on rakentamisalueen pohjoispuolella noin 40 metriä ja alueen länsiosassa noin 280 metriä (Liite 6 kuva 1). Vanhakankaan läpi menee monenlaisia virkistysreittejä ja luontokeskuksen lähtöpaikat ovat lähellä. Tämä vähentää omatoimipolkujen syntymistä majoitusalueiden ja reittien välille. Ihmisten liikkuminen rakentamisalueen lähimetsissä kuitenkin lisääntyy hyvin todennäköisesti, mikä voi aiheuttaa luontotyyppissä kulumista. Reittien ulkopuolella tapahtuva liikkuminen kohdistuu kuitenkin enimmäkseen rakentamisalueen lähiympäristöön. Alueen rakentaminen lisää myös kansallispuiston reittien kävijöitä todennäköisesti suhteessa enemmän kuin muualla Syötteen osayleiskaava-alueella tapahtuva majoituskapasiteetin lisäys.

Tuoreet kankaat, joita Syötteellä on paljon, kestävät kulutusta hieman kuivempia metsätyyppejä paremmin. Kulkijoiden määrän lisääntyessä polut levenevät ja voi syntyä uusia polkuja tai oikopolkuja rakentamisalueiden lähelle. Karkean karttamittauksen perusteella rakentamisalueiden ympäriltä rajattiin 200 metrin sisällä olevat luontotyyppin alueet (n. 20 ha) ja kesäretkeilyreittien, joita luontotyyppille osuu noin 50 kilometriä, oletetaan

lisääntyvän retkeilyn myötä levenevän jopa metrillä (5 ha), saadaan kulutuspinna- alaksi noin 25 ha, joka vastaa luontotyyppin pinta-alasta 0,2 %. Tämä on kuitenkin reilu yliarvio, sillä kulumisen ei kohdistu koko alalle samalla voimakkuudella. Ottaen huomioon luontotyyppin laajuuden Natura-alueella kaavan mahdollistama lisääntyvän kävijämäärän heikentävä vaikutus rakentamisalueiden lähellä ja kansallispuiston reiteillä ei ole luonnonmetsien kannalta merkittävää.

Lehdot (9050)

Lehdot ovat ravinteisilla multamailla esiintyvä metsäluontotyyppi. Kuusi on luontotyyppin yleisin puulaji, mutta myös lehtipuiden osuus on merkittävä. Lehtokasvillisuus on monikerroksista ja lajisto monipuolista, joka tarjoaa vaihtelevan ja lukuisille eliölajeille soveliaan ympäristön. Lehdoissa tavataan muun muassa runsaslukuinen linnusto, rikas hyönteis-, sieni- ja maakotilolajisto sekä ravinteisessa lehtomullassa viihtyy monipuolinen hajottajaeliöstö. Luonnontilan kannalta keskeisiä piirteitä ovat monipuolinen lehtolajisto, luonnontilainen puustorakenne sekä järeä, vanha puusto ja lahopuiden runsaus. Luontotyyppin tilaa heikentävät metsätaloustoimet, kuten metsien puulajisuhteiden ja ikärakenteen muutokset sekä ojitukset.

Luontotyyppi on Natura-alueen keskeinen suojeluperuste. Syötteen Natura-alueella lehtoja on 80 hehtaaria ja ne sijaitsevat useimmiten vesireittien varsilla. Kaava-alueen sisällä lehtoja on noin kaksikymmentä hehtaaria. Luontotyyppin edustavuus on arvioitu luokkaan A, erinomainen. Lehtojen kasvillisuus on kulumiselle herkkää. Kaava-alueen lehdoissa kulkee noin 800 metriä talviretkeilyreittiä, jossa voi liikkua jalan tai pyörällä silloin, kun pohjustettu polku kestää. Talvikäyttö ei aiheuta luontotyyppille merkittävää heikennystä. Hiihtolatuja kulkee lehtokuvioiden vierellä. Pohjoisempana Natura-alueella, Latva-Kouvan ympäristössä lehtokuvioilla kulkee noin 400 metriä kesäreittiä, tai muita polkuja, joilla kävijämäärän ei odoteta merkittävästi muuttuvan. Arvioitu lisääntyvä kävijämäärä ei todennäköisesti heikennä boreaalisten lehtojen luontotyyppiä. Lähimmillään yli 600 metrin etäisyyden takia rakentamisella ei arvioida olevan suoria vaikutuksia lehtoluontotyyppiin.

Harjumetsät (9060)

Harjumetsät ovat havumetsiä Fennoskandian harjuilla tai niiden läheisyydessä. Harjujen lakia luonnehtivat yleensä mäntymetsät, rinteillä kasvaa joskus kuusta sekä mahdollisesti lehtipuita. Harjut ovat jääkauden aikana syntyneitä geologisia muodostumia, jotka koostuvat jäätiköiden sulamisvesien lajittelemasta aineksesta, hiekasta ja sorasta. Tyypillisimmillään harjut ovat yli 20 metriä korkeita harjanteita, joiden ympäristöolosuhteet vaihtelevat voimakkaammin kuin ympäröivien tasamaiden kasvuolosuhteet. Erityisesti harjujen paiste- ja varjorinteiden väliset pienilmastolliset erot voivat olla hyvin merkittäviä. Siten rinteiden ekspositio ja kaltevuus, joilla on vaikutusta rinteelle tulevan auringon säteilyn määrään sekä sitä kautta edelleen maaperän ja ilman lämpötiloihin, ovat harjuluonnon keskeisiä ekologisia tekijöitä. Poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi harjumetsät ovat suhteellisen lajirikkaita, erityisesti hernekasveja ja levinneisyydeltään itäisiä 'arolajeja' on runsaasti.

Harjumetsiä esiintyy Syötteen Natura-alueen eteläosissa arviolta 331 hehtaaria, josta 201 hehtaaria on inventoitu. Harjumetsien suojelu on toteutettu maa-aineslailla ja siellä voidaan harjoittaa metsätaloutta. Harjumetsien edustavuus on luokkaa C, merkittävä, ja valtaosalla poikkeama johtuu ihmistoiminnasta, NATA:n mukaan nimenomaan metsätaloudesta. Kaavassa esitetään kevyen liikenteen väylän rakentamista Syötekyläntien länsipuolelle Pytkynharjun kohdalle (liite 6 kuva 3), josta on harjumetsäluontotyyppin kuviolle 80 metrin matka. Rakentamisalue on luontotyyppiä alempana. Muilta rakentamisalueilta on luontotyyppille yli 500 metrin matka.

Pitkänomaista harjumuodostelmaa pitkin kulkee noin 4,5 kilometrin matkalla kesäretkeily- ja maastopyöräilyreitit ja sen poikki menee moottorikelkka- ja hiihtoreitit. Etenkin maastopyöräily on kuluttavaa ja lisääntynyt kävijämäärä lisää kulumista. Maastopyöräireitin kulutusalue on helppokulkuisilla paikoilla kapea, alle metrin, mutta levenee haastavilla paikoilla jopa usean metrin levyiseksi. Jos varovaisuusperiaatteen mukaan oletetaan, että maastopyöräreitti olisi keskimäärin kaksi metriä leveä, veisi se luontotyyppin pinta-alasta 0,9 hehtaaria, eli alle 0,3 % luontotyyppin kokonaispinta-alasta NATA:n mukaan. Jos taas lisääntyvä kävijämäärä leventäisi reittiä jopa metrillä, vaikutusalue olisi 0,45 hehtaaria, eli alle 0,15 %.

Kaavalla ei ole merkittäviä suoria vaikutuksia luontotyyppiin, eikä myöskään välillisesti lisääntyvän virkistyskäytön kautta.

Metsäluhdet (9080)

Metsäluhdet ovat pysyvän pintaveden vaikutuksen alaisia ja jäävät yleensä vuosittain tulvien alle. Ne ovat kosteita tai märkiä puustoisia kosteikkoja, joissa muodostuu turvetta, vaikka turvekerros on usein ohut. Puusto on tyypillisesti lehtipuustovaltaista. Hemiboreaalaisella vyöhykkeellä saarni (*Fraxinus excelsior*) ja tervaleppä (*Alnus glutinosa*) keskiborealiselle vyöhykkeelle asti ovat puustossa yleisiä. Muualla boreaalista vyöhykettä ja karummilla paikoilla harmaaleppä (*Alnus incana*), isot puumaiset pajut (*Salix* spp.) ja hieskoivu (*Betula pubescens*) vallitsevia. Puiden runkojen ympärillä on pieniä mättäitä, mutta muuten mätät rimpit ja välipinnat vallitsevat.

Metsäluhtien pinta-ala Syötteen Natura-alueella on kasvanut tietolomakkeen 4,4 hehtaaria NATA-raportin 7,22 hehtaariin ja edustavuus noussut luokasta C merkittävä luokkaan B hyvä. Ihmisen aiheuttamaa poikkeamaa on noin 23 prosentilla alasta. Kaikki luontotyyppien esiintymät ovat kansallispuistossa kaukana rakentamisalueista ja reiteistä. Kaavalla ei ole vaikutusta luontotyyppiin.

Puustoiset suot (91D0)

Puustoiset suot ovat havu- tai lehtipuumetsiä kosteilla tai märillä turvemaidella, joilla vedenpinta on pysyvästi korkealla ja jopa korkeammalla kuin ympäristön vedenpinnantaso. Vesi on aina hyvin niukkaravinteista (ombro-mesotrofiset suot). Borealisella vyöhykkeellä tämä on laaja-alainen luontotyyppi, johon tässä yhteydessä luetaan kuuluviksi useimmat suoyhdistymiin kuulumattomat puustoiset suot. Luontotyyppi on Natura-alueen keskeinen suojeluperusteluontotyyppi. Luontotyyppiä puustoiset suot esiintyy runsaasti sekä kaava-alueella, että sen ulkopuolella yhteensä 1 350 hehtaaria (NATA). Luontotyyppien edustavuus on arvioitu luokkaan A, erinomainen.

Pytkynharjun ja Pytkynojan pohjoispuolelle on kaavassa osoitettu uusi rakentamisalue (liite 6 kuva 3). Rakentamisalue on lähimmillään 50 metrin päässä luontotyyppien kuviosta. Kuvio on edustavuudeltaan C merkittävä ja sen pinta-ala on 1,34 hehtaaria. Pytkynojan pohjoispuolelle ulottuu kuviosta noin 2 000 m², mille alalle voi aiheutua rakentamisesta esimerkiksi hulevesistä johtuvaa haittaa. Kuviolle suunnitellaan myös tieyhteyttä uudelle rakennusalueelle. Tieyhteys sijoittuu luontotyyppille noin 180 m² alueella, mille haitta on luonteeltaan voimakas ja pysyvä. Tiealue on 12 metriä leveä, joten pysyvää haittaa ekologille yhteyksille se ei kuitenkaan aiheuta. Todennäköistä haittaa aiheutuu siis 0,218 hehtaarin alalle, mikä vastaa prosentin murto-osaa luontotyyppien pinta-alasta. Muualla rakentamisalueet ovat kauempana luontotyyppistä, Vanhakankaalla noin 280 metrin päässä ja pääosin eri valuma-alueella (liite 6 kuva 1).

Luontotyyppi on kosteuden takia kulumiselle herkkää. Kosteuden takia kesäretkeilyreitit pääasiassa kiertävät luontotyyppikuviot ja luontotyyppien ylityksissä käytetään yleisesti pitkospuuta tai muuta kestäväintä. Kosteus myös ohjaa tehokkaasti valtaosaa retkeilijöistä pysymään reiteillä. Karttatarkastelussa löytyi noin 500 metriä kesäreitien luontotyyppien ylittävää tai sitä sivuavaa kohtaa, jossa ei ollut pitkoksia. Osalla niistäkin saattaa jo olla sorastus. Luontotyyppille sijoittuu enemmän talviretkelysteitä ja hiihtolatuja, sekä pieni pätkä moottorikelkkareittiä mutta talvikäytön vaikutus luontotyyppiin on muutenkin vähäistä. Luontotyyppien pinta-alasta valtaosa jää kokonaan kaavan vaikutusalueen ulkopuolelle. Kaavalla ei ole merkittävää heikentävää vaikutusta luontotyyppiin.

7.2.2 Muut luontotyypit

Metsähallituksen aineistossa biotooppikuviot valtion suojelualueilla on Syötteen Natura-alueella em. lisäksi kolme luontotyyppiä, joita ei ole mainittu Natura-tietolomakkeessa. Natura-tietolomake on päivitetty 12/2018 ja NATA-raportti 11/2019. Biotooppikuvioaineistoa päivitetään jatkuvasti. Biotooppikuviot, eli luontotyypit, joita Natura-tietolomakkeessa ei ole mainittu, ovat tulvametsät (91E0), tulvaniityt (6450) ja hakamaat ja kaskilaitumet (9070). Tulvaniityt ja tulvametsät on käsitelty NATA:ssa ja tulvaniityt on ehdotettu suojeluperusteeksi, minkä vuoksi se on käsitelty jo kappaleessa 6.2.1.

Tulvametsät ovat säännöllisesti toistuvan tulvan alaisia luonnontilaisia tai lähes luonnontilaisia metsiä. Niitä esiintyy etenkin jokien ja reittivesiin kuuluvien järvien rannoilla, mutta myös jokisuistoissa. Jokisuistojen

esiintymät ovat sekä joki- että meriveden vaikutuspiirissä. Tulvametsien lehtipuuvaltaisessa puustossa tavataan yleensä hieskoivua, terva- ja harmaaleppää, haapaa ja puumaisia pajuja, sekä paikoin myös kuusta. Tulvaveden virtauksen mukanaan tuoma kiintoaines tukahduttaa metsäsammalia ja varpuja rajoittaen siten tavanomaisen metsäkasvillisuuden kehitystä ja suosien tulvaa sietäviä lajeja. Virtauksen tuoman ravinnelisan ansiosta tulvametsien kasvillisuus on rehevää, muistuttaen lehtojen tai lehtomaisten kankaiden kasvillisuutta. Säännöllinen tulva on edellytys rehevän kasvillisuuden säilymiselle. Tulvametsät ovat vain kausittain märkiä ja tulvakausten välillä maaperä kuivuu. Läpi kesän märät väli- ja rimpipinnat, jotka ovat ominaisia pysyvän pintavesivaikutuksen alaisille 'metsäluhdille', puuttuvat tulvametsistä. Tulvametsät ovat Suomessa vielä osin puutteellisesti tunnettuja, eikä esimerkiksi erilaisia tulvametsätyyppejä ole kuvattu. Luonnontilan kannalta oleellista on tulvimisen säännöllisyys ja tulvan mukanaan tuoman sedimentin kertyminen. Muita tärkeitä piirteitä ovat puuston luonnontilaisuus, pötkelöiden ja maalahopuiden runsaus ja luontotyyppille luonteenomainen tulvametsien lajisto.

Tulvametsää on Syötteen Natura-alueella inventoitu yksi 0,53 hehtaarin kuvio. Sen edustavuus on C, merkittävä, ja poikkeama luontaisten syiden aiheuttama. Kuvion läpi menee Rytivaaralta pohjoiseen johtava retkeilyreitti, jonne ei arvioida kohdistuvan merkittävää retkeilijämäärän lisäystä. Reitillä on ainakin osalla kuviota pitkospuut.

Hakamaat ja kaskilaitumet ovat harvakkopuustoisia, vaihtelevia metsä- ja niittykasvillisuuden mosaiikkeja, joita laidunnetaan yhä tai laidunnuksen loppumisesta on suhteellisen lyhyt aika. Luontotyyppiä on Latva -Kouvan tilan pihapiirissä inventoitu 0,29 hehtaaria. Luontotyyppi sisältää erityisesti Suomessa kaskiviljelyn kautta syntyneitä lehtimetsiä. Lisääntynyt kävijämäärä ei vaikuta luontotyyppiin heikentävästi, vaan laidunnuksen jatkuminen on avaintekijä luontotyyppin säilymisessä.

7.2.3 Yhteenveto

Hankkeen vaikutukset Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontotyypeihin on esitetty kootusti taulukossa alla (Taulukko 5).

Taulukko 5. Taulukossa on esitetty kootusti Syötteen osayleiskaavan 2035 arvioidut vaikutukset Natura-alueen suojelun perusteena oleville luontodirektiivin luontotyypeille. Vaikutuksen tyyppi on luokiteltu Natura-tietolomakkeen kohdan 4.3. uhkatekijöiden koodien mukaan.

Koodi	Nimi	Pinta- ala, ha (NATA)	Vaikutuksen tyyppi	Vaikutus ala, ha	Vaikutuksen todennäköisyys	Vaikutuksen merkittävyys
3110	Karut kirkasvetiset järvet	4,24 (biotoop pikuviois sa n.17)	H01.03 Muu pintavesien pistekuormit us	< 0,25	mahdollinen	ei merkittävä
3140	Kalkkilammet ja järvet	0,1	H01.03	0,1	mahdollinen	ei merkittävä
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	83,04	H01.03	1,76	epätodennäköinen	ei merkittävä
3210	Luonnontilaiset jokireitit	54	—			
3260	Pikkujoet ja purot	27,94	—			

4060	Tunturikankaat	0,86	—			
6270	Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt	1,9	—			
6430	Kosteat suurruohoniityt	2,42	—			
6450	Tulvaniityt	0,18	—			
6510	Alavat niitetyt niityt	1,47	—			
7140	Vaihtumissuot ja rantasuot	18,29	D01.01 Pyörätiet, polut, urat	0,5	epätodennäköinen	ei merkittävä
7160	Lähteet ja lähdesuot	4,49	—			
7220	Huurresammalla hteet	0,08	—			
7230	Letot	107,2	—			
7310	Aapasuot	4698	G05.01 tallaaminen kuluminen	5,5	todennäköinen	ei merkittävä
8210	Kalkkikalliot	0,1	G05.01	0,1	mahdollinen	ei merkittävä
8220	Silikaattikalliot	7,38	G05.01	0,3	mahdollinen	ei merkittävä
9010	Luonnonmetsät	12035	G05.01	25	mahdollinen	ei merkittävä
9050	Lehdot	79,77	G05.01	0,04	epätodennäköinen	ei merkittävä
9060	Harjumetsät	331	G05.01	0,45	todennäköinen	ei merkittävä
9080	Metsäluhdut	7,22	—			
91D0	Puustoiset suot	1350	D01.02 Tiet ja moottoritiet	0,218	todennäköinen	ei merkittävä

Osayleiskaavalla 2035 ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia millekään Syötteen Natura -alueen suojelun perusteena olevalle luontotyypille.

7.3 Vaikutukset suojelun perusteena oleviin kasvi- ja eläinlajeihin

Natura-alueen suojelun perusteena on eläinlajeista saukko, liito-orava ja korpikolva, ja kasveista kiiltosirppisammal, lapinleinikki ja lettorikko sekä kaksi uhanalaista, salassa pidettävää lajia. Suojelun perusteena olevan salassa pidettävien lajien vaikutusarviointi on esitetty arvioinnin sensitiivisessä liitteessä (liite 4).

Kiiltosirppisammal (*Hamatocaulis vernicosus*)

Kiiltosirppisammal on tavallisesti pystyversoinen, kellanvihreä tai kellanruskea, kaksipuolisesti haarainen lehtisammal. Laji on rauhoitettu ja silmälläpidettäväksi (NT) luokiteltu laji. Kiiltosirppisammal kasvaa ravinteisilla, lähteisillä ja luhtaisilla soilla. Sammal viihtyy erityisesti ruosteisten suovesien piirissä koivuletoilla. Laji lienee heikko kilpailija, joka hyötyy porojen, hirvien ja aikaisemmin myös karjan aiheuttamasta kohtuullisesta tallaamisesta. Kiiltosirppisammalta esiintyy koko Suomessa, mutta yleisin se on Keski-Lapissa. Kiiltosirppisammal on taantunut voimakkaasti etenkin Etelä- ja Keski-Suomessa. Soiden ojitus, pelloksi raivaus, laiduntamisen loppuminen, veden laadun muutokset luhtarannoilla ja erilaiset rakentamistoimet ovat verottaneet kantaa. (Suomen ympäristökeskus 2022)

Natura-alueelta tunnetaan yksi esiintymispaikka, joka sijaitsee Natura-alueen pohjoisosan erillisellä Ala-Lintusuon osa-alueella suolla sijaitsevan puron varrella (Suomen Lajitietokeskus 2024b). Paikka sijaitsee yli 20 kilometrin etäisyydellä kaava-alueesta ja yli kolmen kilometrin etäisyydellä lähimpään retkeilyreitintä osaan. Autolla pääsee melko lähelle (noin 600 metriä), mutta on melko epätodennäköistä, että sammaleesiintymä houkuttelisi kävijöitä siinä määrin, että se olisi uhka esiintymälle. Sijainnin ja etäisyyden perusteella arvioidaan, että kaavalla ei ole vaikutuksia kiiltosirppisammaleeseen.

Lapinleinikki (*Coptidium lapponicum*)

Lapinleinikki on monivuotinen, matala leinikki, jonka ohut maavarsi suikertaa sammalikossa. Laji on rauhoitettu ja uhanalaisuusarvioinnissa luokiteltu elinvoimaiseksi lajiksi (LC). Lapinleinikki kasvaa ruoho- ja heinäkorpien, kosteiden lehtojen ja viitojen lähteisillä paikoilla tai vesinoroissa sekä lähteissä, usein osittain sammalien peitossa. Lajin pääaluetta on Pohjois-Suomi. Lapinleinikin elinympäristöt ovat todennäköisesti vähentyneet erityisesti metsäojitusten seurauksena. Lapinleinikin tila on puutteellisesti tunnettu, mutta ainakin levinneisyysalueensa eteläosissa kasvi on hävinnyt tai vähentynyt monelta paikalta. Pohjoiset esiintymät ovat enimmäkseen elinvoimaisia ja uusia kasvupaikkoja löytyy edelleen. Noin puolet tunnetuista esiintymistä on suojelualueilla. Suojelemattomilla kohteilla lapinleinikkiä uhkaavat edelleen metsäojitukset ja hakkuut sekä pienvesien vesitaloutta muuttavat toimet. (Suomen ympäristökeskus 2022)

Syötteen Natura-alueelta tunnetaan kahdeksan kasvupaikkaa (Metsähallitus 2019). Yksilöiden määrä on ollut viime kartoituksessa noin tuhat (Suomen Lajitietokeskus 2024a). Lajitietokeskuksen aineiston mukaan yksi esiintymistä on hävinnyt, todennäköisesti elinympäristön muututtua lajille epäedulliseksi. Kaikki esiintymät Natura-alueella löytyvät Natura-alueen eteläosasta ja kaava-alueelta. Esiintymät sijaitsevat Syöteojan varrella. Lähin muuttuvan maankäytön alue on vajaa 900 metrin etäisyydellä. Iso-Syötteen talvireittiverkosto (hihtolatu ja maastopyöräreitti) on esiintymien läheisyydessä, lähimmillään 70 metrin etäisyydellä. Kahden esiintymän välissä sijaitsee maantie, josta on noin 20 metriä esiintymiin. Kesäretkeilyreitti on lähimmillään 900 metrin etäisyydellä. Lapinleinikin olemassaolon turvaamiseksi puron ja soiden vesitalous lajin kasvupaikalla täytyy säilyttää muuttamattomana. Kulutuksen kasvupaikoilla ei arvioida lisääntyvän, vaikka kävijämäärät Syöteellä kasvaisivat. Talviaikainen reittien käyttö ei vaikuta kasviin, ja kesäreitti sijaitsee melko kaukana kasvupaikoista. Puro on lisäksi monin paikoin soiden ympäröimä mikä vähentää kulumisen riskiä. Syöteoja, jonka varrelta kasvupaikat ovat, sijaitsee Romevaaran ja Iso-Syötteen välissä, jonne ei ole suunnitteilla maankäytön muutoksia, eikä siten muutoksia sen vesitalouteen. Kaavalla ei siis ole vaikutusta lapinleinikin esiintymiseen Natura-alueella.

Lettorikko (*Saxifraga hirculus*)

Lettorikko on monivuotinen, 15–30 cm korkea ruoho. Lettorikko on rauhoitettu ja uhanalaisuusarvioinnissa luokiteltu vaarantuneeksi (VU). Lettorikko kasvaa lähteiköissä ja niiden äärellä sekä letoilla. Se suosii ruosteenväristä, rauta- ja fosforipitoista lähdevettä. Se on pohjoinen laji, jota esiintyy runsaimmillaan Keski-Lapin laajoilla koivuletoilla. Nykylevinneisyyden eteläraja on Pohjois-Savossa. Lettorikko on menettänyt kasvupaikkojaan soiden raivauksessa pelloiksi ja metsäojituksissa ehkä enemmän kuin mikään muu rehevien soiden kasvi. Laji on hyvin herkkä vesitalouden muutoksille ja kärsii kasvupaikkojen kuivumisen aiheuttamasta muiden lajien kilpailusta. Vaikka osa lajin kasvupaikoista on nykyään suojeltuja, ojitukset ja turpeenotto ovat edelleen uhkana. Lisäksi vedenotto, kaivokset ja vesirakentaminen uhkaavat joitakin kasvupaikkoja. Myös aiemmin tehtyjen ojitusten kuivattava vaikutus jatkuu edelleen muuttaen kasvupaikkoja lajille epäedullisiksi. Ilmaston lämpeneminen voi uhata viileitä vesiä suosivaa lettorikkoa. (Suomen ympäristökeskus 2022)

Lettorikko on Syötteen Natura-alueen keskeisiä suojeluperusteita. Lajia on seurattu säännöllisesti Natura-alueella. NATA-lomakkeen mukaan lajin kasvupaikkoja on löydetty 13 kappaletta ja yksilöiden määrä on 3000–4000 kappaletta. Soiden ennallistamisen ansiosta lajin tila on parantunut. (Metsähallitus 2019)

Lettorikon tunnettuja kasvupaikkoja on Natura-alueen eri osissa ja kaikki ovat kaava-alueen ulkopuolella. Esiintymiä löytyy myös Natura-alueen ulkopuolella, kaava-alueen pohjoispuolella. Kaava-alueen lähimmät lettorikon esiintymät sijaitsevat Selkävaaran länsipuolella yli neljän kilometrin etäisyydellä kaava-alueen rajasta ja 4,8 kilometriä lähimmästä maankäytön muutosalueesta (Suomen Lajitietokeskus 2024b). Kesäretkeilyreitille on 4,1 kilometriä ja lähimpään hiihtoladun osaan noin 500 metriä. Natura-alueen muut esiintymät ovat 13–29 kilometrin etäisyydellä kaava-alueen rajasta. Retkeilyreitistä on etäisyyttä vähintään kaksi kilometriä. Ala-Lintusuon osa-alueella on kolme kasvupaikkaa, joihin on etäisyyttä metsäautotieltä noin 400 metriä.

Natura-alueen lettorikoesiintymiin ei etäisyyden takia muodostu suoria vaikutuksia rakentamisesta. Myöskään lisääntyvästä kävijä- ja retkeilyläämäärästä ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia, sillä kasvupaikat sijaitsevat märillä paikoilla soilla ja etäisyydellä kesäreiteistä.

Saukko (*Lutra lutra*)

Saukko on rauhoitettu ja uhanalaisuusarvioinnissa elinvoimaiseksi (LC) luokiteltu laji. Saukko hakee suurimman osan ravinnostaan vedestä ja valitsee elinpaikaksi sellaisen alueen, jossa se pääsee veteen myös talvella. Saukko voi vaelttaa pitkiäkin matkoja vesistöstä toiseen. Saukon elinpiiriin kuuluu kaiken kokoisia virtavesiä suurista jokivesistöistä pieniin ojiin, sekä lampia, järviä tai merenrantaa. Suotuisat lisääntymis- ja levähdyspaikat sijaitsevat yleensä jokialueilla, joiden rannoilla kasvaa puuvartisia kasveja. Lisääntymispaikkaan kuuluvat sekä synnytyspesä, pienten poikasten siirtopesä, että näiden lähistöllä sijaitsevat talvella sulana pysyvät vesistön osat, joilla pentue talvella saalistaa. Lisääntymispaikan laajuus riippuu saatavilla olevan ravinnon määrästä. Pesien löytäminen on hyvin vaikeaa, joten lisääntymispaikka paikannetaan ja määritellään poikueiden lumijälkien perusteella. Yleensä lisääntymispaikka on vesireitin rauhallisimmalla osalla. Levähtämiseen saukot käyttävät hyvin erilaisia suojaisia paikkoja, jollaisia ovat esimerkiksi kuusen alla tai rannan tuntumassa olevat luolat (Nieminen ja Ahola 2017).

Syötteen NATA-lomakkeen ja virallisen Natura-tietolomakkeen mukaan saukkojen määrä alueella on 1–5 yksilöä (Metsähallitus 2019, Natura 2000 tietolomake). Lajitietokeskuksen havaintoaineistossa ei ole havaintoja Natura-alueelta, mutta Natura-alueen läheltä (270 m) sen eteläpuolella on tuore havainto vuodelta 2023 (Suomen Lajitietokeskus 2024d). Saukon elinympäristöksi sopii käytännössä joet, joissa on koskiosuuksia, sekä jokien suistoja järvissä. Natura-alueen purot ovat pieniä rinteiltä laskevia tai suolla virtaavia puroja. Natura-alueen eteläosassa ja sen ympäristössä on sen sijaan useita järviä ja lampia, jotka voivat olla saukon elinympäristöjä. Natura-alueen ulkopuolella virtaavassa Pärjänjoessa on useita koskipaikkoja, jotka voivat toimia saukon kalastuspaikkoina talvisin. Pärjänjoki on Natura-alueen rajojen vieressä ja se on yhteydessä Natura-alueella oleviin järviin ja lampiin. On todennäköistä, että Natura-alueella elää saukkoja.

Havaintopaikan lähelle ei ole kaavassa osoitettu uutta rakentamista ja harjualueen suurten vesistöjen varrelle on suunniteltu vain vähän uutta rakentamista. Alueella on jo nykyisellään vapaa-ajan asuntoja, liikennettä ja retkeilyreittejä. Saukon pesäpaikoista ei ole tietoa, mutta lajin lisääntymis- ja levähdyspaikat sijaitsevat rantatörmillä, usein veden alla tai puuston alaoksien suojaamissa paikoissa, jollaisille kaavassa ei osoiteta rakentamista. Saukko ei ole kovin arka eläin, mutta siihen voi kohdistua häiriötä rakentamisesta, jos sen pesäpaikan lähelle tulee rakentamista tai jos ihmis- ja liikennemäärät kasvavat sen elinympäristöillä. Saukon ravintoon kohdistuvaa haittaa vesien tilan heikkenemisen takia ei arvioida syntyvän kaavasta. Natura-alueella ja sen ulkopuolella jää rakentamatonta ranta-aluetta saukon käyttöön myös kaavojen toteutettua.

Arvioidaan, että vähäinen heikentävä vaikutus saukon elinympäristöön on mahdollinen.

Liito-orava (*Pteromys volans*)

Liito-orava on rauhoitettu ja erityisesti suojeltava laji ja se on uhanalaisuusarvioinnissa luokiteltu vaarantuneeksi (VU). Liito-orava on pieni ja siro, väriltään vaalean harmaa eläin, joka liikkuu lähes yksinomaan puusta toiseen liitämällä. Se syö lehtiä, silmuja, etenkin lepän ja koivun norkkoja ja kypsyviä siemeniä sekä vihreitä kuusenkäpyjä. Aikuiset liito-oravat ovat paikkauskollisia, nuoret, aikuistuvat yksilöt muuttavat kauemmas kotireiiriltään. Laji elää mieluiten varttuneessa sekametsässä, jossa on koivuja, leppiä ja erityisesti haapoja (käyttää ravintona ja pesäpuuna) sekä kuusia (antavat suojaa ja ravinnon varastointipaikkoja). Metsässä tulee olla pesimiseen sopivia kolopuita tai vanhoja oravanpesiä, mutta liito-orava voi tehdä pesän myös linnunpönttöön tai rakennukseen. Tavallisesti liito-oravalla on samanaikaisesti käytössään useita pesiä. On tärkeää, että metsiköstä on puiden muodostama kulkuyhteys muihin metsäalueisiin. (Suomen ympäristökeskus 2022)

Liito-orava on Syötteen Natura-alueen keskeinen suojeluperuste. Natura-tietolomakkeessa on arvioitu, että alueella elää 11–50 yksilöä. Syötteen Natura-alueella ja sen läheisyydessä on Suomen Lajitietokeskuksen havaintoaineiston perusteella runsaasti liito-oravahavaintoja viime vuosikymmeniltä (Suomen Lajitietokeskus 2024c). Natura-alue Maaselkä on myös tärkeä alue liito-oravalle, ja sen pohjoispuolelta on paljon liito-oravahavaintoja. Kaava-alueelta Natura-alueen ulkopuolelta on vain muutama papana- ja pesäpuuhavainto, mutta hankealueen luontoselvityksen maastotöiden yhteydessä löydettiin useita potentiaalisia elinympäristöjä kolopuineen.

Natura-tietolomakkeessa populaatiotiedon laaduksi on merkitty C, huono (esim. karkea arvio) mutta NATA:ssa saman populaatiokoon arvion laatu on M, kohtalainen ja havaintopaikkojen määräksi on mainittu 32. Tietolomakkeen mukaan Natura-alueen populaatio on luokkaa C, merkittävä, kuten myös yleisarviointi. Suojelun toteutuminen alueella on tietolomakkeen mukaan A, erinomainen ja NATA:n mukaan B, hyvä. NATA-arvioinnin mukaan populaation kehityssuunta on ollut 0 sekä 12, että 24 vuoden aikajaksolla, eli populaatio on vakaa. Tulevaisuuden ennuste on arvioitu hyväksi ja suojelutavoitteeksi tilan parantaminen. Alueella liito-oravan elinympäristöjä heikentäviksi tekijöiksi on mainittu puulajisuhteiden muutos ja herbivoria. Elinympäristöjä onkin parannettu viime vuosina poistamalla nuoria haapoja varjostavia havupuita myös Syötteellä Liito-orava Life -hankkeessa (Hurme & Karjalainen 2025).

Liito-oravan säilymisen kannalta tärkeintä on, että sille soveltuvaa metsää on riittävästi sekä siirtymäreittejä säilyy alueiden välillä. Elinympäristöjen ja kulkuyhteyksien häviäminen voi vaikuttaa liito-oravaan voimakkaasti, mutta se ei ole kovin herkkä ihmisten liikkumisesta aiheutuvalle häiriölle. Havaintopaikkoja onkin myös loma-asuntoalueiden lähellä.

Natura-alueelle ei osayleiskaavassa osoiteta rakentamista ja siellä on runsaasti liito-oravan elinympäristöksi soveltuvaa metsää. Liito-oravan elinympäristöpotentiaalin ennustekartta ei ulotu Natura-alueelle, mutta Syötteen Natura-alue on merkittävä vanhojen metsien ketju, joka NATA:n mukaan toimii alueen liito-oravapopulaation ydinalueena, josta laji voi siirtyä muille soveltuville metsäalueille. Osayleiskaava ei heikennä elinympäristöjä Natura-alueella ja siellä eläville liito-oraville osayleiskaavalla on hyvin vähäisiä vaikutuksia. Muutaman yksilön mahdollisesti osana elinpiiriään käyttämät Natura-alueen ulkopuoliset alueet saattavat muuttua rakentamisen myötä, mutta rakentaminen ei estä liito-oravaa käyttämästä alueita edelleen, jos tonteilla ja niiden ympäristössä säilytetään riittävästi puustoa. Rakentamiseen kaavoitettavat alueet Natura-

alueen tuntumassa ovat hyvin pieniä verrattuna Natura-alueella käytettävissä olevaan elinympäristöön, eikä niillä ole havaittu merkkejä liito-oravasta.

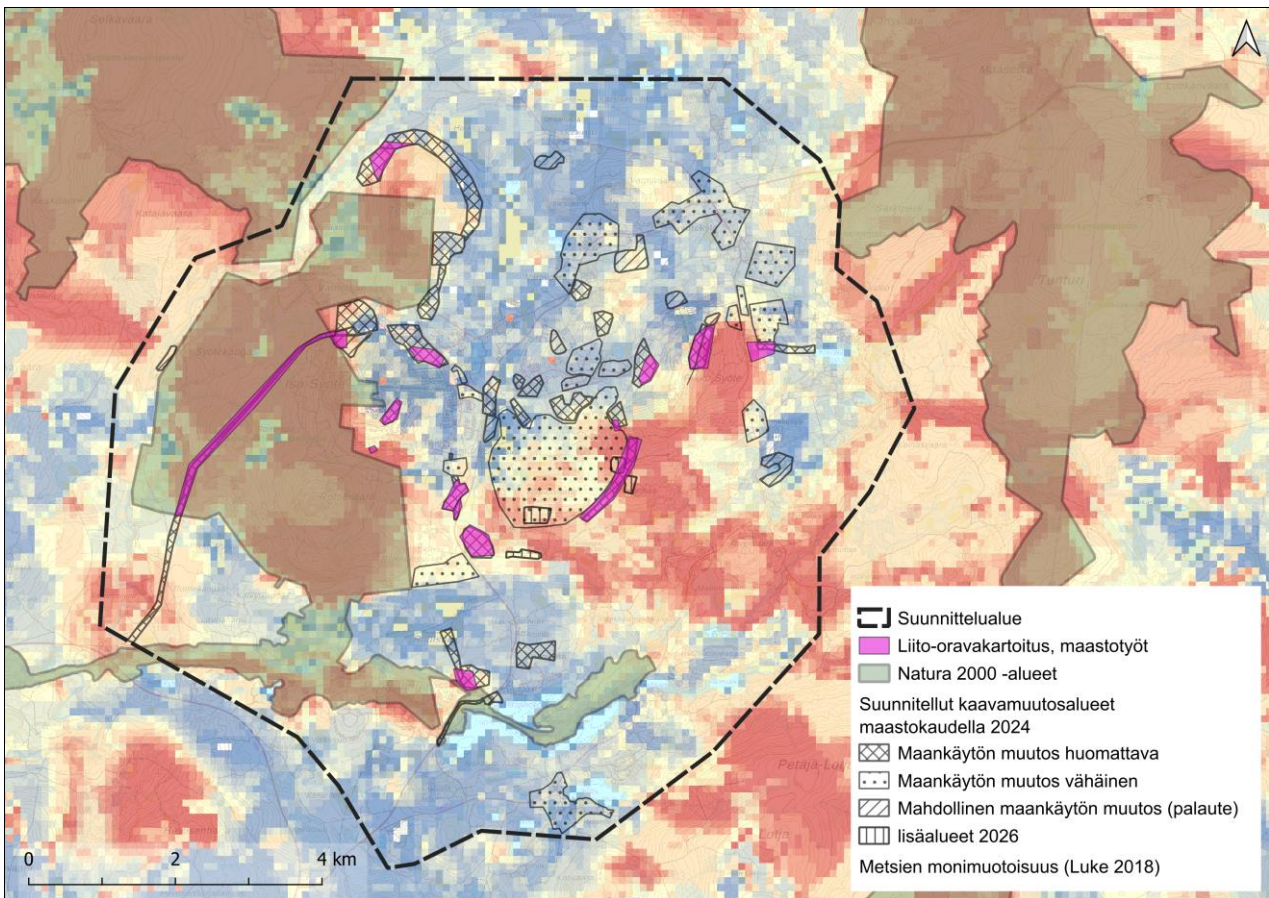
Metsäalueiden ottaminen käyttöön rakentamisen tarpeisiin Natura-alueen ulkopuolella voi vaikuttaa liito-oravan mahdollisuuksiin siirtyä elinalueiden välillä ja voi myös hävittää lajille potentiaalisia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Samanlainen vaikutus ja mahdollisesti paljon suuremmassa mittakaavassa on myös Natura-alueiden ulkopuolella harjoitettavalla metsätaloudella. Osayleiskaava-alue sijaitsee kahden Natura-alueen välissä, joiden keskeisenä suojeluperusteena on liito-orava. Kriittisin siirtymäreittejä pirstova kohta OYK-alueella on luontoselvityksen (Sweco Finland Oy 2025) mukaan Riihikummun loma-asutusalueen pohjoispuolella päätien molemmin puolin oleva varttuneen metsän alue, joka on esitetty kohdassa 7.6. (Kuva 12). Tähän onkin kaavassa osoitettu ekologinen yhteys, joka on tärkeää säilyttää aidosti metsäisenä alueena.

Osayleiskaavan luontoselvityksen maastotyöt liito-oravan osalta kohdistettiin suunniteltujen merkittävän maankäytön muutoksen alueille, paikoissa, joissa karttatarkastelun mukaan oli liito-oravalle soveltuvaa metsää (Kuva 11). Luontoselvityksen jälkeen Riihikummun kohdalla Syötekyläntien itäpuolinen muutosalue on rajattu etelästä metsätien yhteyteen ja kaavaan on lisätty neljä pientä rakentamisaluetta, joista Tolpanvaaran alue on merkitty reservialueeksi. Lisäksi näitä rakentamisalueita ympäröivä metsäalue on muutettu laajalti maa- ja metsätalousvaltaisesta alueesta (MU) virkistysalueeksi (V), missä laadukkaan luonnonympäristön säilymiseen on kiinnitettävä huomiota ja mm. puiden kaato vaatii maisemätyöluvan. Tämä edesauttaa yhtenäisten metsäalueiden säilymistä rakentamisalueiden välillä ja mm. liito-oravan suuren mittakaavan kulkuyhteyksien säilymistä metsätalousvaltaiseen alueeseen verrattuna.

Arvioitaessa kaavan mahdollisten vaikutusten voimakkuutta Syötteen Natura-alueen liito-oravalle olennaista on populaation koko ja soveltuvien elinalueiden määrä alueella. Merkitystä on myös sillä, esiintyykö alueella 11 vai 50 liito-oravaa, joka on populaatiokoon arviohaarukka Natura-alueella. NATA:sta saadaan kuitenkin lisätietoa, jonka mukaan esiintymispaikkoja on havaittu alueella 32, populaatiokoko on vakaa ja tulevaisuudennäkymät hyvät. Syötteen Natura-alue on ydinalue, josta liito-orava voi levittäytyä muille soveltuville alueille. Kaikki tämä viittaa siihen, että liito-oravapopulaatio on alueella lähempänä viittäkymmentä kuin yhtätoista, sillä kaikkia esiintymispaikkoja ei laajalta Natura-alueelta ole todennäköisesti löydetty. Tunnettuja esiintymispaikkoja on Natura-alueen ulkopuolella kaava-alueellakin muutamia, Maaselän Natura-alueella kymmenkunta, sekä runsaasti Maaselän Natura-alueen pohjoispuolella. Valtaosa Natura-alueesta ja sen liito-oravalle soveltuvista elinalueista sijoittuu kaava-alueen ulkopuolelle, eikä niille kaava-alueillakaan osoiteta maankäytön muutosta. Liito-orava ei myöskään häiriinny lisääntyvästä retkeilystä. Muutama Natura-alueella elävä yksilö saattaa käyttää kaavassa rakentamiseen osoitettavia alueita osana elin- tai liikkumisalueitaan, mutta siitä ei luontoselvityksessä löydetty merkkejä. On siis epätodennäköistä, että kaavasta aiheutuisi mitään merkityksellisiä vaikutuksia Natura-alueen liito-oravapopulaatiolle.

Syötteen osayleiskaava-alue on halkaisijaltaan yli 10 kilometriä ja sen sisällä ei nykytilanteessa todennäköisesti ole muita liito-oravan kannalta toimivia itä-länsisuuntaisia yhteyksiä, kuin Riihikummun kohdalla oleva metsäinen alue. Siksi yhteyden säilyttämistä pidetään tärkeänä liito-oravapopulaation pitkän aikavälin elinvoimaisena säilymisen kannalta. Maaselän Natura-alueen pohjoispuolisten esiintymispaikkojen kautta yhteys Syötteen Natura-alueen populaatioon on myös mahdollinen, mutta sinnekin on matkaa yli 10 kilometriä, mikä on liito-oravan siirtymisen kannalta liian pitkä matka ainakin lyhyellä aikavälillä. X.X.2026 päivätyssä kaavaehdotuksessa on ekologisen yhteyden tarve merkitty Riihikummun lomarakentamisalueen pohjoispuolelle. Syötekyläntien reunoilla noin 500 metrin matkalla Riihikummuntiestä Romeoalle saakka on määräys säilyttää liito-oravan kannalta toimiva yhteys ja mahdollisimman paljon puustoa. Rakentamisalueita ympäröivä alue on merkitty laajasti virkistysalueeksi, jolla laadukas luonnon ympäristö säilytetään ja maisemaa muuttavat toiminnot edellyttävät maisemätyöluvaa. Virkistysalue, mihin on merkitty myös ekologinen yhteystarve, jatkuu Kovalammen suunnalla kaava-alueen reunan tuntumaan suojelualueelle saakka. Sen lisäksi yhteyden toinen päähaara on merkitty jatkuvan Ahvenvaaran kautta metsätalousvaltaisella alueella kaava-alueen reunaan, missä todennäköisesti laajan metsäalueen vuoksi voi olla useita mahdollisia kulkureittejä. Näiden seikkojen perusteella osayleiskaavan heikentävä vaikutus liito-oravan kulkuyhteyksiin suuressa mittakaavassa arvioidaan hyvin vähäiseksi.

Arvioidaan, että osayleiskaavasta liito-oravalle aiheutuva heikentävä vaikutus on mahdollinen ja korkeintaan vähäinen.

Kuva 11. Alueet, joissa on tehty liito-oravakartoitus osayleiskaavan luontoselvityksessä maastokaudella 2024 (Sweco 2025) sekä tuolloin suunnittelussa olleet mahdolliset maankäytön muutosalueet. Taustalla metsien monimuotoisuuden valtakunnallinen 6 arvotus, jossa punaisella ovat arvokkaimmat ja sinisellä vähemmän arvokkaat metsäalueet.

Korpikolva (*Pytho kolwensis*)

Korpikolva on 12–18 mm pitkä, musta, litteä kovakuoriainen. Korpikolva on rauhoitettu ja erityisesti suojeltava laji ja se on uhanalaisuusarvioinnissa luokiteltu vaarantuneeksi (VU). Korpikolva tarvitsee riittävästi lahoppuuta. Sen tyypillinen elinpaikka on korpi, jossa on runsaasti kaatuneita järeitä kuusia. Se voi levitä myös ympäröiville kangasmaille, jos sopivia kaatuneita kuusia on saatavilla. Korpikolvan nykyinen levinneisyys keskittyy pitkälti Pohjois-Karjalaan, Kainuuseen ja Koillismaalle. Korpikolva on viimeisen sadan vuoden kuluessa taantunut hyvin voimakkaasti ja sen levinneisyysalue on pienentynyt noin puoleen entisestään. Syinä ovat lahoppuuden väheneminen sekä korprien kuivatus ja hakkuut. Kaikki nykyiset tiedossa olevat varmat esiintymispaikat ovat suojelualueilla. Laji on hyvin paikkauskollinen ja sen leviämiskyky on huono. Siten paikallispopulaatioiden pitkäaikainen säilyminen pirstoutuneissa metsämaisemissa on epävarmaa. (Suomen ympäristökeskus 2022)

Korpikolva on Natura-alueen keskeinen suojeluperustelaji. Natura-alueelta laji on havaittu muutamalta kohteelta Natura-alueen länsiosasta (Suomen Lajitietokeskus 2024d). Niiden läheltä on Natura-alueen ulkopuolelta myös havainto. Syötteen Natura-alueella on erityistä merkitystä korpikolvan suojelun kannalta (Metsähallitus 2019). Korpikolvan esiintymien ja hankealueen välinen etäisyys on melkein kahdeksan kilometriä, joten suoria vaikutuksia rakentamisesta lajiin ei aiheudu. Vanhoja lahoppuujatkumoisia metsäalueita säilyy Natura-alueella, eikä niihin kohdistu kaavassa muutoksia. Etäisyys lähimpään kesäretkeilyreittiin on yli viisi kilometriä, joten lisääntyvästä kävijämäärästä ei myöskään arvioida aiheutuvan vaikutuksia korpikolvalle.

Osayleiskaavasta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia millekään Syötteen Natura-alueen suojelun perusteena olevalle kasvi- tai eläinlajille.

7.4 Vaikutukset lintudirektiivin lajeihin

Hankkeen vaikutukset Natura-alueen suojelun perusteena oleviin EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeihin on esitetty kootusti taulukossa 6, ja lajikohtaisesti tarkasteltuna taulukkoa seuraavissa kappaleissa. Lintujen populaatiokoko on esitetty Natura-tietolomakkeen mukaan. Jos NATA-raportin luku eroaa tästä olennaisesti, on se mainittu erikseen.

Yleisesti kaavan mahdollistama rakentaminen ei suoraan pienennä minkään lintulajin elinpiiriä Natura-alueella. On mahdollista, että usean lajin jotkin yksilöt käyttävät elinpiirinsä myös näitä Natura-alueen ulkopuolisia osia. Natura-alue on kuitenkin hyvin laaja, lähes 20 000 hehtaaria ja kaava mahdollistaa rakentamista sen läheisyyteen sen eteläisissä osissa vain kymmenien hehtaarien alueella.

Kaavoituksen mahdollistaman rakentamisen myötä ihmisten liikkuminen joillakin Natura-alueen osilla lisääntyy. Näitä ovat etenkin kaava alueen sisään jäävän Natura-alueen eteläisen osan reittien ja rakentamisalueiden lähellä, sekä Ahmavaaran ympäristö, joka on vilkkaassa retkeilykäytössä. Jonkin verran kävijämäärä todennäköisesti lisääntyy myös pohjoisempana Rytivaaran ja Latva-Kouvan ympäristössä. Reittejä ei kuitenkaan tule lisää, vaan häiriö pysyy samoilla alueilla siellä kuitenkin voimistuen. Häiriölle herkat lajit eivät todennäköisesti nykyisinkään pesi merkittävässä määrin virkistysreittien varrella, sillä pääosa reiteistä on ollut käytössä jo pitkään. Natura-alueella säilyy runsaasti vähäisen häiriön alueita.

Taulukko 6. Hankkeen vaikutukset linnustoon. Lihavoidut lajit ovat EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeja ja muut ovat lintudirektiivin muuttolintuja.

Suojeluperusteena olevat EU:n lintudirektiivin lintulajit

koodi	nimi	tieteellinen nimi	Hankkeen vaikutukset	Merkittävyys
A104	pyy	<i>Bonasa bonasia</i>	häirintä, elinympäristön pirstoutuminen	ei merkittävä
A107	teeri	<i>Tetrao tetrix</i>	häirintä, elinympäristön pirstoutuminen	
A108	metso	<i>Tetrao urogallus</i>	häirintä, elinympäristön pirstoutuminen	
A072	mehiläishaukka	<i>Pernis apivorus</i>	häirintä, elinympäristön pirstoutuminen	
A127	kurki	<i>Grus grus</i>	häirintä, elinympäristön pirstoutuminen	
A140	kapustarinta	<i>Pluvialis apricaria</i>	häirintä	
A166	liro	<i>Tringa glareola</i>	häirintä	
A456	hiiripöllö	<i>Surnia ulula</i>	häirintä, elinympäristön pirstoutuminen	
A217	varpuspöllö	<i>Glaucidium passerinum</i>	häirintä, elinympäristön pirstoutuminen	
A223	helmipöllö	<i>Aegolius funereus</i>	häirintä, elinympäristön pirstoutuminen	
A236	palokärki	<i>Dryocopus martius</i>	häirintä, elinympäristön pirstoutuminen	
A241	pohjantikka	<i>Picoides tridactylus</i>	häirintä, elinympäristön pirstoutuminen	
A320	pikkusieppo	<i>Ficedula parva</i>	häirintä, elinympäristön pirstoutuminen	ei merkittävä
A087	hiirihaukka	<i>Buteo buteo</i>	ei vaikutusta	
A096	tuulihaukka	<i>Falco tinnunculus</i>	ei vaikutusta	
A152	jänkäkurppa	<i>Lymnocyptes minimus</i>	häirintä, elinympäristön heikkeneminen	
A260	keltävästäräkki	<i>Motacilla flava</i>	häirintä	
A534	sinipyrstö	<i>Tarsiger cyanurus</i>	häirintä, elinympäristön pirstoutuminen	
A312	idänuunilintu	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	häirintä, elinympäristön pirstoutuminen	
A542	pohjansirkku	<i>Emberiza rustica</i>	häirintä, elinympäristön pirstoutuminen	
A161	mustaviklo	<i>Tringa erythropus</i>	häirintä	

Metsäkanalinnut

Metsäkanalinnuista Natura-alueen suojeluperusteena ovat pyy, teeri ja metso, joiden arviointi on tarkasteltu salassa pidettävässä viranomaisliitteessä (Liite 1).

Petolinnut

Päiväpetolinnuista Natura-alueen suojeluperusteena ovat mehiläishaukka, hiirihaukka, tuulihaukka sekä yksi salassa pidettävä lintulaji. Näiden lajien osalta arviointi on tarkasteltu salassa pidettävässä viranomaisliitteessä (Liite 1).

Pöllöistä Natura-alueen suojeluperusteena ovat hiiripöllö, varpuspöllö ja helmipöllö. Lajien arviointi on tarkasteltu salassa pidettävässä viranomaisliitteessä (Liite 1).

Vaikutus salassa pidettäville lajeille on arvioitu saatavilla olevan tiedon perusteella melko epätodennäköiseksi ja vähäisesti heikentäväksi johtuen pääasiassa ihmisten liikkumisen aiheuttamasta lisääntyvästä häiriöstä lajien pesimäaikaan Natura-alueella. Näistä minkään lajin esiintymisen elinkelpoisena Natura-alueella ei arvioida kuitenkaan vaarantuvan. Kaavan vaikutukset salassa pidettäville lintulajeille eivät ole merkittäviä.

Kurki *Grus grus*

Kurki on muuttolintu, joka pesii Natura-alueella (10–16 paria). Laji on altis häiriölle pesimäaikaan (Ojaste 2019). Kurjen pesimäelinympäristöksi sopivia soita on kaavoitusalueen sisällä, mutta niitä on runsaasti myös kaava-alueen ulkopuolisilla Natura-alueen osilla. Kaava-alueella ei havaittu kurkia pesimälinnustoselvityksessä (Sweco Finland Oy 2024). Kaavoituksen vaikutuksesta aiheutuva ihmisten liikkuminen Natura-alueella kasvaa. Näillä voi olla vähäinen heikentävä vaikutus kurjen pesintään erityisesti retkeilyreittien lähellä. Kaavasta ei aiheudu Natura-alueella esiintyvälle kurkipopulaatiolle merkittäviä vaikutuksia kokonaisuutena arvioiden.

Kapustarinta *Pluvialis apricaria*

Kapustarinta on muuttolintu, joka pesii Natura-alueella (20–30 paria). Laji pesii soilla ja tuntureilla avoimessa maastossa (Mullarney 2008). Kapustarinta on useimpia muita kahlaajalajeja herkempi pesinnän aikaiselle häiriölle (Yalden & Yalden 2009). Natura-alueella lajille sopivaa elinympäristöä on kaavoitusalueella suunnittelun alueen välittömässä läheisyydessä, mutta valtaosa siitä sijaitsee kaavan vaikutusalueen ulkopuolella. Kaavoituksen vaikutuksesta aiheutuva ihmisten liikkuminen alueella kasvaa, mikä voi aiheuttaa vähäistä lisääntyvää häiriötä osalle linnuista. Kaavoituksen vaikutus kapustarinnalle ei ole merkittävästi heikentävä.

Liro *Tringa glareola*

Liro on muuttolintu, joka pesii Natura-alueella (180–270 paria). Pesimäaikaan laji on häiriölle melko herkkä (Whitfield & Rae 2014). Liro pesii soilla, pienten vesistöjen rannoilla tai puussa toisen lintulajin rakentamassa linnunpesässä kuusivaltaisessa metsässä (Pulliainen & Saari 1991). Kaava-alueella on lajin pesäpaikoiksi sopivaa elinympäristöä, mutta sitä on runsaasti myös Natura-alueen häiriöttömillä osilla. Rakentamisen myötä ihmisten liikkumisen aiheuttama häiriö alueella kasvaa, mutta sen vaikutukset lirolle arvioidaan vähäiseksi. Häiriöiset alueet eivät lisäännä merkittävästi Natura-alueella, vaan häiriö lisääntyy pääosin jo nykyisin vilkkailla retkeilyreiteillä. Kaavan vaikutukset lirolle eivät ole merkittäviä.

Palokärki *Dryocopus martius*

Palokärki on paikkalintu, joka pesii Natura-alueella (14–18 paria). Elinympäristönään laji suosii varsinkin vanhoja havumetsiä, joissa on lahoppuuta. Pesäkolo on tavallisesti kuusen tai haavan rungossa (Pirovano & Zecca 2014). Kaavoitusalueella on runsaasti lajin pesäpaikoiksi sopivaa elinympäristöä. Kaavoituksen vaikutuksesta kasvava ihmisten liikkuminen lajin pesimäympäristöissä voi aiheuttaa lajille vähäistä häiriötä pesimäaikaan. Kaavoituksella ei siten ole palokärjelle merkittävää heikentävää vaikutusta.

Pohjantikka *Picoides tridactylus*

Pohjantikka on paikkalintu, joka pesii Natura-alueella (200–300 paria). Elinympäristönään laji suosii vanhoja, järeäpuustoisia kuusimetsiä, joissa on lahoppuuta (Balasso 2016). Pohjantikan liikkuminen ja levittäytyminen tapahtuu pääosin puustoisia alueita pitkin, ja laji välttelee aukeita alueita (Imbeau & Desrochers 2002). Vanhan kuusivaltaisen metsän reunustaman tien leventäminen tai muu rakentaminen voi heikentää lajin elinympäristöä, mutta tällaiset suunnitelmat on kaavassa jätetty pois luonnosvaiheen jälkeen tai huomioitu osoittamalla ekologinen yhteys. Kaavan vaikutukset pohjantikalle eivät ole merkittäviä.

Pikkusieppo *Ficedula parva*

Pikkusieppo on muuttolintu, joka pesii Natura-alueella (4–6 paria, NATA:n mukaan 7–10 paria). Pikkusiepon pesimäympäristöä ovat kosteat, tiheäkasvuiset metsät, joissa on runsas aluskasvillisuus. Sopivia pesäpaikkoja löytyy esimerkiksi puron reunustamasta kuusivaltaisesta metsästä, jossa kasvaa myös koivua (Mullarney ym.

2008). Kaava-alueella on lajille sopivaa elinympäristöä Natura-alueella, mutta niille ei osoiteta maankäytön muutoksia. Kaavasta ei aiheudu pikkusiepolle merkittäviä vaikutuksia.

Tuulihaukka *Falco tinnunculus*

Tuulihaukka on muuttolintu, joka pesii Natura-alueella (1–3 paria). Tuulihaukka pesii metsänreunoissa suon laidassa ja peltoalueilla. Metsänkäsittelyssä sen pesän ympärille suositellaan metsäpeitteisessä ympäristössä jätettäväksi vähintään sadan metrin häiriötön suojavyöhyke (Kontkanen & Nevalainen 2002). Laji saalistaa ravintoa pelloilla tai muilla avoimilla paikoilla. Natura-alueella tuulihaukan pesäpaikat eivät sijaitse kaavoitusalueella tai sen lähistöllä (Suomen Lajitietokeskus 2024), joten lajille ei arvioida aiheutuvan heikentäviä vaikutuksia.

Jänkäkurppa *Lymnocyrtus minimus*

Jänkäkurppa on muuttolintu, joka pesii Natura-alueella (4–6 paria). Lajin pesäpaikat sijoittuvat vetisille avosoille (Sanchez & Hoodless 2021). Natura-alueella tällaista elinympäristöä on kaavoitusalueella suunnittelualan läheisyydessä, mutta runsaasti myös kaavan vaikutusalueen ulkopuolella. Pesimäsoiden vaikeakulkuisuuden vuoksi ihmisten liikkuminen pesimäaikaan lajin elinympäristössä ei todennäköisesti kasva merkittävästi kaavoituksen seurauksena. Lajille ei arvioida aiheutuvan merkittävää heikentävää vaikutusta kaavasta.

Keltavästäräkki *Motacilla flava*

Keltavästäräkki on muuttolintu, joka pesii Natura-alueella (200–350 paria). Keltavästäräkki pesii avomailla, kuten rannoilla, soilla ja kosteilla niityillä etenkin Pohjois-Suomessa (Lindholm & Heikkilä 2006). Kaavoituksen vaikutuksesta kasvava ihmisten liikkuminen lajin pesimäympäristöissä voi aiheuttaa lajille lievää häiriötä pesimäaikaan. Kaavalla ei ole keltavästäräkille merkittävää heikentävää vaikutusta.

Sinipyrstö *Tarsiger cyanurus*

Sinipyrstö on muuttolintu, joka pesii Natura-alueella (30–80 paria, NATA:n mukaan 49-73 paria). Laji pesii vanhoissa, laajoissa yhtenäisissä kuusivaltaisissa metsissä, erityisesti vaarojen rinteillä (Mikkola & Rajasärkkä 2014). Sinipyrstö on varttuneiden ja monimuotoisten metsien indikaattorilaji. Natura-alueen vanhaa, yli satavuotiasta havumetsää sijoittuu kaava-alueelle, mutta Natura-alueelle ei esitetä merkittäviä maankäytön muutoksia. Kaavan seurauksena lajille sopiva elinympäristö voi pieneltä osin (Vanhakangas, Teerivaara) reunoiltaan heikentyä, mutta Syötteen Natura-alueella on laajalti vanhaa metsää. Lajille ei aiheudu merkittävää heikentävää vaikutusta.

Idänuunilintu *Phylloscopus trochiloides*

Idänuunilintu on harvalukuinen muuttolintu, joka pesii Natura-alueella (8–12 paria). Sen pesimäympäristöä ovat vanhat kuusikot, joissa kasvaa myös lehtipuita sekä korkeakasvuiset sekametsät (Mullarney 2008). Sopivia pesimäympäristöjä on Natura-alueella runsaasti. Lajille ei arvioida aiheutuvan kaavasta merkittävää heikentävää vaikutusta.

Pohjansirkku *Emberiza rustica*

Pohjansirkku on muuttolintu, joka pesii Natura-alueella (45–75 paria). Pohjansirkku on taantunut voimakkaasti viime vuosikymmeninä, mutta viime vuosina pesimäkanta on jälleen vahvistunut Pohjois-Suomessa (Lehikoinen & Väisänen 2023, Salmela 2023). Pohjansirkku suosii pesimäympäristöinänsä kosteaa rämettä, jossa kasvaa matalia koivuja (Larsson 2014). Natura-alueella pohjansirkku esiintyy kaavoitusalueella. Kaavoituksen suunnittelualan rakentamisen arvioidaan vähäisesti heikentävän lajin pesimäympäristöjä Natura-alueen ulkopuolella, mutta vähäistä epäsuoraa vaikutusta voi olla myös Natura-alueen pohjansirkkukantaan lisääntyvän häiriön myötä. Koska valtaosa sopivista ja nykyisinkin häiriöttömistä elinympäristöistä on kaava alueen ulkopuolisella Natura-alueella, kaavan vaikutukset eivät ole lajin kannalta merkittäviä.

Mustaviklo *Tringa erythropus*

Mustaviklo on muuttolintu, joka tietolomakkeen mukaan pesii Natura-alueella (1–5 paria, NATA:n mukaan 6–8 paria). Mustaviklon suojelun tilanne alueella on tietolomakkeen mukaan C, kohtalainen tai heikentynyt, ja yleisarviointi C, merkittävä. Mustaviklo pesii erämaisilla aapasoilla ja on pesimäaikaan herkkä häiriöille. Natura-alueella on runsaasti mustaviklolle soveltuvia elinalueita, etenkin alueen pohjoisosien laajoilla mosaiikkimaisilla luonnontilaisen kangasmetsän ja suon alueilla. Valtaosa Natura-alueen soveltuvista elinalueista sijoittuu kaava-alueen ja vilkkaan virkistystoiminnan alueen ulkopuolelle Jaaskamovaaran pohjoispuolelle sekä jonkin verran Ahmavaaran itäpuolelle. Kaava-alueelle ja vilkkaimpien retkeilyreittien varrelle sijoittuu hyvin pieni osa soveltuvista elinalueista.

Havaintotietoja ei mustaviklon esiintymisestä tai pesäpaikoista Syötteen Natura-alueella ole. On todennäköistä, että mustavikloa ei enää esiinny alueella sen levinneisyysalueen siirryttyä pohjoisemmaksi mm. ilmaston ja elinympäristöjen muutosten myötä. Mustaviklo ei todennäköisesti pesi kaavan rakentamisalueiden lähellä, sillä sitä ei havaittu osayleiskaavan pesimälinnustoselvityksen maastotöissä. Syötteen osayleiskaavasta ei aiheudu mustaviklon elinympäristöihin heikentävää vaikutusta, mutta häirinnän vähäinen lisääntyminen on mahdollista, mikäli mustavikloja vielä alueella pesii. Kaavan vaikutukset mustaviklolle eivät ole merkittäviä, todennäköisesti vaikutusta ei ole lainkaan.

Syötteen osayleiskaavalla 2035 ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta millekään suojelun perusteena olevalle lintudirektiivin lajille.

7.5 Vaikutukset muihin tärkeisiin kasvi- ja eläinlajeihin

Natura-tietolomakkeessa mainitut ”muut tärkeät kasvi- ja eläinlajit” on lueteltu kappaleessa 5.7. Tietolomakkeella on mainittu useita putkilokasvi- sammal- ja jäkälä- ja sienilajeja, kovakuoriaisista haapaliskokuntikas ja murroskolva, linnuista kuukkeli ja lapintiainen ja nisäkkäistä ilves ja karhu.

Arviointivelvoite koskee SAC-alueella vain luontodirektiivin liitteen I luontotyyppejä ja luontodirektiivin liitteen II lajeja, mutta tässä kappaleessa on tarkasteltu vaikutuksia myös Natura-tietolomakkeessa mainittuihin muihin tärkeisiin lajeihin.

Putkilokasvit, sammalet, käävät, jäkälät ja sienet ovat riippuvaisia kasvupaikkansa ravinteisuus- ja kosteusolosuhteista sekä myös ilman laadusta. Kaavassa ei osoiteta merkittävää rakentamista Natura-alueelle, joten suoria vaikutuksia ei lajeille kaavasta aiheudu. Myöskään välillisiä vaikutuksia ei rakentamisesta katsota aiheutuvan, mutta kävijämäärän lisääntyminen voisi joissain tapauksissa aiheuttaa maassa kasvavien kasvien tallautumista. Lajikohtaisia vaikutuksia on hankalaa arvioida, eikä kaikilla lajeilla ole NATA:n ja lajitietokeskuksen (2024X) aineiston mukaan tunnettuja esiintymispaikkoja alueella. Natura-alue on laaja ja vain pieni osa siitä sijaitsee kaava-alueella tai vilkkaiden reittien varrella.

Haapaliskokuntikas ja murroskolva ovat kovakuoriaisia, joilla molemmilla on muutama tunnettu esiintymispaikka Syötteen Natura-alueella. Kyseisiin alueisiin ei osoiteta kaavassa rakentamista ja ne ovat kaukana kaava-alueista. Kovakuoriaiset eivät myöskään häiriinny lisääntyvästä kävijämäärästä.

Kuukkeleita on NATA-raportin mukaan Syötteellä 100–170 paria ja lapintiaisia 15–25 paria. Molemmat ovat vanhoissa metsissä viihtyviä lajeja, jotka eivät helposti häiriinny ihmisen läsnäolosta, vaan lajeja uhkaa yhtenäisten vanhojen metsien pirstoutuminen. Natura-alueelle ei ole kaavassa suunniteltu uusia reittejä, mutta kävijämäärä vilkkaimmilla reiteillä voi jopa tuplaantua. On hyvin epätodennäköistä, että merkittävä osa linnuista valitsisi pesäpaikakseen häiriöisen paikan, elleivät ne ole sopeutuneet häiriöön. Natura-alueella säilyy myös runsaasti häiriöttömiä tai lähes häiriöttömiä elinalueita.

Ilves ja Karhu ovat laajoja elinpiirejä käyttäviä petoja, joiden kehityssuunta alueella on ollut vaihteleva. Molempia on sekä NATA:ssa että tietolomakkeessa arvioitu Natura-alueella esiintyvän 1–5 yksilöä. Myös näille lajeille säilyy soveltuvia elin- ja siirtymisalueita kaava alueen reunamilla ja kaava-alueen ulkopuolisella Natura-alueen osalla. Retkeilyn aiheuttama häiriö on tuskin suuressa roolissa näiden lajien säilymisessä. Kaava-

alueen keskiosaan merkitty ekologinen yhteys toiminee näidenkin lajien osalta tarvittaessa Natura-alueiden välillä.

7.6 Vaikutukset Natura-alueen eheyteen

Alueen eheyden eli koskemattomuuden arvioinnissa on hyödynnetty Euroopan komission menetelmäohjetta koskien Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan 3 ja 4 kohtaa. Menetelmäohjeen mukaisesti arvioinnissa on tarkasteltu kaavan vaikutusta

- alueen suojelutavoitteiden saavuttamiseen
- suojeltujen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen pinta-alaan sekä laatuun
- suojeltujen lajien populaatioiden kokoon
- häiriöihin, jotka voivat vaikuttaa populaatioihin
- lajien levinneisyyteen alueella
- luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen pirstoutumiseen
- alueen luontotyypeille ja lajeille olennaisiin keskeisiin piirteisiin tai prosesseihin
- alueen suotuisiin olosuhteisiin tai niiden palauttamiseen
- alueen suotuisten olosuhteiden indikaattorilajeihin

Yleisesti arvioitaessa vaikutuksia Natura-alueen eheyteen tarkastellaan sitä, voiko alue hankkeesta tai suunnitelmasta huolimatta pitkälläkin tähtäimellä säilyä sellaisena, että sen suojelutavoitteisiin kuuluvat luontotyypit eivät mainittavasti supistu ja suojeltavien lajien populaatiot pystyvät kehittymään suotuisasti tai vähintään säilymään nykyisellä tasollaan.

Syötteen osayleiskaavasta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleville luontotyypeille.

Epävarmuutta sisältyy etenkin niiden luontotyyppien (kalkkilammet ja järvet, tunturikankaat, kalkkikalliot) arviointiin, joita ei ole metsähallituksen biotooppitiedoissa. Nämä ovat pienialaisia, eivätkä kuulu alueen keskeisiin suojeluperusteisiin. Kalkkikalliot on kuitenkin tietolomakkeen yleisarvioinnissa luokiteltu erittäin tärkeäksi ja edustavaksi. Rakentamista ei kuitenkaan kalkkikallioille kaavassa osoiteta ja todennäköisesti se sijaitsee Natura-alueen hiljaisemmassa osassa.

Vaikutukset luontotyyppien laatuun tai pinta-alaan ovat pienialaisesti mahdollisia rakentamisen myötä puustoisille soille sekä Natura-alueella liikkuvien kävijöiden määrän kasvaessa useille luontotyypeille lisääntyvän kulumisen kautta. NATA-raportissa on arvioitu kulumisen, tallaamisen ja liikakäytön vaikutus keskeisille suojeluperusteluontotyypeille vähäiseksi. Syötteellä on jo panostettu paljon reittien sijoittamiseen kestäville alueille ja toisaalta kestäväntiini. Uusia reittejä ei kaavassa osoiteta Natura-alueelle, vaan lähiretkeilyaluetta kehitetään suunnitelmassa Iso-Syötteen ja Pikku-Syötteen väliin, mikä osaltaan vähentää kaavasta aiheutuvaa kävijäpainetta Natura-alueella. Luontotyyppejä, joille mahdollisia vaikutuksia kohdistuu, säilyy runsaasti myös kaavan suorien ja epäsuorien vaikutusalueiden ulkopuolella.

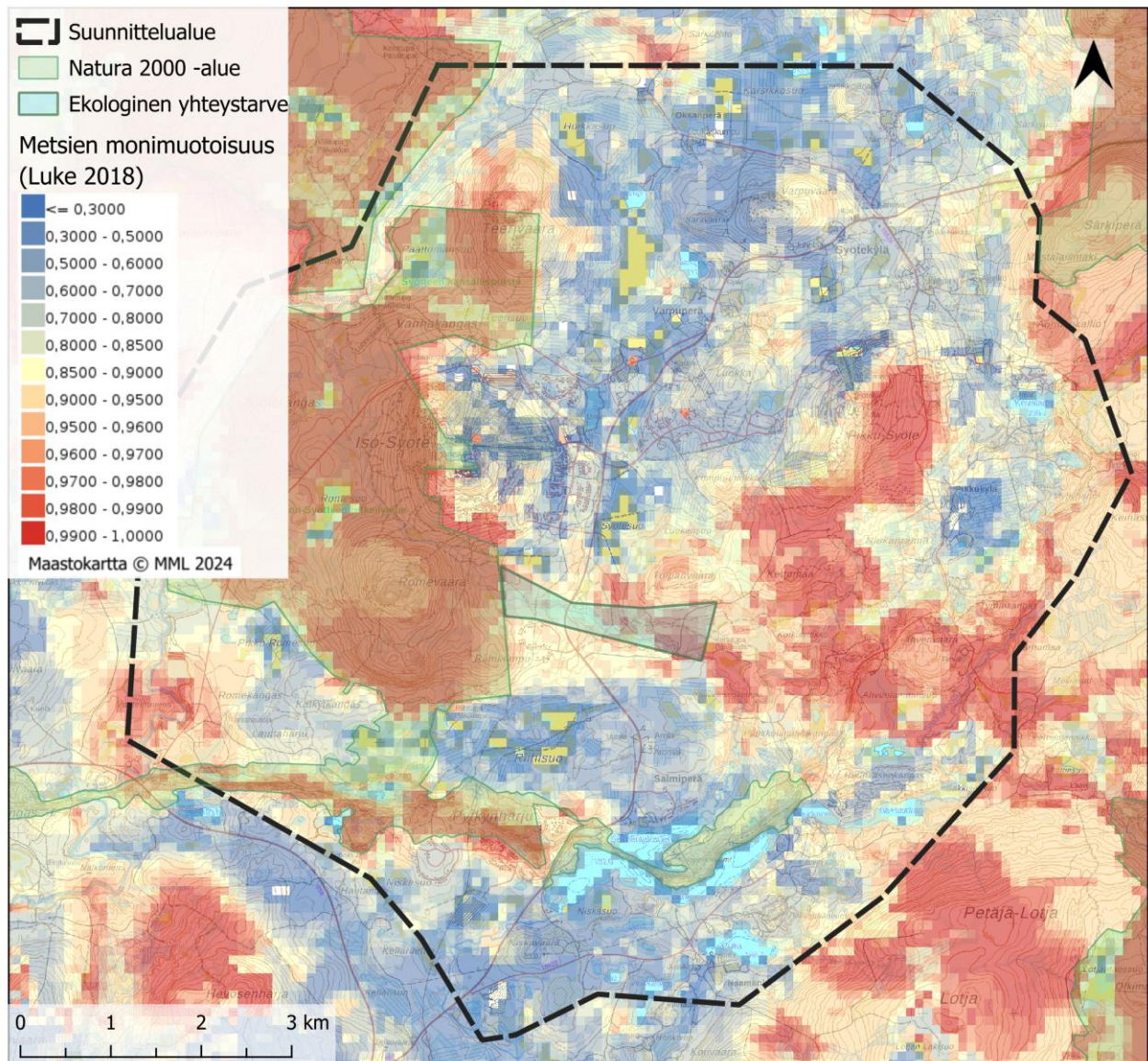
Syötteen osayleiskaavasta arvioidaan aiheutuvan vähäisesti heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleville lintudirektiivin liitteen I lajeille tai muille Natura-alueen suojeluperustelajeille. Minkään lajin osalta vaikutukset eivät ole merkittäviä, sillä suurin osa lajien esiintymistä tai lajeille soveltuvista elinalueista jää vaikutusalueen ulkopuolelle.

Syötteen osayleiskaavan suunnittelualue sijoittuu Syötteen ja Maaselän -Natura-alueiden eteläosien väliin. Rakentaminen ja uusien alueiden kaavoitus voivat heikentää Natura-alueiden välistä kytkeytyvyyttä vähentämällä luonnontilaista tai sen kaltaista aluetta niiden välillä. Kaava-alueen keskellä, Riihikummun

risteyksen kohdalla on kaava-alueen ainoa kunnolla metsäinen Syötekyläntien ylittämisen liito-oravallekin mahdollistava metsäinen yhteys (Sweco Finland Oy 2025). Alue on tärkeää säilyttää aidosti metsäisenä paitsi liito-oravan, myös kanalintujen, petojen ja muiden arkojen ja tavanomaistenkin eläinten liikkumisen mahdollistamiseksi. Metsäisen yhteyden sijoittuminen kaava-alueen keskellä on esitetty seuraavassa kuvassa (Kuva 12), jossa on esitetty myös metsien monimuotoisuudelle tärkeimmät alueet (Luke 2018) Syötteen yleiskaava-alueella. Tämä ei kuitenkaan ole ainoa mahdollinen yhteys em. Natura-alueiden välillä, vaan eläinten liikkuminen niiden välillä on mahdollista myös kaava-alueen pohjoispuolella.

19.2.2026 päivätyssä alustavassa kaavaehdotuksessa on osoitettu Riihikummun pohjoispuolelle ekologinen yhteys ja uusia rakentamisalueita on pienennetty ja siirretty yhteyden säilyttämiseksi. Osa lomarakentamisalueista on osoitettu ympäristöä säästävällä määräyksellä (/s) ja osa on tiiviimmin rakennettavia matkailurakentamisen alueita. Kaavaehdotuksessa rakentamiseen osoitettuja alueita ympäröivä metsäalue on merkitty entistä laajemmin virkistyskäytön alueeksi, jossa mm. puiden kaataminen vaatii maisematyöluvan. Tämä alue kattaa kuvan 12 merkityn kriittisimmän yhteystarpeen ja edistää metsäisyyden, lahoppuujatkumon ja monimuotoisuusarvojen säilymistä alueella paremmin kuin nykyinen metsätaloustalouden käyttö. Lisäksi Riihikummun risteyksestä Romeoalle saakka on Syötekyläntien yhteyteen lisätty kaavamääräys liito-oravan yhteyksien säilyttämisestä. Puustoisuuden säilyttäminen tukee kulkuyhteyksien säilymistä muunkin eläimistön kannalta. Kaava-alueen länsi- ja itäosissa on enemmän mahdollisia kulkuyhteyksiä, jotka kuitenkin vaihtelevat ajan saatossa metsätalouden myötä. Niinpä tällekin alueelle on osoitettu useampi ekologinen yhteys, viherkäytävä, joka palvelee myös virkistyskäytön tarpeita. Toinen päälinja menee Kovalammen suuntaan virkistyskäyttöön merkittyä aluetta suojelualueelle saakka ja toinen etelämpänä talousmetsien kautta kaava-alueen reunaan. Näin ollen Natura-verkoston yhteyksien arvioidaan kaavan vaikutuksesta heikkenevän hyvin vähäisesti, jos lainkaan.

Syötteen osayleiskaavasta 2035 ei arvioida aiheutuvan merkittävää heikennystä Syötteen Natura-alueen tai Natura-alueverkoston eheydelle.

Kuva 12. Kaava-alueen keskellä sijaitseva alue, johon on tarpeen osoittaa metsäisenä säilytettävä ekologinen yhteys (turkoosi alue). Taustalla metsien monimuotoisuusarvoja kuvaava valtakunnallinen 6 analyysin tulos (Luke 2018).

8. Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutuksia on tarkasteltu erityisesti hankealueen lounaispuolelle suunnitellun Pärjän ja Kivarin tuulivoimahankkeen kanssa, jossa suunnitellaan enintään 38 tuulivoimalaa kahdelle alueelle, Kivarin alueelle 22 voimalaa ja Pärjän alueelle 16 voimalaa. Suunniteltujen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä, napakorkeus on enintään noin 200 metriä ja roottorin halkaisija noin 200 metriä. Suunniteltujen tuulivoimaloiden yksikköteho on arviolta 8–10 megawattia. Etäisyyttä Syötteen Natura-alueelle on Pärjän lähimmästä tuulivoimalasta 3,6 kilometriä ja Kivarin voimalat sijaitsevat yli 10 kilometriä kauempana Kivarin hankkealueen takana Syötteeltä nähden. Hankkeen sähkönsiirtoa on suunniteltu alustavasti Muhoksen, Vaalan tai lin suuntiin, eli Syötteen suuntaan ei siitä vaikutuksia aiheutuisi.

Pärjän ja Kivarin hankkeessa on tehty YVA-selostus vuonna 2024. Hankkeen Natura-arvioinnissa on arvioitu, että merkittäviä vaikutuksia Natura-alueelle ei aiheudu. Suurimmalle osalle Syötteen Natura-alueen suojelun perusteena olevista luonto- ja lintudirektiivien lajeista ei arvioida aiheutuvan lainkaan tai vain vähäisiä vaikutuksia. Mehiläishaukalle on kuitenkin arvioitu mahdollisesti kohtalaiset vaikutukset tuulivoimaloista. Mehiläishaukkojen pesäpaikkoja Syötteen Natura-alueella ei tunneta ja arviointi perustuu mahdollisuuteen, että osa Syötteen mehiläishaukoista saattaa liikkua Pärjän hankealueella. Yhteysviranomaisen on arvioinut vaikutusten arvioinnin mehiläishaukan osalta puutteelliseksi, joten vaikutus voisi olla arvioitua pienempi tai isompi.

Pohjois-Pohjanmaan energia ja ilmasto -vaihemaakuntakaava on tullut voimaan 18.8.2025 (Pohjois-Pohjanmaan liitto 2025). Pärjän ja Kivarin alueilla ei ole seudullisesti merkittävää tuulivoimahankkeiden merkintää, mutta Pudasjärven kaupungin tuulivoimasuunnitelmassa ne ovat yhä kehitteillä. Hankkeet tulevat siis pienentymään korkeintaan 9 voimalaan per alue. Syötteen Natura-alueella lähempänä oleva Pärjän alue pienenee siis 16:sta korkeintaan 9 voimalaan. Kaavaehdotus ei kuitenkaan ole vielä ollut nähtävillä, joten on hankala arvioida, miten paljon vaikutukset muuttuvat. Todennäköisesti ne ovat kuitenkin arvioitua vähäisemmät, eivät ainakaan merkittävämmät.

Syötteen osayleiskaavasta on arvioitu mehiläishaukalle ei arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia. Mahdollinen vaikutus olisi pesäpaikkaan kohdistuva häiriö tai elinympäristön pirstoutuminen sen vuoksi, että Vanhakankaan alueella on lajille soveltuvaa elinympäristöä ja Natura-alueen läheisyyteen on siellä osoitettu rakentamista. Vaikutus on hyvin epätodennäköinen, sillä Vanhakankaan alue on jo pitkään ollut häiriöinen monipuolisen virkistys- ja majoitustoiminnan takia. On hyvin epätodennäköistä, että laji pesisi Vanhakankaan alueella ja että sitä ei olisi siinä tapauksessa havaittu Syötteen osayleiskaavan kesän 2024 eikä Vanhakankaan asemakaavan kesän 2022 pesimälinnustoselvityksessä. Syötteen osayleiskaavasta ei todennäköisesti aiheudu mitään merkityksellistä vaikutusta mehiläishaukalle. Näin ollen kumuloituvat vaikutukset hankkeista eivät muodostu merkittäviksi.

Syötteen osayleiskaavasta ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleville luontotyypeille. Pärjän ja Kivarin hankkeista taas ei Syötteen Natura-alueen luontotyypeille aiheudu lainkaan vaikutuksia, sillä tuulivoimahankkeiden kasvillisuusvaikutukset ovat hyvin paikallisia. Näin ollen hankkeista ei aiheudu luontotyypeille kumuloituvia vaikutuksia.

Syötteen Natura-alueen länsipuolella on suunnittelussa myös Kupinavaaran (enintään 105 tuulivoimalaa, joista Pudasjärven puolelle 9–27) ja Uolevinsuon (9 tuulivoimalaa) tuulivoimahankkeet. Näitäkään alueita ei Pohjois-Pohjanmaan energia ja ilmasto -vaihemaakuntakaavassa (Pohjois-Pohjanmaan liitto 2025) ole osoitettu maakunnallisen kokoluokan tuulivoima-alueiksi, mutta Lapin Ranuan kunnan puolelle on tähän merkitty potentiaalinen tuulivoima-alue. Ranuan kunnan raja on lähimmillään Syötteen Natura aluetta 12,5 kilometrin päässä Kaunislammen aarnimetsäalueesta.

Kupinavaaran tuulivoimalat sijoittuvat mahdollisesti lähimmillään noin seitsemän kilometrin etäisyydelle Natura-alueesta. Kupinavaaran hankkeesta on julkaistu YVA-ohjelma ja sen yhteydessä Syötteen Natura-arvioinnin tarpeen selvitys. Selvityksessä todettiin ainoiksi mahdollisiksi vaikutusten kohteiksi Syötteen suojeluperustelajeista liito-orava ja saukko, joille ei kuitenkaan olisi merkittäviä vaikutuksia. Vaikutukset em. lajeille selvitetään hankkeen luontoselvityksissä ja ne huomioidaan hankkeen suunnittelussa. Selvityksen mukaan myös mehiläishaukan liikkuminen hankealueella asti on mahdollista, mutta siihen ei arvioida kohdistuvan merkittäviä vaikutuksia. Kupinavaaran hankealue ei pitkän etäisyyden vuoksi todennäköisesti osu samoille petolintureviireille Syötteen osayleiskaavan tai siihen liittyvien vilkkaiden retkeilyreittien kanssa, joten yhteisvaikutuksia ei aiheutuisi.

Uolevinsuon hankkeesta on tällä hetkellä tiedossa vain sijainti ja voimalamäärä, 9 tuulivoimalaa. Hankealue rajoittuu Pudasjärven kaupungin karttapalvelun (kartat.sweco.fi/pudasjarvi/) mukaan lähimmillään noin 11 kilometrin päähän Natura-alueesta. Hankkeesta ei todennäköisesti etäisyyden takia aiheudu kumulatiivisia vaikutuksia osayleiskaavan kanssa.

Joka tapauksessa merkittävien vaikutusten poissulkeminen tulee tehdä myöhemmin etenevien hankkeiden puitteissa, koska tarkkoja tietoja niiden vaikutuksista ei vielä ole käytettävissä.

Syötteen osayleiskaavasta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa millekään Syötteen Natura-alueen suojeluperusteelle.

9. Johtopäätökset

Syötteen Natura-alueen leimallisimpia piirteitä ovat arvokkaat luonnonmetsät ja suot sekä monipuolinen lajisto, johon sisältyy myös harvinaisia ja uhanalaisia lajeja. Natura-alueen eteläisimmät osat sijaitsevat Iso-Syötteen matkailukeskuksen alueella ja sen lähellä, minkä vuoksi Natura-alueelle kohdistuu jo nykyisellään suurehko kävijämäärä. Samalla matkailun roolia halutaan vahvistaa entisestään alueen vetovoimana.

Suunnitteilla olevassa yleiskaavassa ei ole muita Natura-alueelle sijoittuvia rakentamisalueita kuin kevyen liikenteen väylä ja tieyhteys uudelle rakennusalueelle. Näistä tieyhteys sijoittuu pieneltä osin Natura-luontotyyppille puustoiset suot. Vaikutus ei ole suuruudeltaan merkittävä. Muihin Natura-luontotyypeihin ei aiheudu suoria vaikutuksia. Vähäiset välilliset vaikutukset rakentamisesta ovat mahdollisia luontotyypeihin karut kirkasvetiset järvet, kalkkilammet ja järvet, humuspitoiset järvet ja lammet sekä vaihtumissuot ja rantasuot. Vaikutus ei ole minkään luontotyyppin osalta merkittävä.

Kaava mahdollistaa käyntimäärien lisääntymisen Natura-alueella. Epäsuorasti kaavasta aiheutuvat vaikutukset, jotka liittyvät lisääntyneeseen retkeilyyn, kuten tallaaminen ja kuluminen, ovat mahdollisia luontotyypeihin vaihtumissuot ja rantasuot, aapasuot, kalkkikalliot, silikaattikalliot, luonnonmetsät, lehdot ja harjumetsät. Vaikutukset eivät ole merkittäviä. Muille luontotyypeille (luonnontilaiset jokireitit, pikkujoet ja purot, tunturikankaat, runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt, kosteat suuruohoniityt, tulvaniityt, alavat niitetyt niityt, lähteet ja lähdesuot, huurresammallähteet, letot) on arvioitu, että kaavasta ei aiheudu lainkaan vaikutuksia. Näin ollen yleiskaavasta voidaan arvioida aiheutuvan Natura-alueen luontotyypeille korkeintaan vähäisiä kielteisiä vaikutuksia, jotka eivät ole merkittäviä.

Natura-alueen suojelun perusteena olevista kasvi- ja eläinlajeista vähäiset kielteiset vaikutukset kaavasta ovat mahdollisia saukoon ja liito-oravaan. Liito-oravan osalta vaikutukset liittyvät ekologisten yhteyksien heikkenemiseen ja saukon osalta häiriöihin. Kaavassa on osoitettu ekologinen yhteys kriittisimmällä alueella, ja vaikutukset liito-oravaan ja saukoon on arvioitu ei merkittäviksi.

Kaavan vaikutukset suojelun perusteena oleviin lintulajeihin ovat lähinnä kävijämäärän aiheuttama häiriön lisääntyminen jo ennestään häiriöisillä alueilla, sekä elinympäristöjen vähäinen pieneminen Natura-alueen ulkopuolella. Kyse on muutamista yksilöistä, jotka mahdollisesti käyttävät Natura-aluetta lähimpänä sijaitsevia rakentamisalueita osana elinalueitaan. Natura-arvioinnissa ja sen salassa pidettävissä liitteissä on arvioitu, että useille lajeille aiheutuu kaavasta vähäisiä kielteisiä vaikutuksia. Vaikutukset eivät kuitenkaan ole minkään lajin kannalta merkittäviä.

Kaavahankkeella ei arvioida olevan merkittävästi heikentävää vaikutusta Natura-alueen eheyteen. Kaavaan on 19.2.2026 päivätyssä alustavassa kaavaehdotuksessa lisätty useita määräyksiä Natura-alueiden välisen kytkeytyvyyden säilyttämiseksi etenkin liito-oravan näkökulmasta. Nämä määräykset tukevat yhteyksien säilymistä myös muun eläimistön kannalta.

Lähteet

- Airaksinen, O. ja Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. 2. korjattu painos. Ympäristöopas 46. Suomen ympäristökeskus. Helsinki 2001. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/49344cb9-7333-43f0-bc0f-53db0c76ae7c/content>
- Balasso, M. 2016: Ecological requirements of the three-toed woodpecker (*Picoides tridactylus* L.) in boreal forests of northern Sweden. Department of Wildlife, Fish, and Environmental Studies. Faculty of Forest Sciences. Sveriges lantbruksuniversitet. Pro gradu -tutkielma, 30 s.
- BirdLife International 2024: Important Bird Area factsheet. Syöte-Salmitunturi (Finland). <https://datazone.birdlife.org/site/factsheet/syöte-salmitunturi-iba-finland> [viitattu 14.11.2024].
- FCG 2022: Syötteen matkailualueen Master Plan ja Investointisuunnitelma 2022–2027. 30.5.2022. <https://www.pudasjarvenkehitys.fi/syotteen-matkailun-master-plan-ja-investointisuunnitelma/>
- Hurme, E. & Karjalainen, I. 2025: Report on monitoring the conservation actions in the Flying Squirrel LIFE project Action D1, Monitoring the conservation actions. Metsähallitus Parks & Wildlife Finland Date 31.3.2025
- Imbeau, L. & Desrochers, A. 2002: Area sensitivity and edge avoidance: the case of the Three-toed Woodpecker (*Picoides tridactylus*) in a managed forest. *Forest Ecology and Management* 164: 249–256.
- Jägerbrand, A.K., Alatalo, J.M. Effects of human trampling on abundance and diversity of vascular plants, bryophytes and lichens in alpine heath vegetation, Northern Sweden. *SpringerPlus* 4, 95 (2015). <https://doi.org/10.1186/s40064-015-0876-z>
- Kontkanen, H. & Nevalainen, T. 2002: Petolinnut ja metsätalous. *Siipirikko* 29(2): 1–80.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.
- Lehikoinen, A. & Väisänen, R. A. 2023: Pesivien maalintujen kannanmuutokset Suomessa 1975–2022. *Linnut-vuosikirja 2022*: 14–29.
- Larsson, E. 2014: Habitat modeling for rustic bunting (*Emberiza rustica*) territories in boreal Sweden. Department of Wildlife, Fish, and Environmental studies. Faculty of Forest Sciences. Sveriges lantbruksuniversitet. LuK-tutkielma, 10 s.
- Lindholm, T. & Heikkilä, R. 2006: Finland – Land of mires. *The Finnish Environment* 23/2006. Finnish Environment Institute. 256 s.
- Metsähallitus 2019. Natura-alueen Syöte tilan arviointilomake (NATA) ei-julkinen. Sähköposti, Jouni Näpänkangas, Pohjois-Pohjanmaan ELY 11.9.2024
- Metsähallitus 2020. Syötteen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 173. 123 s <https://julkaisut.metsa.fi/wp-content/uploads/sites/2/2021/02/c173.pdf>
- Mikkola, H. & Rajasärkkä, A. 2014: The Red-flanked Bluetail in Europe: range expansion and population trend. *British Birds* 107: 561–566.
- Mullarney, K., Svensson, L. & Zetterström, D. 2008: Lintuopas. Euroopan ja Välimeren alueen linnut. 5. p. Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsinki. 400 s.
- Mäkelä, K. ja Salo, P. 2021. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47. Suomen ympäristökeskus.

Virallinen Natura 2000-tietolomake: FI1103828 Syöte. Valtioneuvoston päätös 2018 tietojen tarkistamisesta ja verkoston täydentämisestä, Sähköposti, Jouni Näpänkangas, Pohjois-Pohjanmaan ELY Tietopyyntö 11.9.2024.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Ojaste, I. 2019: Breeding and migration ecology of Common grane (*Grus grus*). Väitöskirja. Institute of Agricultural and Environmental Sciences. Estonian University of Life Sciences, Eesti Maaülikool. ISBN 978-9949-698-01-1. 184 s.

Pirovano, A. R. & Zecca, G. 2014: Black Woodpecker *Dryocopus martius* habitat selection in the Italian Alps: implications for conservation in Natura 2000 network. *Bird Conservation International* 24 :299 –315.

Pohjois-Pohjanmaan liitto 2025. Energia- ja ilmastovaihe- ja maakuntakaava: Teemakartta: Tuulivoima, luonnon monimuotoisuus ja energiansiirto. <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/> (Luettu 5. 3.2025)

Pulliainen, E. & Saari, L. 1991: Breeding biology of the Wood Sandpiper *Tringa glareola* in eastern Finnish Lapland. *Ornis Fennica* 68: 127–128.

Sanchez, C. & Hoodless, A. 2021: Jack Snipe *Lymnocyrtus minimus*, Charadriiformes, Scolopacidae. Teoksessa: The Conservation and Management of Hunttable Bird Species in Europe. European institute for the management of wild birds and their habitats. s. 263–275.

Salmela, A. 2023: Peipot ja pajulinnut vähissä, vaelluslintuja liikkeellä. BirdLife 3/2023, s. 4.

Suomen Lajitietokeskus 2024a: Laji.fi-portaali. Luonnontieteellinen keskusmuseo. Helsingin yliopisto. Latauksen tunnist: <http://tun.fi/HBF.78315>. Salatun ja karkeistetun lajiaineiston tietopyyntö tehty 11.9.2024. Linkki hakuun:

https://laji.fi/fi/observation/map?administrativeStatusId=MX.finlex160_1997_appendix4_2021%2CMX.finlex160_1997_appendix4_specialInterest_2021%2CMX.finlex160_1997_appendix2a%2CMX.finlex160_1997_appendix2b%2CMX.finlex160_1997_appendix3a%2CMX.finlex160_1997_appendix3b%2CMX.finlex160_1997_appendix3c%2CMX.finlex160_1997_largeBirdsOfPrey%2CMX.habitatsDirectiveAnnexII%2CMX.habitatsDirectiveAnnexIV%2CMX.birdsDirectiveStatusAppendix1%2CMX.birdsDirectiveStatusMigratoryBirds&redListStatusId=MX.iucnCR%2CMX.iucnEN%2CMX.iucnVU%2CMX.iucnNT&taxonAdminFiltersOperator=OR&countryId=ML.206&time=2010-01-01%2F&collectionIdNot=HR.61%2CHR.4471%2CHR.4051%2CHR.48%2CHR.1747%2CHR.4491%2CHR.3671&individualCountMin=0&loadedSameOrBefore=2023-09-11&coordinates=65.520223%3A65.697107%3A27.404296%3A27.870415%3AWGS84%3A0.0&coordinateAccuracyMax=1000&collectionAndRecordQuality=PROFESSIONAL%3AEXPERT_VERIFIED%2CCOMMUNITY_VERIFIED%2CNEUTRAL%2CUNCERTAIN%3BHOBBIYST%3AEXPERT_VERIFIED%2CCOMMUNITY_VERIFIED%2CNEUTRAL%3BAMATEUR%3AEXPERT_VERIFIED%2CCOMMUNITY_VERIFIED

Suomen Lajitietokeskus 2024b: Laji.fi-portaali. Luonnontieteellinen keskusmuseo. Helsingin yliopisto. Latauksen tunniste: <http://tun.fi/HBF.94988>. Salatus ja karkeistetun lajiaineiston tietopyyntö tehty 4.10.2024. Linkki hakuun:

https://laji.fi/fi/observation/map?informalTaxonGroupId=MVL.233%2CMVL.23%2CMVL.343%2CMVL.22&informalTaxonGroupIdNot=MVL.2%2CMVL.26%2CMVL.27%2CMVL.28%2CMVL.37%2CMVL.39%2CMVL.40%2CMVL.232&redListStatusId=MX.iucnRE%2CMX.iucnCR%2CMX.iucnEN%2CMX.iucnVU%2CMX.iucnNT&taxonAdminFiltersOperator=OR&time=2000-01-01%2F2024-04-29&loadedSameOrBefore=2024-10-04&coordinates=65.554001%3A65.962778%3A27.397403%3A27.934768%3AWGS84%3A1.0&coordinateAccuracyMax=1000&recordQuality=EXPERT_VERIFIED%2CCOMMUNITY_VERIFIED%2CNEUTRAL

Suomen Lajitietokeskus 2024c: Laji.fi-portaali. Luonnontieteellinen keskuksen museo. Helsingin yliopisto. Latauksen tunniste: <http://tun.fi/HBF.94990>. Salatus ja karkeistetun lajiaineiston tietopyyntö tehty 4.10.2024. Linkki hakuun: <https://laji.fi/fi/observation/map?target=MX.48243&loadedSameOrBefore=2024-10-04&polygonId=147670&coordinateAccuracyMax=1000>

Suomen Lajitietokeskus 2024d: Laji.fi-portaali. Luonnontieteellinen keskusmuseo. Helsingin yliopisto. Latauksen tunniste: <http://tun.fi/HBF.96801>. Salatun ja karkeistetun lajiaineiston tietopyyntö tehty 12.11.2024. Linkki hakuun:

<https://laji.fi/observation/map?target=MX.212403%2CMX.47169%2CMX.194661&loadedSameOrBefore=2024-11-12&coordinates=65.469111%3A65.997566%3A27.343489%3A28.3397%3AWGS84%3A0.0>

Suomen Lajitietokeskus 2024e: Laji.fi-portaali. Luonnontieteellinen keskusmuseo. Helsingin yliopisto. Latauksen tunniste: <http://tun.fi/HBF.83535> Suojelunarvoiset petolintujen pesäpaikat. Lataus tehty 30.1.2024.

Suomen Lajitietokeskus 2024f: Laji.fi-portaali. Luonnontieteellinen keskusmuseo. Helsingin yliopisto. Latauksen tunniste: <http://tun.fi/HBF.83537> Rengastus- ja löytörekisteri (TIPU). Lataus tehty 30.1.2024.

Suomen Lajitietokeskus 2024g: Laji.fi-portaali. Luonnontieteellinen keskusmuseo. Helsingin yliopisto. Latauksen tunniste: <http://tun.fi/HBF.83532> LajiGIS: Lajin seurantakohteet: Petolinnut, Lataus tehty 5.2.2024.

Suomen Lajitietokeskus 2024h: Laji.fi-portaali. Luonnontieteellinen keskusmuseo. Helsingin yliopisto. Latauksen tunniste: <http://tun.fi/HBF.83536>. Linnut. Poissuljettu aineisto: LajiGIS: Lajin seurantakohteet: Petolinnut, Suojelunarvoiset petolintujen pesäpaikat, Rengastus- ja löytörekisteri (TIPU) Lataus tehty 5.2.2024.

Sulkava, P & Norokorpi, Y. 2007. Luontomatkailun vaikutukset kasvillisuuteen ja maaston kulumiseen Pallas-Yllästunturin kansallispuistossa. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 166

Suomen uusiutuvat r.y. Tuulivoimakartta. <https://suomenuusiutuvat.fi/> (Luettu 6.3.2025)

Suomen ympäristökeskus, 2022. Luontodirektiivilajien esittelyt. Päivitetty 30.11.2022. www.ymparisto.fi/luontodirektiivilajiesittelyt

Suomen ympäristökeskus 2025. Luontotyyppien punaisen kirjan verkkopalvelu. <https://luontotyyppienuhanalaisuus.ymparisto.fi> (Luettu 5.3.2025)

Sweco Finland Oy 2024: Syötteen osayleiskaavan pesimälinnustoselvitys.

Sweco Finland Oy 2025: Syötteen osayleiskaava 2035 luontoselvitys.

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi - kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen Ympäristökeskus. Luonto ja luonnonvarat. 196 s.

Whitfield, D. P. & Rae, R. 2014: Human disturbance of breeding Wood Sandpipers *Tringa glareola*: implications for "alert distances" in prescribing protective buffer zones. Ornis Fennica 91: 57–66.

Yalden, D. W. & Yalden, P. E. 2009: The sensitivity of breeding Golden Plovers *Pluvialis apricaria* to human intruders. Bird Study 36: 49–55.

Ympäristöministeriö, paikkatietopalvelu Natura-alueet:

<https://syke.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=831ac3d0ac444b78baf0eb1b68076e1a>

Sanna Räisänen, Luontoasiantuntija, biologi FM

Sweco Finland Oy

Oulu